

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Rakúsy na roky 2023-2030

Názov:	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Rakúsy na roky 2023-2030
Územné vymedzenie:	Obec Rakúsy
Územný plán obce schválený:	Áno
Dátum schválenia PHSR:	, uznesením č.
Dátum platnosti:	Oddo 31.12.2030
Verzia ¹ :	1.0
Publikovaný verejne dňa:	
Vypracovali:	RNDr. Radomír Babiak, PhD. Mgr. Monika Jurašková PhDr. Jozef Pitoňák Štefan Vdovjak

¹ Prvé prijaté znenie sa označuje číslom 1.0. V prípade zásadnej zmeny sa ďalšie aktualizované verzie označujú 2.0, 3.0 atď. V prípade malých zmien sa označuje 1.1.

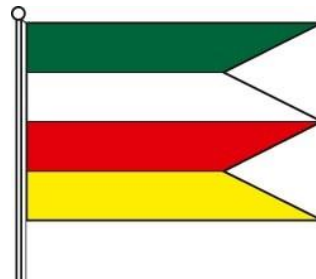

Erb a vlajka obce

Erb obce

vlajka obce

Základné údaje

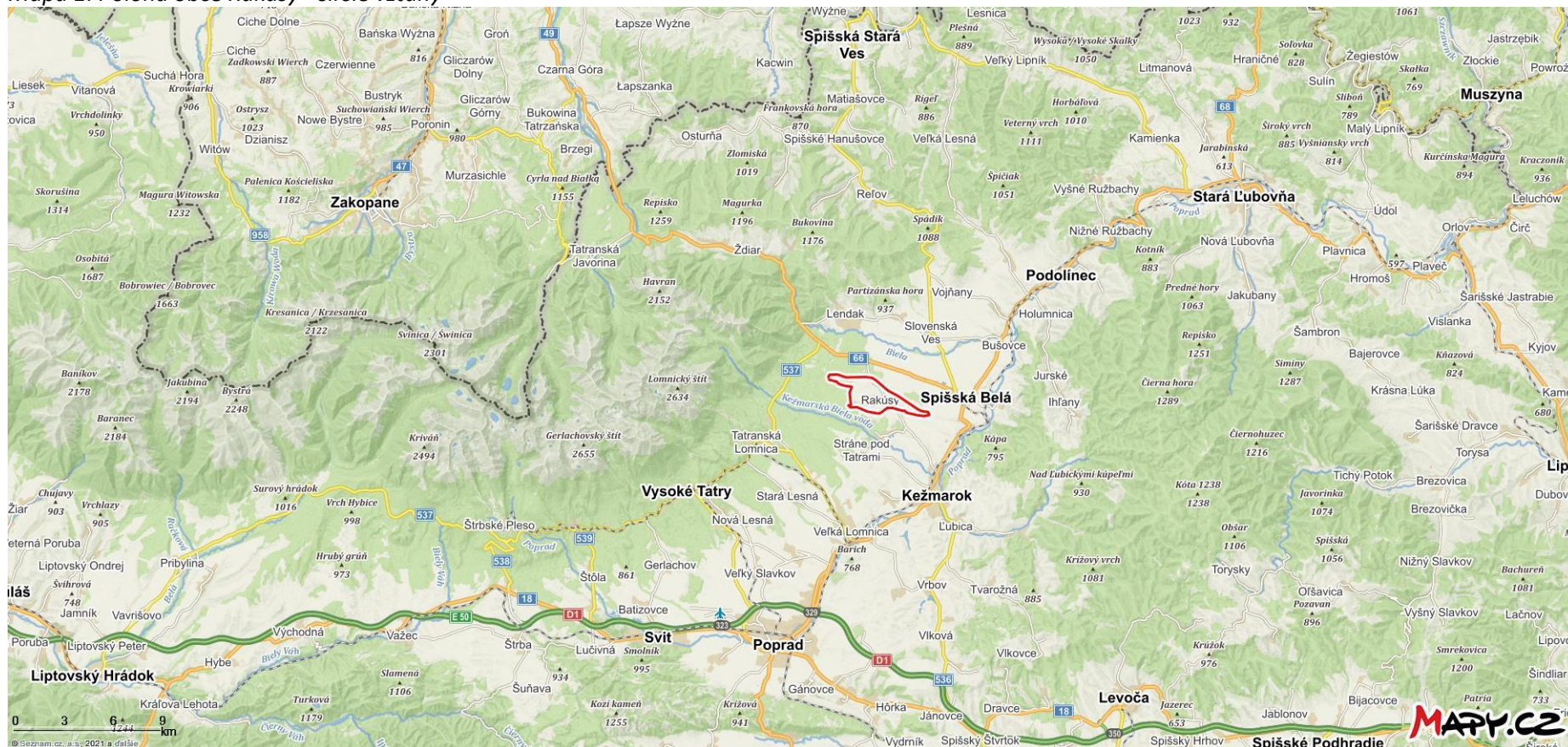
Samosprávny kraj:		Prešovský
Okres:		Kežmarok
Historický región:		Spiš
Poloha obecného úradu:		49.188626°, 20.382522°
Nadm. výška pri obec. úrade:		682 m.n.m.
Rozloha katastra:		634 ha k 31.12.2020
Počet obyvateľov:		3 177 k 31.12.2022
Hustota obyvateľstva:		501 obyv./km ²
PSČ:		059 76
Evidenčné číslo vozidiel:		KK

Oficiálne kontakty

Adresa:		Obec Rakúsy
		Obecný úrad č. 35
		059 76 Rakúsy
Web:		www.rakusy.sk
Email:		obec@rakusy.sk
Telefón:		052 / 452 6728
IČO:		00 326 488

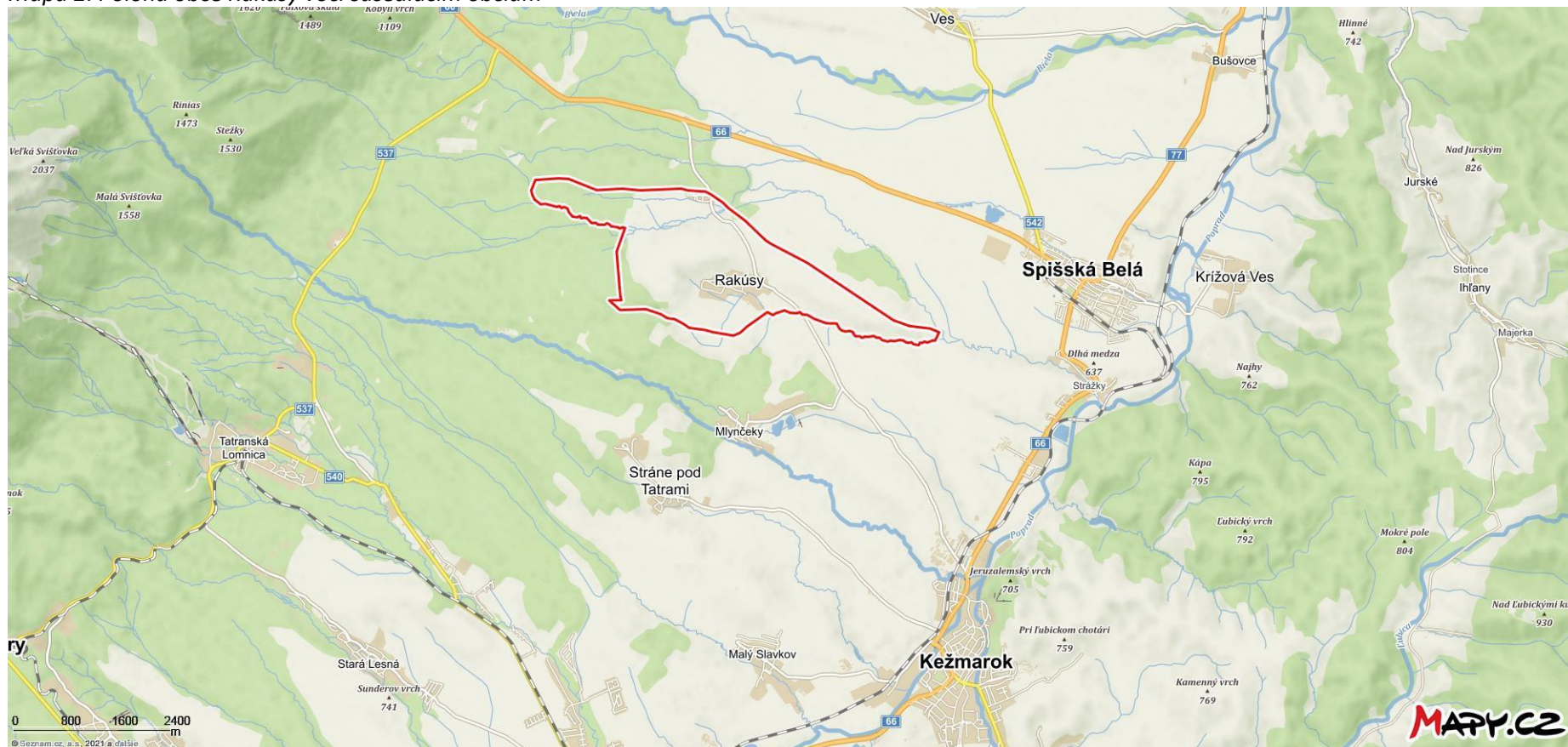
Mapa 1: Poloha obce Rakúsy - širšie vzťahy

Zdroj: mapy.cz

Mapa 2: Poloha obce Rakúsy voči susediacim obciam

Zdroj: mapy.cz

Obrázok 1: Letecký pohľad na centrálnu časť obce Rakúsy

Zdroj: www.rakusy.sk

Obrázok 2: Vstup do Rakús v smere od Kežmarku

Zdroj: www.rakusy.sk

OBSAH

Úvod	9
Zámer spracovania Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja	10
Úvod	11
Analytická časť.....	11
Strategická časť	11
Programová časť.....	11
Realizačná časť	12
Finančná časť.....	12
Záver.....	12
Prílohy	12
Analytická časť	13
Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja.....	13
Zoznam analyzovaných východiskových koncepčných dokumentov	14
A.I Analýza vnútorného prostredia	15
Stručná história obce.....	15
Poloha katastrálneho územia a prírodné pomery.....	15
Kvalita životného prostredia	16
Obyvateľstvo	17
Domový a bytový fond.....	25
Dopravná infraštruktúra	27
Technická infraštruktúra	28
Zdravotnícka a sociálna infraštruktúra, služby	29
Školstvo, kultúrno-spoločenský život a šport	30
Administratívno-správne služby	32
Bezpečnosť v obci.....	32
Hospodárske pomery	33
Finančné hospodárenie	35
Vyhodnotenie dotazníkového prieskumu.....	37
Ex-post hodnotenie predchádzajúceho PHSR	38
Ex-ante hodnotenie stavu projektovej pripravenosti investícií.....	39
A.II Analýza vonkajšieho prostredia.....	41
Členstvo obce v organizáciách	42
Štrukturálne fondy v programovom období 2014-2020 a v období 2021-2027	43
Programy cezhraničnej spolupráce	43
Programy nadnárodnej spolupráce.....	43
Programy medziregionálnej spolupráce	43
STEEP analýza.....	44
A.III Zhodnotenie súčasného stavu územia	45

SWOT analýza	45
Kľúčové faktory a disparity územia	46
Hlavné faktory rozvoja:	46
Hlavné disparity rozvoja:	46
B-Strategická časť.....	47
Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja.....	47
Strategická vízia a strategický cieľ obce	49
Stratégia rozvoja	49
C-Programová časť	53
Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja.....	53
Opatrenia, projekty a aktivity podľa prioritných oblastí	54
Súbor ukazovateľov, výsledkov a dopadov	60
D-Realizačná časť	69
Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja.....	69
Akčný plán obce	70
Administratívne, organizačné a inštitucionálne zabezpečenie PHSR	72
Stručný popis komunikačnej stratégie	72
Systém monitorovania a hodnotenia.....	73
E-Finančná časť	74
Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja.....	74
Indikatívny finančný plán	75
Model viaczdrojového financovania a finančný rámec	76
Systém hodnotenia a zaraďovania projektov do financovania.....	84
Záver	85
Zoznam informačných zdrojov použitých v PHSR	87
Internetové zdroje:.....	87
Zoznam skratiek použitých v PHSR	88
Akčný plán na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky	89
• 1.1.1 Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci.....	89
Zoznam máp, tabuliek, grafov, obrázkov a formulárov	95

Úvod

Obecná samospráva v zmysle zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení a zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja tvorí integrálnu súčasť regionálnej politiky a regionálneho rozvoja. Integrálnou súčasťou regionálnej politiky sa stala najmä v súvislosti s rozsiahlou decentralizáciou verejnej správy, ktorá sa na Slovensku uskutočnila po prelome milénia a ktorou na obecné samosprávy prešlo obrovské množstvo kompetencií, zodpovednosti a taktiež financií, predstavujúcich významnú časť verejných financií. Samosprávy tak v oblasti vytvárania podmienok pre hospodársky a sociálny rozvoj územia majú svoje nezastupiteľné postavenie. Či už v rámci svojich originálnych kompetencií alebo preneseného výkonu štátnej správy, obce zabezpečujú výkony a služby vo verejnom záujme. Z tohto dôvodu je potrebné venovať veľkú pozornosť a úsilie koncipovaniu rozvojových stratégií samospráv.

Dokument „Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Rakúsy na roky 2023-2030“ (ďalej len „PHSR“) je strednodobý strategický dokument, ktorý na základe analýzy hospodárskej a sociálnej situácie stanovuje strategické ciele a priority v záujme budúceho rozvoja obce. Je prostriedkom na napĺňanie vízie ďalšieho smerovania obce. Týmto programom sa uskutočňuje podpora rozvoja na lokálnej úrovni s dôrazom na hospodársku, sociálnu a environmentálnu oblasť. Ide o program cielených opatrení, navrhnutý pre stimulovanie rozvoja obce v strednodobom horizonte.

Cieľom tohto dokumentu je navrhnúť funkčne trvalo udržateľnú rozvojovú stratégiu, zameranú na realizáciu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce so zreteľom na potreby jej obyvateľov. Tento dokument formuluje tak strategické ciele, ako aj konkrétne opatrenia a aktivity, realizáciou ktorých budú tieto ciele naplnené. PHSR nie je uzavretý dokument bez možnosti zmien. Práve naopak, je dokumentom živým, otvoreným, ktorý môže byť v prípade potreby kedykoľvek aktualizovaný, dopĺňaný a upravovaný. Jeho význam a využitie spočíva predovšetkým v tom, že je spracovaný na základe prieskumu názorov a potrieb volených orgánov obce, jej obyvateľov, záujmových skupín, ako aj za spoluúčasti miestnych aktérov a odborníkov.

Ambíciou dokumentu je podať odpovede na tri základné a najdôležitejšie otázky:

1. Akí sme a kde sa nachádzame?
2. Kam sa chceme dostať?
3. Ako sa tam dostaneme?

Cieľom analytickej časti je identifikácia rozvojových faktorov a disparít obce (akí sme a kde sa nachádzame). Následne je v strategicknej časti sformulovaná vízia, ktorá dáva odpoveď na druhú otázku (kam sa chceme dostať). Spôsob ako sa tam dostať je stanovený v stratégii rozvoja, ktorej úspešné naplnenie bude závislé od úspešnosti realizácie opatrení a aktivít, definovaných v programovej časti dokumentu.

Pri vypracovaní tohto programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa zohľadnili priority Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR, ako aj jej vízia regionálneho rozvoja na Slovensku: Slovensko sa má stať krajinou s vysokou kvalitou života všetkých jeho obyvateľov. V záujme naplnenia dlhodobej vízie regionálneho rozvoja SR zameranej na rozvoj obcí, miest a regiónov, na zvyšovanie ich výkonnostného potenciálu a konkurencieschopnosti Národná stratégia regionálneho rozvoja SR stanovuje strategický cieľ: Integrovaným a výsledkovo orientovaným prístupom k regionálnemu rozvoju a na základe využitia vnútorného potenciálu regiónov zvýšiť do roku 2030 ich adaptabilitu, konkurencieschopnosť a výkonnosť pri súčasnom zvyšovaní kvality života obyvateľov a pri rešpektovaní princípov udržateľného rozvoja.

Zámer spracovania Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Rakúsy na roky 2023-2030

Formulár 1 (Ú1): Zámer spracovania PHSR

Zámer spracovania PHSR	
Názov dokumentu	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Rakúsy na roky 2023-2030
Forma spracovania	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Rakúsy na roky 2023-2030 (ďalej len „PHSR 2023-2030“) bude spracovaný podľa aktuálneho znenia zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov. Spracovanie dokumentu bude rešpektovať princíp partnerstva. Vykonané bude participatívnym spôsobom so zapojením zamestnancov obecného úradu, poslancov OZ a širokej verejnosti. PHSR bude vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými tak v Národnej stratégii regionálneho rozvoja, ako aj v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja.
Riadenie procesu spracovania	Za riadenie procesu spracovania zodpovedá riadiaci tím zložený zo zástupcov obce. Členmi riadiaceho tímu sú: <u>Koordinátor riadiaceho tímu</u> Mgr. Monika Jurašková – starostka obce <u>Člen riadiaceho tímu</u> PhDr. Jozef Pitoňák – prednosta obecného úradu Riadiaci tím zodpovedá za: - celkovú koordináciu spracovania PHSR 2023-2030, - spracovanie analýzy vnútorného a vonkajšieho prostredia, - spracovanie východísk pre strategickú časť, - vypracovanie strategickej vízie, - vypracovanie sumárneho návrhu aktivít a projektov ako východisko pre Akčný plán, - stanovenie termínov realizácie aktivít, projektov (roky) a odhad ich financovania (výška a zdroje financovania), - vytvorenie systému monitorovania, hodnotenia a aktualizácie PHSR, - spracovanie finančnej časti vo forme Finančného rámca pre realizáciu PHSR, - finalizáciu dokumentu a jeho predloženie zastupiteľstvu na schválenie.
Obdobie spracovania	január – február 2023
Financovanie spracovania	Z rozpočtu obce

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Formulár 2 (Ú2): Harmonogram spracovania PHSR

Harmonogram spracovania PHSR (2023)												
Mesiac	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Úvod	X											
Analytická časť	X	X										
Strategická časť	X	X										
Programová časť	X	X										
Realizačná časť	X	X										
Finančná časť	X	X										
Záver			X									

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Formulár 3 (Ú8): Štruktúra dokumentu

Úvod

táto časť zahŕňa:

- stručný popis kontextu vzniku a chronológie prípravy PHSR,
- stručné zhrnutie východiskových koncepčných dokumentov, týkajúcich sa vymedzeného územia,
- zámer spracovania PHSR.

Analytická časť

táto časť zahŕňa:

- kompletnú analýzu vnútorného prostredia na základe overeného súboru kvantitatívnych a kvalitatívnych dát podľa jednotlivých oblastí vrátane finančnej a hospodárskej situácie,
- ex-post hodnotenie (realizácia existujúceho PHSR vrátane vyhodnotenia rozpracovaných investičných a neinvestičných projektov k 31.12. príslušného roku),
- analýzu silných a slabých stránok územia,
- identifikáciu hlavných vonkajších faktorov rozvoja územia (výber hlavných faktorov),
- analýzu príležitostí a ohrození pre rast a rozvoj územia (posúdenie hlavných faktorov z hľadiska príležitostí a ohrození),
- analýzu väzieb územia,
- SWOT analýzu (súhrnná tabuľka),
- analýzu možných rizík a hrozieb, identifikáciu kritických oblastí rozvoja,
- identifikáciu východísk a možných riešení.

Strategická časť

táto časť zahŕňa:

- víziu územia,
- formuláciu a návrh stratégie,
- výber a popis strategických cieľov v jednotlivých politikách – oblastiach rozvoja (hospodárska, sociálna, environmentálna).

Programová časť

táto časť zahŕňa:

- konkrétne opatrenia a projekty vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám,
- súbor ukazovateľov výsledkov a dosahov vrátane východiskových a cieľových hodnôt.

Realizačná časť

táto časť zahŕňa:

- popis úloh jednotlivých partnerov pri realizácii PHSR,
- popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie PHSR, spôsob komunikácie, kooperácie a koordinácie,
- stručný popis komunikačnej stratégie PHSR k jednotlivým cieľovým skupinám,
- systém monitorovania a hodnotenia,
- akčný plán na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky – vecný a časový harmonogram realizácie jednotlivých opatrení a projektov.

Finančná časť

táto časť zahŕňa:

- indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHSR,
- model viaczdrojového financovania jednotlivých opatrení, aktivít (projektov) za účasti sociálno-ekonomických partnerov v území v prepojení na programový rozpočet obce,
- hodnotiacu tabuľku pre výber projektov.

Záver

táto časť zahŕňa:

- informáciu o schválení a zverejnení PHSR.

Prílohy

táto časť zahŕňa:

- Príloha č. 1 – Zoznam členov riadiaceho tímu, pracovných skupín a partnerov zapojených do spracovania PHSR,
- Príloha č. 2 – Zoznam informačných zdrojov použitých v PHSR (východiskové strategické a koncepcné dokumenty, súvisiaca legislatíva),
- Príloha č. 3 – Zoznam skratiek použitých v PHSR,
- Príloha č. 4 – Akčný plán na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky.

Analytická časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Analytická časť PHSR obsahuje komplexné zhodnotenie a analýzu východiskovej situácie obce s väzbami na širšie územie – analýzu aktuálneho stavu, v akom sa obec nachádza. Definuje vnútorný potenciál územia a limitujúce faktory rozvoja obce.

Zoznam analyzovaných východiskových koncepčných dokumentov a dát

Pri spracovaní Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Rakúsy na roky 2023-2030 boli analyzované a zohľadnené už existujúce programovacie a plánovacie dokumenty:

Tabuľka 1: Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov

Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov			
Názov dokumentu	Platnosť dokumentu	Úroveň dokumentu	Zdroj
Územný plán obce Rakúsy	priebežne	lokálna	Obecný úrad Rakúsy
Povodňová dokumentácia obce	priebežne	lokálna	Obecný úrad Rakúsy
PHSR Prešovského samosprávneho kraja 2014-2020	2021-2030	regionálna	https://www.po-kraj.sk/sk/samosprava/vyzvy-granty/programove-obdobie-2021-2027/phsr-psk-2021-2030.html
Vstupná správa k vypracovaniu Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja na roky 2021-2030	2021-2030	regionálna	http://po-kraj.sk
Územný plán veľkého územného celku Prešovského kraja	priebežne	regionálna	http://po-kraj.sk
Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030	do 2030	národná	www.mirri.gov.sk
Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001	od 2001	národná	www.mindop.sk
Stratégia rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030	do 2030	národná	www.minv.sk
Partnerská dohoda SR 2021-2027	2021-2027	národná	chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/ https://www.mirri.gov.sk/wp-content/uploads/2021/10/Navrh-PD-SR-2021_2027_aktualizovane-znenie-S-TITULKOU.pdf
Program Slovensko 2021-2027	2021-2027	národná	https://www.mirri.gov.sk/sekcie/program-slovensko-2021-2027/index.html
Agenda 2030	do 2030	nadnárodná	www.mirri.gov.sk

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Okrem viacerých koncepčných dokumentov bolo pri spracovaní dokumentu použité aj veľké množstvo dát rôzneho charakteru. Ich prehľad zobrazuje nasledujúca tabuľka.

Tabuľka 2: Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát

Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát		
Oblasť dát/téma	Zdroj údajov	Webová stránka
Obyvateľstvo	Obec Rakúsy Štatistický úrad SR Databáza regionálnej štatistiky Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011	www.rakusy.sk www.statistics.sk datacube.statistics.sk www.upsvar.sk datacube.statistics.sk/SODB/
Bývanie	Obec Rakúsy Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011, 2021	www.rakusy.sk datacube.statistics.sk/SODB/
Hospodárstvo	Obec Rakúsy Štatistický úrad SR Databáza regionálnej štatistiky Obchodný register Živnostenský register	www.rakusy.sk www.statistics.sk datacube.statistics.sk www.orsr.sk www.zrsr.sk
Školstvo a vzdelávanie	Obec Rakúsy Centrum vedecko-technických informácií	www.rakusy.sk www.cvtisr.sk
Zdravotníctvo	Obec Rakúsy	www.rakusy.sk
Sociálna sféra	Obec Rakúsy Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny	www.rakusy.sk www.upsvar.sk

Zdroj: vlastné spracovanie

A.I Analýza vnútorného prostredia

Stručná história obce

Obec Rakúsy bola založená na území, ktoré daroval Belo IV. (uhorský kráľ, príslušník arpádovského rodu) v roku 1263 servientovi Leonardusovi (Servient bol v Uhorsku v období raného feudalizmu bezprostredný vazal kráľa, vykonávajúci vojenskú službu v kráľovskom vojsku. V 11. -13. stor. kráľovskí servienti tvorili výsadnú zložku uhorskej spoločnosti.)

Obec Rakúsy sa prvý krát spomína v roku 1288 pod názvom Rokus. Od tejto doby meno nezmenila, až na mutácie v rôznych jazykoch. Zakladatelia obce a pôvodní obyvatelia boli Nemci, ktorí po príchode na terajšie územie obce Rakúsy museli pravdepodobne vyklčovať dubový les. V roku 1294 polovicu obce kúpil Kežmarčan Henc. Neskôr sa stala poddanskou obcou mesta Kežmarok. Začiatkom 19. storočia patrila obec niekoľkým šľachtickým rodinám. V roku 1848 sa obyvatelia Rakús vymanili z poddanstva šľachticov a zemského pána mesta Kežmarok (www.rakusy.sk).

Poloha katastrálneho územia a prírodné pomery

Obec Rakúsy leží v Prešovskom kraji, v okrese Kežmarok. Jej katastrálne územie susedí s katastrálnymi územiami: Mlynčeky, Strážky, Spišská Belá a Tatranská Lomnica. K 31.12.2022 zaberalo katastrálne územie obce Rakúsy plochu 634 ha.

Geologická stavba územia nie je veľmi pestrá – väčšina územia je tvorená vnútrokarpatským paleogénom (ide o flyš, reprezentovaný najmä hutianskym a zubereckým súvrstvím). Z hľadiska geomorfologického členenia patrí katastrálne územie obce do Alpsko-Himalájskej sústavy, podsústavy Karpaty, provincie Západné Karpaty, subprovincie Vnútorné Západné Karpaty, Fatransko-tatranskej oblasti, celku Podtatranská kotlina a podcelku Popradská kotlina. Južná časť katastra patrí do časti Kežmarská pahorkatina (s rovnomennou geomorfologickou jednotkou), severná časť katastra do časti Lomnická pahorkatina (taktiež s rovnomennou geomorfologickou jednotkou).

Hydrologicky patrí kataster obce do úmoria Baltského mora a povodia Popradu. Sústavu vodných tokov v území tvoria predovšetkým Čierna voda a Krivodol. Tie sú dopĺňané sústavou bezmenných vodných tokov. Rieky a potoky na území obce majú snehovo-dažďový režim odtoku s najvyššou vodnosťou v marci až apríli (s najvyššími prietokmi v apríli) a najnižšou vodnosťou v januári a februári. Kataster obce leží v hydrogeologickom rajóne QG 139 (kryštalinikum časti Vysokých Tatier a kvartér ich predpolia). Celé územie obce patrí do chladnej klimatickej oblasti, okrsku C1 (mierne chladný). Územie obce je pomerne bohaté na vlahu – priemerný ročný úhrn zrážok sa pohybuje na úrovni cca 700-800 mm. V januári dosahuje úhrn zrážok okolo 40 mm, v júli cca 100 mm.

Z pôdných typov sa v katastri obce nachádzajú najmä kambizeme pseudoglejové nasýtené, sprievodné čiernice a pseudogleje. Z hľadiska fytogeografického členenia patrí kataster obce do ihličnatej fytogeograficko-vegetačnej zóny, popradského podokresu. Zoogeografické členenie terestrického biocyklu zaraďuje územie obce do provincie listnatých lesov.

Kvalita životného prostredia

Ochrana prírody a krajiny

Z aspektu územnej ochrany prírody leží celý kataster obce Rakúsy v ochrannom pásme Tatranského národného parku, na ktorom platí II. stupeň územnej ochrany prírody. Priamo do katastra obce zasahuje v jeho severozápadnej časti z TANAPu Národná prírodná rezervácia Mokriný s najvyšším, 5. stupňom ochrany. Ide o jednu z najvýznamnejších prírodovedeckých lokalít strednej Európy, kde sa nachádzajú glacifluviálne kužele na flyšovom podloží so vzácnymi zvyškami rašelinovej flóry a vzácnymi druhmi všivca žezlovitého, rojovníka močiarného a reliktných brezín. Nakoľko Rakúsy ležia v bezprostrednom zázemí Vysokých Tatier, v ich blízkom okolí sa okrem samotného TANAPu nachádza množstvo maloplošných chránených území so 4. alebo 5. stupňom ochrany prírody.

Odpadové hospodárstvo

Systém zberu komunálnych odpadov je v obci nastavený podľa reálnych potrieb obyvateľov a zabezpečuje sa v súlade s ustanoveniami zákona NR SR č. 79/2015 Z. z. o odpadoch v znení neskorších predpisov. Úroveň vytriedenia komunálneho odpadu (KO) je však veľmi nízka, pohybuje sa pod hranicou 10 % (najmä z dôvodu výraznej produkcie zmesového KO v osade). Obec teda v tomto ukazovateli výrazne zaostáva za cieľmi v oblasti nakladania s odpadmi, stanovenými pre Slovenskú republiku.

Zber odpadu v obci realizuje viacero spoločností (v závislosti od druhu zbieraného odpadu) – napr. Verejnoprospešné služby Mesta Kežmarok, s.r.o., FINEKOL, s.r.o. alebo Brantner Poprad s.r.o. Na zber zmesového komunálneho odpadu sa používajú KUKA nádoby, maloobjemové kontajnery (MOK) a veľkoobjemové kontajnery (VOK). V obci je zavedený kalendárový systém zberu zmesového odpadu – všetky nádoby na zmesový odpad sa vyvážajú v pravidelných intervaloch.

Na triedený zber papiera, plastov, kovov, skla a kompozitných obalov sa používajú plastové vrecia. Objemný odpad, elektroodpad a odpad s obsahom škodlivých látok sa vyváža 2x ročne (na jar a na jeseň) prostredníctvom VOK. Na zhodnocovanie biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu z domácností rodinných domov sa poväčšine používajú domáce kompostovacie zásobníky. Zelený odpad z verejných priestranstiev sa zbiera a následne zhodnocuje cestou zmluvnej spoločnosti.

V miestnej časti Osada je vybudovaný aj zberný dvor, na ktorom majú obyvatelia osady možnosť odovzdávať viaceré druhy odpadov. Napriek tomu, v samotnej osade a jej okolí sa na zemi a v potokoch nachádza obrovské množstvo voľne pohodených odpadkov. V záujme kvalitnejšieho a efektívnejšieho nakladania s odpadmi v osade sa preto vhodným opatrením javí zvyšovanie environmentálneho povedomia obyvateľstva. Rovnako sa vhodným opatrením javí sprístupnenie zberného dvora aj pre obyvateľov, bývajúcich v centrálnej časti obce.

V auguste 2021 zrealizovala obec Rakúsy v spolupráci s externou spoločnosťou analýzu zmesového komunálneho odpadu – a to tak v centrálnej časti obce, ako aj v osade. Analyzovala sa vybraná vzorka odpadu, nachádzajúceho sa v nádobách na zmesový odpad. V centrálnej časti obce tvoril zmesový komunálny odpad (teda taký, ktorý už nie je možné ďalej vytriediť a ktorý je možné ukladať na skládku odpadov) len 48,8 % hmotnosti nádob. To znamená, že viac ako polovicu odpadu, nachádzajúceho sa

v nádobách, bolo ešte možné vytriediť (nachádzali sa tam napr. plasty, sklo, papier, kompozitné obaly, kuchynský odpad a pod.). V osade boli analýzou nádob zistené veľmi podobné výsledky, ako v centrálnej časti obce. Tu tvoril zmesový odpad 44,5 % hmotnosti – tzn., že 55,5 % odpadov bolo ešte možné vytriediť. Na základe vykonaných analýz vyprodukovaného odpadu boli pre obec Rakúsy externou spoločnosťou sformulované nasledovné odporúčania:

- zvýšiť osvetovú a propagačnú činnosť na predchádzanie vzniku odpadu,
- v centrálnej časti obce zaviesť domáce kompostovanie prostredníctvom kompostovacích zásobníkov,
- postupne zaviesť motivačné poplatky za odpady pre obyvateľov,
- zlepšiť osvetovú činnosť na nakladanie so stavebným odpadom.

Ochrana pred povodňami

Z hľadiska manažmentu povodí sa v katastri obce Rakúsy nachádza viacero problémových lokalít s potenciálom záplav – a to najmä v bezprostrednom okolí miestnych potokov. Samospráva obce však v ostatnom období vykonala viacero protipovodňových úprav, vyčistila a upravila rigoly, takže pri výdatnejších zrážkach a príválových dažďoch je k dispozícii dostatočná priestorová kapacita na odtok vody.

Obyvateľstvo

Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva

Nasledujúca tabuľka zobrazuje základné parametre stavu a pohybu obyvateľstva obce Rakúsy za posledných 10 rokov. Počet obyvateľov sa v tomto období zvýšil o 534 (z 2 812 v roku 2013 na 3 346 v roku 2022).

Tabuľka 3: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva

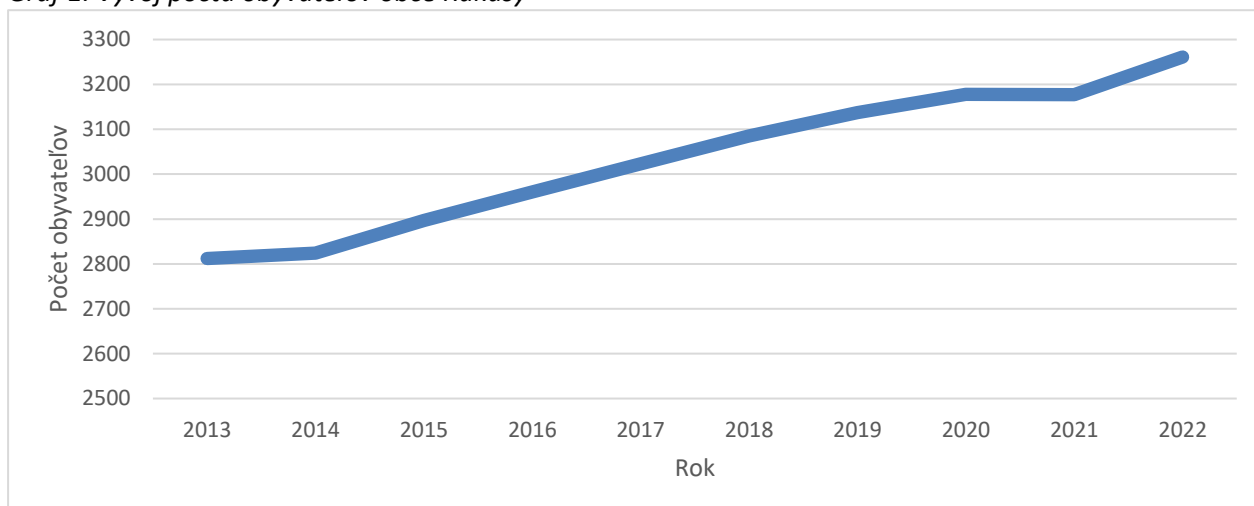
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Počet obyvateľov (k 31.12.)	2812	2824	2897	2960	3023	3085	3137	3180	3267	3346
Živonarodení	83	87	88	87	85	88	82	71	98	89
Zomrelí	13	10	16	16	12	12	15	16	21	11
Bilancia prirodzeného pohybu	70	77	72	71	73	76	67	55	77	78
Pristťahovaní	22	26	9	14	14	12	18	5	28	20
Vysťahovaní	18	16	8	16	29	26	29	18	17	21
Migračné saldo	4	10	1	-2	-15	-14	-11	-13	11	-1
Bilancia celkového pohybu	74	87	73	69	58	62	56	42	88	77
Hr.m. živorodenosti (‰)	29,5	30,8	30,4	29,4	28,1	28,5	26,1	22,3	30,9	27,3
Hr.m. úmrtnosti (‰)	4,6	3,5	5,5	5,4	4	3,9	4,8	5	6,6	3,4
Hr.m. prirodzeného prírastku (‰)	24,9	27,3	24,9	24	24,1	24,6	21,4	17,3	24,2	23,9
Hr.m. imigrácie (‰)	7,8	9,2	3,1	4,7	4,6	3,9	5,7	1,6	8,8	6,1
Hr.m. emigrácie (‰)	6,4	5,7	2,8	5,4	9,6	8,4	9,2	5,7	5,4	6,4
Hr.m. migračného salda (‰)	1,4	3,5	0,3	-0,7	-5	-4,5	-3,5	-4,1	3,5	-0,3
Hr.m. celkového prírastku (‰)	26,3	30,8	25,2	23,3	19,2	20,1	17,9	13,2	27,7	23,6

Zdroj: Interná databáza URBIS, vlastné prepočty

Vývoj počtu obyvateľov obce Rakúsy za ostatných 10 rokov má výrazne stúpajúci trend. V porovnaní s rokom 2013 bol počet obyvateľov obce na konci roku 2022 až o 15,9 % vyšší.

Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov obce Rakúsy

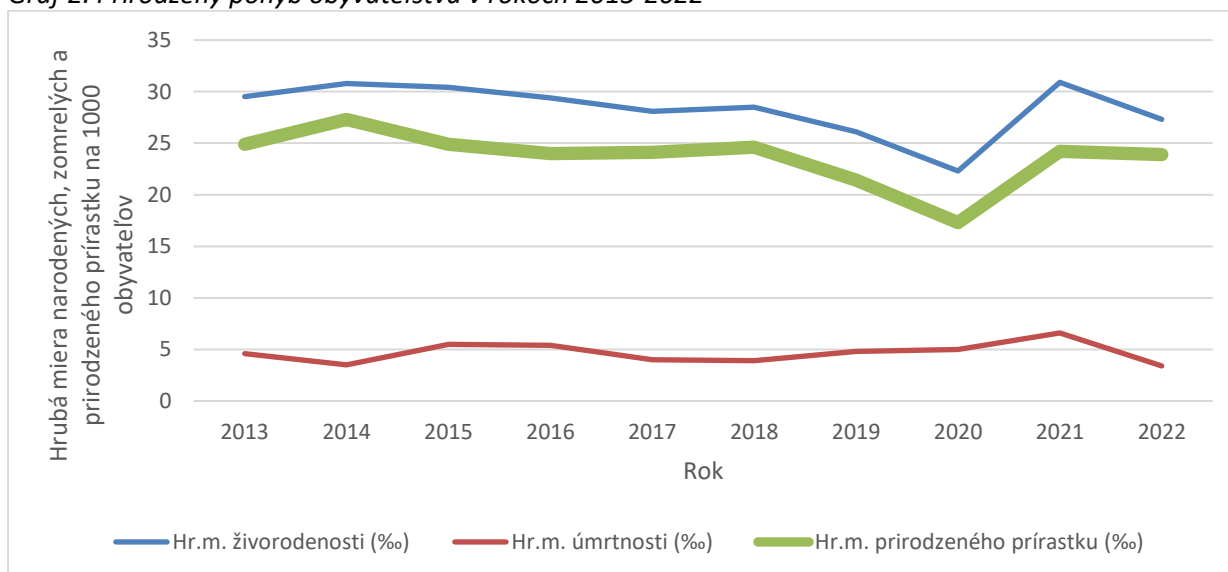

Úroveň natality za posledných 10 rokov mala pomerne vyrovnaný priebeh, keď sa pohybovala v rozmedzí cca 22 – 31 ‰. Počet narodených detí sa v obci medziročne pohyboval v rozmedzí 71 – 98. Priemerná hodnota ukazovateľa hrubej miery živorodenosti za celé hodnotené obdobie, teda za posledných 10 rokov, bola v Rakúsoch až 28,3 ‰. Obec teda v tomto ukazovateli dosahuje mimoriadne priaznivé hodnoty. Pre porovnanie, v okrese Kežmarok sa hr. m. živorodenosti pohybuje na úrovni cca 16,0 ‰, v Prešovskom kraji 12,0 ‰ a v Slovenskej republike na úrovni cca 10,5 ‰.

Medziročný vývoj počtu zomrelých mal, podobne ako u živorodených, taktiež pomerne vyrovnaný priebeh. Najmenej zomrelých za posledných 10 rokov bolo v roku 2014 (10 osôb), najviac v roku 2021 (21 osôb). Úroveň mortality sa teda pohybovala v rozmedzí od 3,4 po 6,6 ‰, pričom priemer za posledných 10 hodnotených rokov bol v Rakúsoch len 4,7 ‰. V obci teda môžeme pozorovať oveľa nižšiu mieru úmrtnosti akú má Slovenská republika (cca 11,0 ‰), Prešovský kraj (9,5 ‰) i okres Kežmarok (cca 7,5 ‰).

Takéto hodnoty hrubej miery živorodenosti a hrubej miery úmrtnosti sa odzrkadľujú v bilancii prirodzeného pohybu obyvateľstva Rakús – obec bola počas celého hodnoteného obdobia každoročne populačne zisková. Hrubá miera prirodzeného prírastku sa v posledných 10 rokoch pohybovala v rozmedzí od 17,3 ‰ po 27,3 ‰. Z dôvodu takejto kombinácie natality s mortalitou bola reprodukcia obyvateľstva za posledných 10 rokov mimoriadne priaznivá. Celkovo možno konštatovať, že prirodzenými populačnými procesmi dochádzalo v obci k výraznému prírastku obyvateľov.

Graf 2: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022

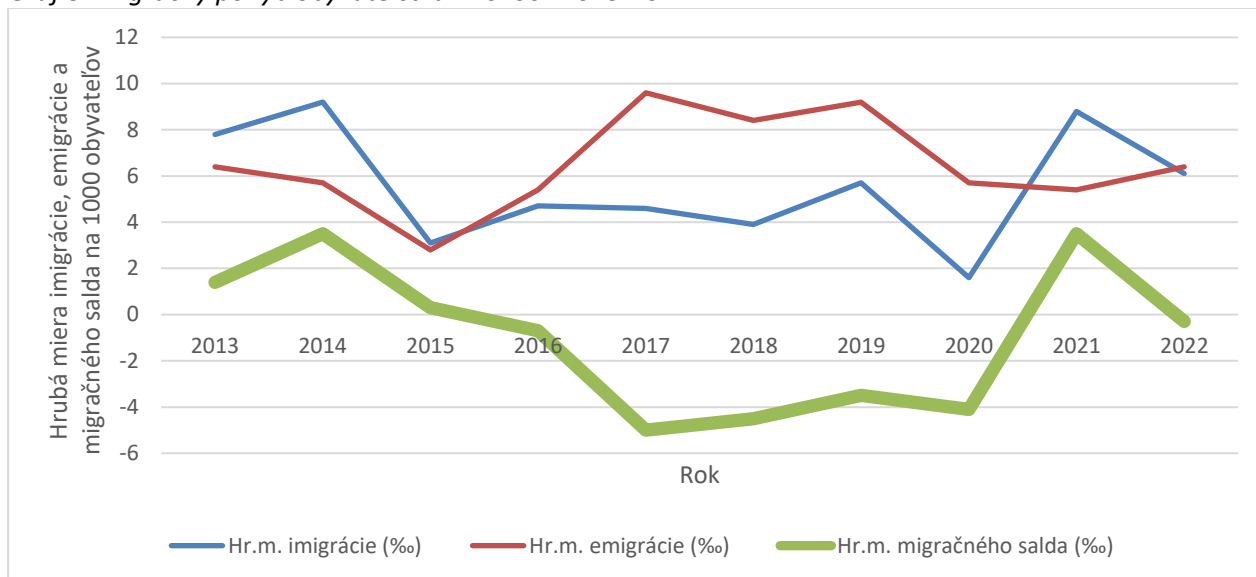

Zatiaľ čo vývoj prirodzeného pohybu je v obci výrazne pozitívny, vývoj z hľadiska migračného pohybu už takým nie je. Hrubá miera imigrácie sa v obci za posledných 10 rokov pohybovala v priemere na úrovni 5,6 ‰ (priemerne sa ročne prisťahovalo 16,8 osoby). Hrubá miera emigrácie v hodnotenom období dosahovala vyššie hodnoty, pričom jej priemerná úroveň bola 6,5 ‰ (v priemere 19,8 vystahovaných osôb ročne).

Výsledkom hore uvedených procesov bol nepriaznivý vývoj migračného salda, ktoré sa pohybovalo v rozmedzí od -15 osôb v roku 2017 po +11 osôb v roku 2021. Kladné migračné saldo obec zaznamenala len 4x, 6x bolo migračné saldo záporné. Väčšinu hodnoteného obdobia teda obec vykazuje negatívnu bilanciu migračného salda, pričom z aspektu migrácie v nej prebiehajú prevažne depopulačné procesy. Možno teda konštatovať, že trend vývoja za posledných 10 rokov je nepriaznivý.

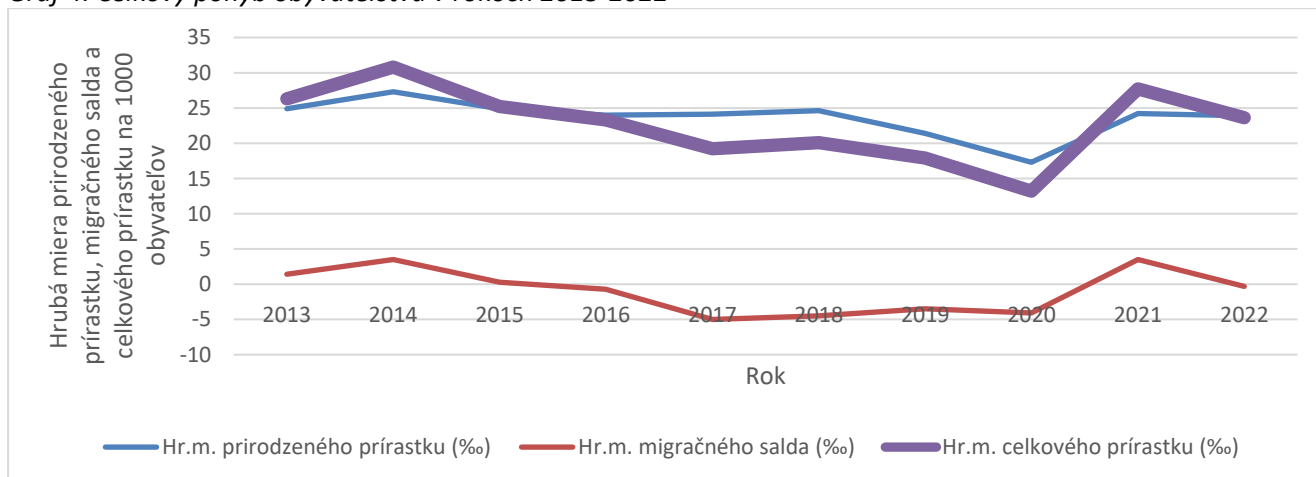
Graf 3: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022

Hrubá miera prirodzeného prírastku dosahovala počas celého hodnoteného obdobia kladné hodnoty (viac ľudí sa v každý rok narodilo ako ich zomrelo), čiže prirodzenými populačnými procesmi počet obyvateľov každoročne rástol. Naproti tomu, hrubá miera migračného salda dosahovala väčšinou záporné hodnoty, znamenajúce migračný úbytok obyvateľstva (viac ľudí sa z obce v danom roku vysťahovalo ako sa do nej prisťahovalo).

Výsledkom kombinácie vyššie popísaných prirodzených populačných procesov a migračných procesov je výrazný celkový prírastok obyvateľov obce Rakúsy. Obec každoročne zaznamenáva kladnú bilanciu celkového pohybu. Celkovú situáciu ohľadne populačného vývoja v obci možno teda hodnotiť výrazne pozitívne (keďže počet obyvateľov zo strednodobého hľadiska rýchlo rastie).

Graf 4: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022

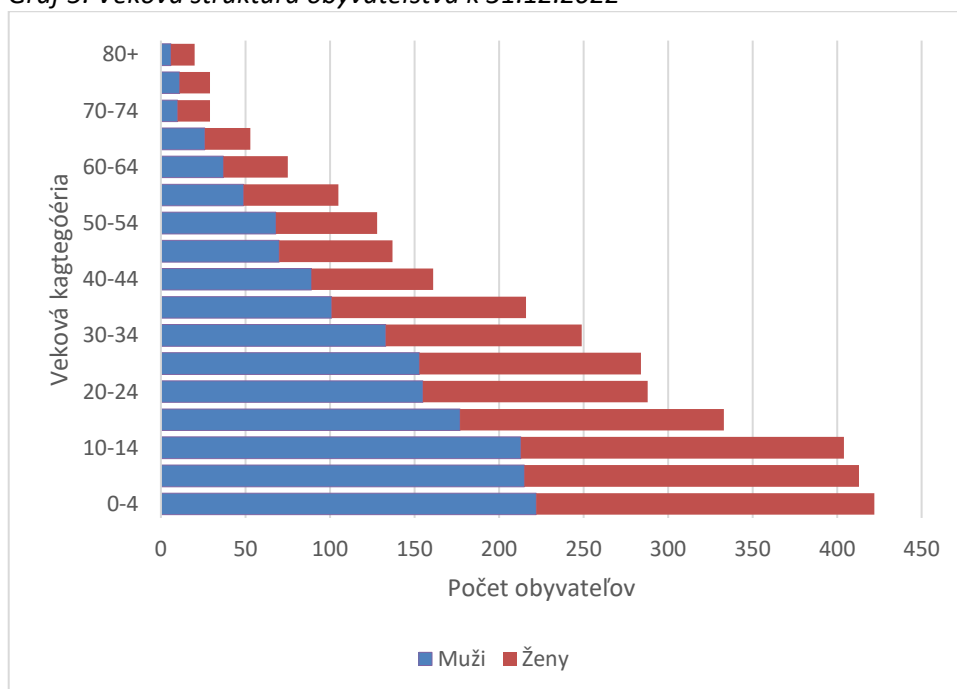

Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia a veku

Veková pyramída obyvateľstva Rakús ukazuje, že v obci sa z pohľadu demografickej reprodukcie nachádza progresívny typ populácie, keďže k 31. 12. 2022 početnosť predreprodukčnej zložky (0-14 r.) výrazne prevyšuje početnosť poreprodukčnej (nad 50 r.) zložky obyvateľstva (v pomere 1 239 k 439). Najvyššie zastúpenie v štruktúre obyvateľstva Rakús majú vekové skupiny (podľa poradia) 0-4 ročných (422 obyvateľov), 5-9 ročných (413) a 10-14 ročných (404 obyvateľov).

K 31.12.2022 tu spomedzi 3 346 obyvateľov žilo 1 239 detí do 14 rokov a len 131 seniorov vo veku nad 65 rokov. Zo spomínaných 3 346 obyvateľov tu k uvedenému dátumu žilo 1 742 mužov a 1 604 žien. V nadväznosti na typ vekovej pyramídy a typ populácie možno konštatovať, že z dlhodobého hľadiska bude prostredníctvom prirodzeného pohybu počet obyvateľov obce (pri nezmenených podmienkach) naďalej rásť.

Graf 5: Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12.2022

Zdroj: Interná databáza URBIS

V obci žije v porovnaní s populáciou Slovenskej republiky výrazne mladšie obyvateľstvo. Ako však vidieť z nasledujúcej tabuľky, aj toto mladé obyvateľstvo starne rovnako rýchlym tempom ako obyvateľstvo SR.

Tabuľka 4: Vývoj priemerného veku obyvateľstva

Priemerný vek / rok	2013	2014	2015	2016		2017	2018	2019	2020	2021	2022
Rakúsy	23,57	23,75	23,99	24,09		24,24	24,45	24,70	24,98	25,28	25,59
Slovenská republika	39,6	39,87	40,13	40,37		40,59	40,82	41,06	41,26	41,39	X

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, interná databáza URBIS, vlastné spracovanie

V štruktúre obyvateľstva vo vzťahu k ekonomickej aktivite, teda podľa produktívnych vekových skupín, prevláda predproduktívna zložka (0-14 r.) nad poproduktívnou zložkou (65+ r.) obyvateľstva, pričom podiel produktívnej zložky je len 59,1 %.

Tabuľka 5: Veková štruktúra obyvateľov podľa produktívnych vekových skupín

k 31.12.2022	Počet obyvateľov	Veková štruktúra obyvateľov					
		počet			podiel (%)		
		0-14	15-64	65+	0-14	15-64	65+
Rakúsy	3 346	1239	1976	131	37	59,1	3,9

Zdroj: Interná databáza URBIS, vlastné spracovanie

Národnostná a konfesijná štruktúra

Národnostné zloženie obyvateľstva Rakús bolo v čase Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 heterogénne. Podľa výsledkov SODB 2021 dominovala v štruktúre obyvateľstva rómska národnosť so 70,6 % obyvateľov (2 243 z 3 177 osôb). Obyvateľstvo slovenskej národnosti tvorilo 27,3 % podiel (866 z 3 177 obyvateľov). U 2,1 % obyvateľov (68 osôb) národnostná príslušnosť zistená nebola.

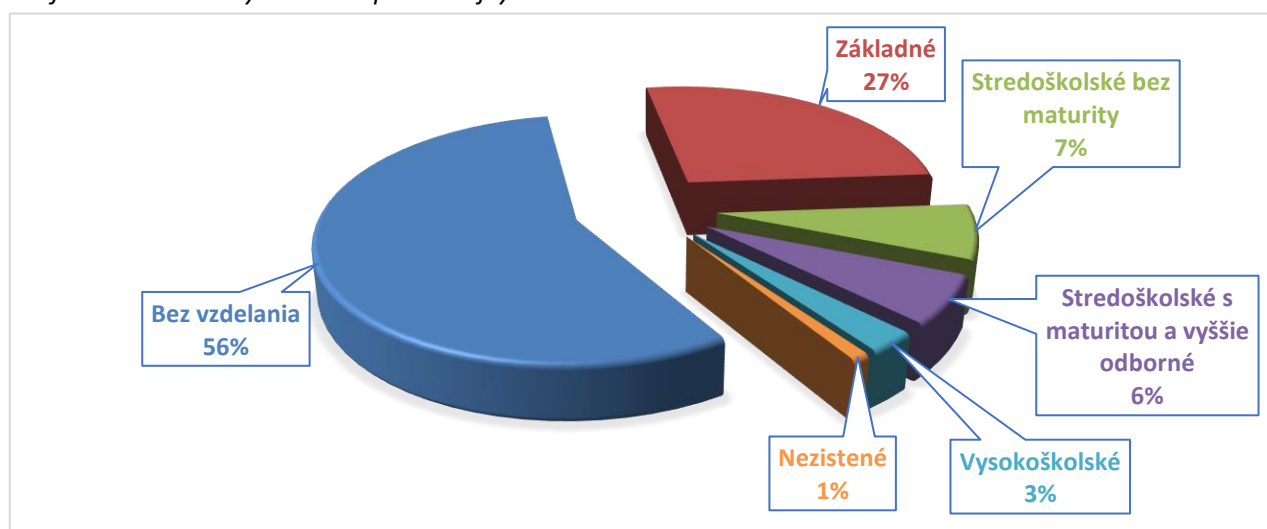
Tieto výsledky však ešte aj tak môžu byť mierne skreslené, nakoľko obyvatelia rómskej národnosti majú tendenciu hlásiť sa (z rôznych dôvodov) najmä k slovenskej národnosti. Podľa kvalifikovaného odhadu publikovaného v Atlase rómskych komunít (2019) žilo v obci Rakúsy v čase výskumu z celkového počtu 3 085 obyvateľov 2 344 Rómov, čo tvorilo 76 % podiel.

V konfesijnej štruktúre obyvateľstva v čase Sčítania 2021 výrazne dominovalo rímskokatolícke vierovyznanie so 88,4 % obyvateľov (2 807 z 3 177 obyvateľov). K Cirkvi adventistov siedmeho dňa sa hlásilo 3,4 % obyvateľov (109 osôb). Iné konfesie (Gréckokatolícka cirkev, Pravoslávna cirkev, Evanjelická cirkev augsburského vyznania, Reformovaná kresťanská cirkev) mali len nepatrný podiel, žiadna z nich nemala podiel vyšší ako 0,5 %. Bez náboženského vyznania bolo 3,8 % obyvateľov obce (121 osôb) a u 2,2 % obyvateľov (69 osôb) príslušnosť ku konfesiám zistená nebola (SODB 2021).

Vzdelanostná štruktúra

Podľa výsledkov Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 (SODB 2021) malo v tom čase až 27 % obyvateľov obce ako najvyššie dosiahnuté vzdelanie len 2. stupeň základného vzdelania. Stredoškolské vzdelanie bez maturity (max. výučný list) malo 7 % a stredoškolské vzdelanie s maturitou a vyššie odborné vzdelanie 6 % obyvateľov Rakús. Vysokoškolské vzdelanie mali v roku 2021 len tri percentá obyvateľov obce. Najväčší pomer, až 56 %, tvoria obyvatelia bez ukončeného 2. stupňa základného vzdelania.

Graf 6: Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného vzdelania

Zdroj: SODB 2021, pozn.: v kategórii „bez vzdelania“ sú zahrnuté osoby s neukončeným 2. stupňom základného vzdelania a deti do 16 rokov

Zamestnanosť

Ukazovateľ „odvetvie ekonomickej činnosti“ predstavuje druh výroby alebo činnosti podniku alebo iného subjektu, ktorú obyvateľ aktuálne alebo v poslednom pracovnoprávnom vzťahu vykonával. Vzťahuje sa na obyvateľov starších ako 16 rokov, ktorí už niekedy pracovali.

Podľa SODB 2021 najväčšiu časť z 599 ekonomicky aktívnych obyvateľov Rakús predstavovali v tom čase pracujúci v stavebníctve (130 obyvateľov; 21,7 % z celkového počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov - EAO). V poradí druhé a tretie najvýznamnejšie odvetvia v Rakúsoch predstavovali odvetvia priemyselnej výroby (80 EAO) a verejnej správy a obrany; povinného sociálneho zabezpečenia (58 EAO). Najmenej občanov pracovalo v oblasti nehnuteľností (1 EAO), finančných a poisťovacích činností (1 EAO), informácií a komunikácie (2 EAO), umenia, zábavy a rekreácie (3 EAO), dodávky elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu (3 EAO), ostatných činností (4 EAO) a v oblasti odbornej, vedeckej a technickej činnosti (5 EAO).

Rovnako ako v iných obciach, aj v Rakúsoch zohráva svoju úlohu v otázke zamestnanosti obyvateľstva dochádzka do zamestnania. Ako vidieť z nasledujúcej tabuľky, 60,3 % ekonomicky aktívnych obyvateľov (361 z 599) dochádzalo v čase SODB 2021 za prácou mimo obec svojho bydliska.

Najdôležitejšími miestom dochádzky za prácou boli pre obyvateľov Rakús v čase Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2021 okres Kežmarok, do ktorého dochádzalo za prácou 183 obyvateľov a okres Poprad kam cestovalo 50 EAO.

Tabuľka 6: Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa dochádzky do zamestnania a odvetvia ekonomickej činnosti

Odvetvie ekonomickej činnosti ²	Počet EAO	podiel dochádzajúcich do zamestnania v danom odvetví (%)	
		z toho dochádza do zamestnania	
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	57	17	29,8
Ťažba a dobývanie	22	22	100
Priemyselná výroba	80	74	92,5
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	3	2	66,7
Dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	17	15	88,2
Stavebníctvo	130	37	28,5
Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	29	23	79,3
Doprava a skladovanie	12	12	100
Ubytovacie a stravovacie služby	12	8	66,7
Informácie a komunikácia	2	2	100
Finančné a poisťovacie činnosti	1	0	0
Činnosti v oblasti nehnuteľností	1	1	100
Odborné, vedecké a technické činnosti	5	2	40
Administratívne a podporné služby	55	25	45,5
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	58	41	70,7
Vzdelávanie	26	25	96,2
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	13	10	76,9
Umenie, zábava a rekreácia	3	1	33,3
Ostatné činnosti	4	3	75
Nezistené	69	41	59,4
Spolu	599	361	60,3

Zdroj: SODB 2021

Nezamestnanosť

Výrazným sociálno-ekonomickým javom spojeným s existenciou trhu práce je nezamestnanosť. Tá predstavuje jednak vážny ekonomický problém, pretože reprezentuje stratenú potenciálnu hodnotu celej ekonomiky, no zároveň je i významným sociálnym indikátorom, pretože, ako to dokazujú viaceré štúdie, je spojená s takými spoločenskými javmi, ako je zvýšená rozvodovosť, kriminalita, zlé mentálne a fyzické zdravie, rôzne sociálno-patologické javy a pod.

Existencia nezamestnanosti má teda silný vplyv na život samotných nezamestnaných. Strata zamestnania prináša pre jednotlivca rôzne negatívne dôsledky, ktoré sa netýkajú len poklesu životnej úrovne, spojeného s poklesom príjmu, ale aj výrazných zmien v každodennom živote, spoločenských vzťahoch, hodnotách, v sociálnych inštitúciách (najmä v rodine). Nezamestnaní majú menej priestoru pre prijímanie zásadných rozhodnutí o svojom živote a menšiu šancu rozvíjať svoje zručnosti. S výskytom nezamestnanosti, najmä dlhodobej, hrozí pre jednotlivca riziko asociálneho správania, spôsobené nadbytkom času, nudou, nedostatkom programu a povinností a vylúčením zo spoločnosti. Medzi najcitlivejšie a najzávažnejšie dôsledky nezamestnanosti patrí výskyt chudoby. Chudoba a nezamestnanosť sú totiž veľmi úzko korelujúce fenomény, spôsobujúce jednotlivcom ťažké sociálne a psychologické dôsledky.

V Rakúsoch je extrémne vysoká miera nezamestnanosti. Počet uchádzačov o zamestnanie sa v obci Rakúsy za posledných 10 rokov pohyboval v rozmedzí 516 až 698. Miera nezamestnanosti sa teda v obci v ostatnom období pohybovala v rozpätí od 27,5% (2018) po 42,2 % (2013), pričom k 31.12.2022 bola na úrovni 34,6 %. Pre porovnanie, k 31.12.2022 bola miera nezamestnanosti v okrese Kežmarok 16,7 %, v Prešovskom kraji bola na úrovni 11,0 % a v Slovenskej republike 6,6 %. V okolitých okresoch, s ktorými okres Kežmarok susedí, bola nasledovná: Poprad 5,4 %, Levoča 9,2 %, Sabinov 14,4 % a Stará Ľubovňa 6,7 %.

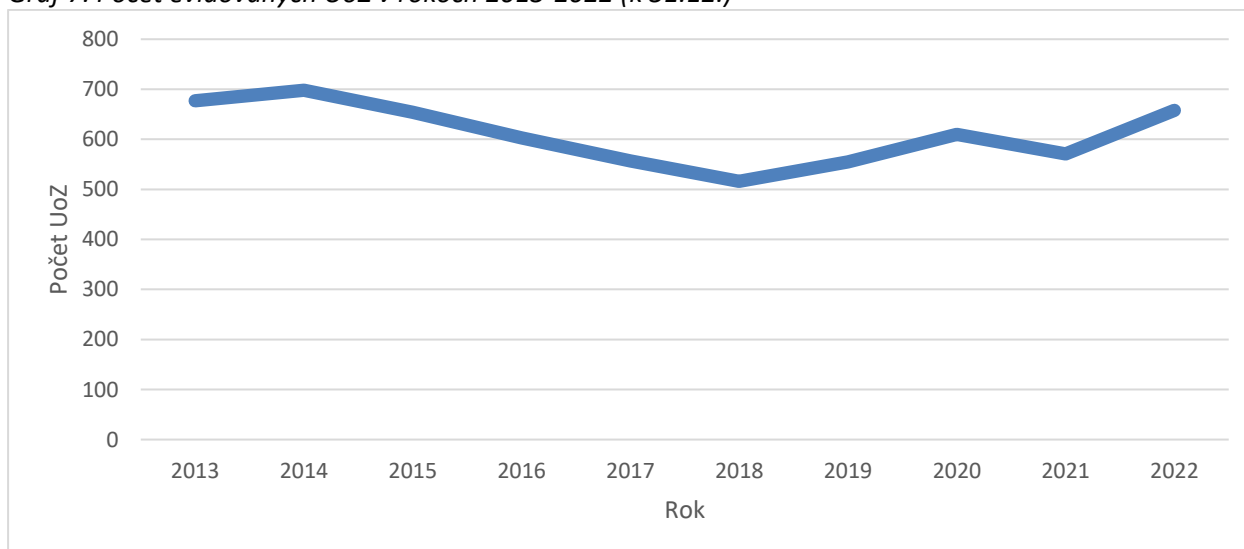
Tabuľka 7: Vývoj nezamestnanosti v obci

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Počet UoZ	677	698	654	603	557	516	555	610	571	658
Počet obyvateľov nad 18 rokov	1605	1675	1718	1776	1820	1873	1911	1953	1845	1902
Miera nezamestnanosti* (%)	42,2	41,7	38,1	34,0	30,6	27,5	29,0	31,2	30,9	34,6

* Na výpočet miery nezamestnanosti bol použitý pomer počtu UoZ k počtu obyvateľov obce nad 18 rokov.

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, interná databáza URBIS, UPSVaR, vlastné spracovanie

Graf 7: Počet evidovaných UoZ v rokoch 2013-2022 (k 31.12.)

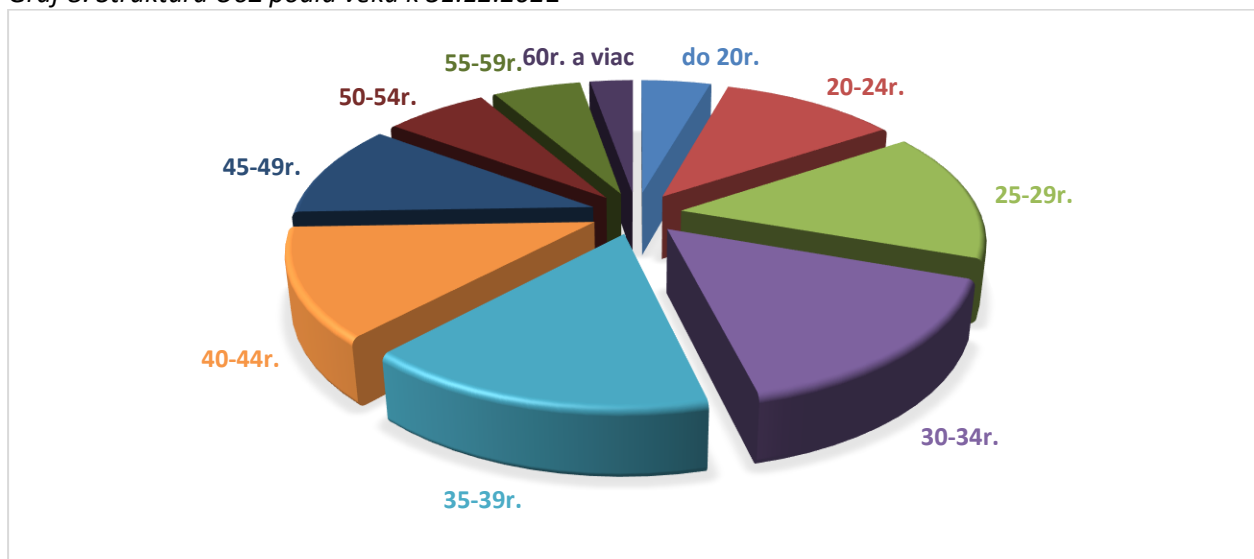
Na konci roku 2022 bolo v obci Rakúsy prostredníctvom Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny evidovaných 658 uchádzačov o zamestnanie. Z tohto počtu bolo 311 mužov (47,3 %) a 347 žien (52,7 %). Ako ukazuje nasledujúca tabuľka, problémy s nezamestnanosťou majú v obci najmä mladšie vekové skupiny obyvateľstva (čo kopíruje aj vekovú skladbu obyvateľstva obce).

Tabuľka 8: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2022

	do 20	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	nad 60	UoZ spolu
Počet UoZ	29	74	97	104	104	82	70	43	37	18	658
Podiel v %	4,4	11,2	14,7	15,8	15,8	12,5	10,6	6,5	5,6	2,7	100

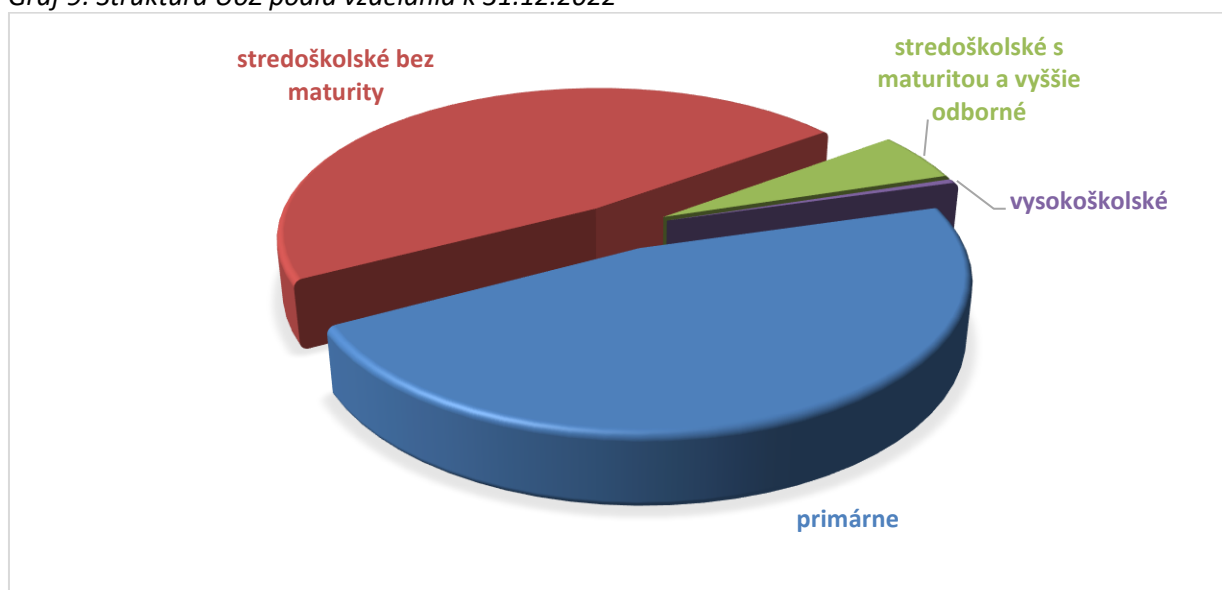
Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Graf 8: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2022

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že so zvyšujúcim stupňom dosiahnutého vzdelania sa pre jednotlivých obyvateľov zvyšuje pravdepodobnosť uplatnenia na trhu práce. Z tohto hľadiska je v Rakúsoch veľmi negatívnou skutočnosť, že zo 658 uchádzačov o zamestnanie na konci roku 2022 bolo až 46,7 % UoZ (307 osôb) s najvyšším ukončeným vzdelaním základným alebo bez vzdelania.

Graf 9: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2022

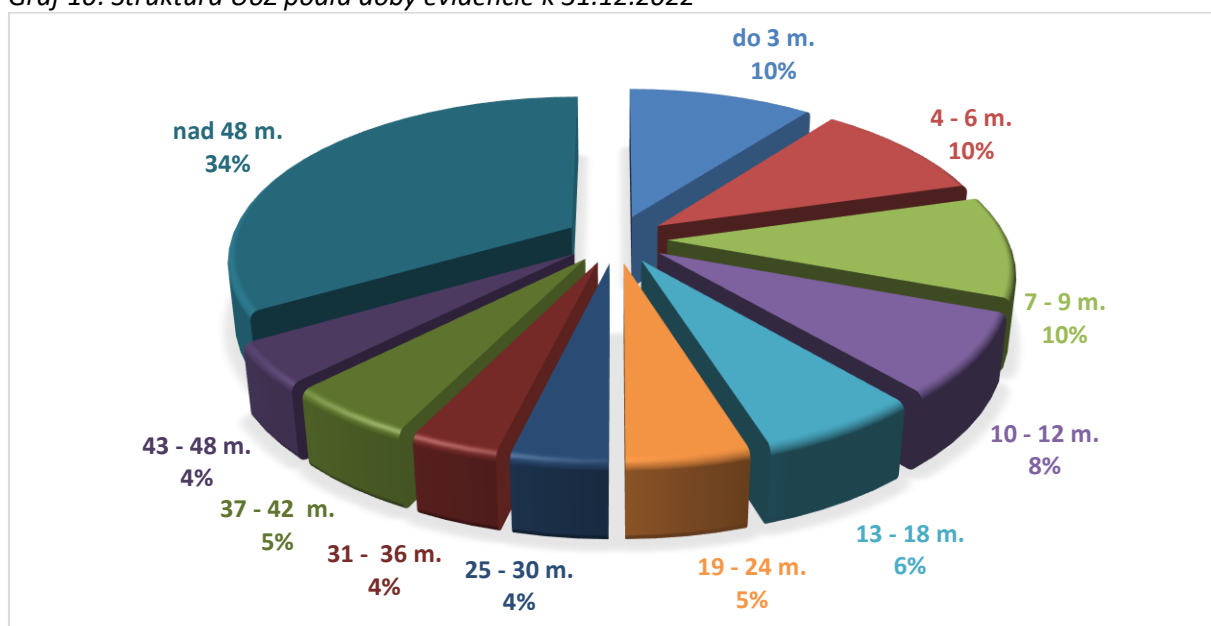
Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie patrí medzi najvýznamnejšie parciálne indikátory, poukazujúce na „zdravie“ ekonomickej a sociálnej sféry v tom – ktorom regióne. S

nepriaznivou štruktúrou UoZ podľa doby evidencie (tzn. s vysokým podielom dlhodobozamestnaných osôb – nad 12 mesiacov) sa spájajú výrazné problémy ekonomického a sociálneho charakteru (vysoké sociálne dávky, „neschopnosť“ zamestnať takýchto obyvateľov, chudoba, sociálno-patologické javy a pod.). Z hľadiska štruktúry uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie sa sleduje predovšetkým podiel dlhodobozamestnaných osôb na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie, keďže dlhodobá nezamestnanosť patrí medzi výrazne negatívne ukazovatele socioekonomického rozvoja (resp. zaostalosti) daného regiónu.

V Slovenskej republike sa podiel krátkodobo nezamestnaných (menej ako 7 mesiacov) v roku 2022 pohyboval na úrovni cca 40,3 %, podiel strednodobo nezamestnaných (7 – 12 mesiacov) na úrovni cca 18,6 % a podiel dlhodobozamestnaných okolo úrovne 41,1 % (pričom Slovenská republika a špeciálne regióny východného Slovenska vykazujú dokonca najvyšší podiel dlhodobozamestnaných obyvateľov v rámci všetkých regiónov Európskej únie). V Rakúsoch bol k 31.12.2022 podiel dlhodobozamestnaných obyvateľov (nad 12 mesiacov) až 61,3 %, pričom až 33,4 % (220 osôb) z celkového počtu UoZ bolo nezamestnaných viac ako 2 roky.

Graf 10: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2022

Domový a bytový fond

Charakteristika bytového fondu v Rakúsoch nie je dobrá. Podľa SODB 2021 je veľká väčšina bytov obývaná vlastníkom daného bytu (553 z 603; 91,7 %), avšak len 49,9 % všetkých bytov malo v čase Sčítania v roku 2021 tečúcu vodu (301 z 603). V obci sa nachádzajú najmä veľmi malé byty (s 1 obytnou miestnosťou). Väčšina bytov v obci bola postavená počas socializmu.

Tabuľka 9: Byty podľa systému dodávky vody

	Rodinné domy	Bytové domy	Prevádzkové budovy s bytmi	Ostatné budovy na bývanie	Neskolaudované rodinné domy	Núdzové objekty	Fiktívne/ nezistené	Spolu
v obytnej jednotke je tečúca voda	268	27	2	2	2			301
v obytnej jednotke nie je tečúca voda	102			28		2		132
nezistené	159			8			3	170
Byty spolu	529	27	2	38	2	2	3	603

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 10: Byty podľa obytných miestností

1 obytná miestnosť	2 obytné miestnosti	3 obytné miestnosti	4 obytné miestnosti	5 a viac obytných miestností	nezistené	Spolu bytov
254	123	102	49	69	6	603

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 11: Byty podľa obdobia výstavby

	Pred r. 1919	1919-1960	1961-2000	2001-2010	2011-2015	2016 a neskôr	nezistené	spolu
počet bytov	29	51	291	193	22	10	7	603

Zdroj: SODB 2021

Veľký rozdiel v domovom a bytovom fonde je predovšetkým medzi pôvodnou (centrálnou) časťou obce a rómskou osadou, ktorá je segregovaná a od pôvodnej časti obce vzdialená cca 1,2 km. V centrálnej časti obce je domový fond na dobrej úrovni. Navyše, v tejto časti obce bolo v ostatných rokoch vybudovaných viacero nových rodinných domov.

Problémovou z hľadiska bývania je predovšetkým miestna časť Osada, v ktorej žijú cca 4/5 všetkých obyvateľov Rakús. Táto osada je charakteristická vysokou koncentráciou rómskeho obyvateľstva, pričom zo stavebno-technického hľadiska sa v nej nachádzajú domy a byty rôznej (avšak poväčšine nízkej) kvality. Na druhej strane, veľmi pozitívnym momentom je to, že v osade sú vysporiadané všetky vlastnícke vzťahy k pozemkom pod obydliami. Nachádza sa tu množstvo riadne skolaudovaných rodinných domov s vysporiadaným vlastníctvom k pozemkom pod nimi. Väčšina Ostatných pozemkov, na ktorých stoja nelegálne obydliá, je vo vlastníctve obce. To znamená, že v osade je vytvorený dobrý základ pre postupné zlepšovanie kvalitatívnej úrovne bývania miestnych obyvateľov a pre postupnú legalizáciu čiernych stavieb (odkúpenie pozemku pod nelegálnou stavbou fyzickými osobami od obce, legalizácia čiernej stavby v zmysle stavebného zákona). Okrem rodinných domov sa v osade nachádzajú aj dva bytové domy, ktoré sú taktiež vo vlastníctve obce Rakúsy a v ktorých sa nachádzajú nájomné byty.

Obrázok 3: Rómske obydľia v miestnej časti Osada

Zdroj: www.rakusy.sk

Veľmi pozitívnym momentom je aj aktivita samosprávy obce na poli rozvoja individuálnej aj hromadnej bytovej výstavby (a to tak v centrálnej časti obce, ako aj v osade). Obec (aj) v záujme rozvoja výstavby pripravuje zmeny a doplnky existujúceho územného plánu tak, aby tento zohľadňoval a reflektoval aktuálne potreby obce a budúce rozvojové výzvy. V centrálnej časti okrem samotných zmien a doplnkov územného plánu obec čiastočne vo svojej rézii pripravuje aj infraštruktúru (komunikácie, inžinierske siete) v dvoch nových lokalitách IBV – v lokalite IBV Juh Rad 2 a v lokalite za futbalovým ihriskom. V týchto dvoch lokalitách sa počíta s výstavbou nových rodinných domov do budúcnosti.

V osade, kde je extrémne vysoká hustota zaľudnenia, sa uvažuje s výstavbou nových rodinných domov najmä na jej juhovýchodnom okraji, ale v úvahu pripadá aj výstavba južne a severne od osady. Na základe existujúceho dopytu a v záujme znižovania hustoty osídlenia sa tu ako vhodné opatrenie javí výstavba ďalšieho bytového domu s nájomnými bytmi.

Dopravná infraštruktúra

Z aspektu pripojenia obce na medzinárodné a rýchlostné cestné a železničné komunikácie je poloha Rakús málo výhodná. Najdôležitejšia dopravná tepna Slovenska – diaľnica D1, sa totižto nachádza (výjazd na diaľnicu) cca 20 km od obce, v Poprade. Podobne je to s napojením na hlavnú železničnú tepnu Slovenska – to je dostupné taktiež v Poprade (avšak v Kežmarku je dostupná regionálna železničná trať, ktorá predstavuje priame napojenie na Poprad). Najdôležitejším dopravným uzlom v okolí Rakús, na ktorom sa nachádzajú zastávky medzinárodnej autobusovej i železničnej prepravy ako i medzinárodné letisko, je teda mesto Poprad.

Samotná obec Rakúsy leží na ceste III. triedy č. 3098, ktorá prepája mesto Kežmarok s lokalitou na Šarpanci (pri Tatranskej Kotline). Táto komunikácia prechádza okrajom centrálnej časti Rakús a rovnako okrajom osady. Centrálna časť obce je od Kežmarku vzdialená cca 6 km, osada 7 km. Na spomínanú cestu III. triedy sa napája sieť miestnych komunikácií.

Tie majú poväčšine bezprašnú povrchovú úpravu s rôznym (avšak v niektorých častiach obce pomerne úzkym) šírkovým usporiadaním – tak v centrálnej časti, ako aj v osade. Kvalita miestnych ciest v obci je

pováčšine na dobrej úrovni, takmer všade je vybudovaný asfaltový povrch. Výstavba novej miestnej komunikácie je potrebná v lokalite IBV JUH (čiastočne je už začatá) a v územnom pláne novo uvažovaných lokalitách IBV.

Odstavné parkovacie plochy pre osobné automobily sa v obci nachádzajú na miestach s vyššou koncentráciou automobilov – pri obecnom úrade a pri kostole (s cintorínom). Do budúcnosti je však vhodné rozšíriť v obci možnosti parkovania automobilov (či už vo forme jednoduchých odstavných plôch pre osobné automobily, príp. vo forme parkovísk v zmysle zákona).

V obci sa nachádzajú zastávky verejnej autobusovej dopravy, ktorá zabezpečuje dopravnú obsluhu územia. Autobusová zastávka v centrálnej časti obce je situovaná priamo na križovatke ciest III. triedy a miestnej komunikácie vedúcej k obecnému úradu, čo z hľadiska bezpečnosti nemožno považovať za optimálne riešenie. Je preto vhodné uvažovať nad úpravou umiestnenia tejto zastávky. Lepšie je na tom zastávka v osade, ktorá sa z cesty III. triedy preložila na novovybudované otočisko vozidiel verejnej autobusovej dopravy.

Z hľadiska cyklistickej dopravy prechádza katastrom obce Rakúsy viacero cyklistických trás. Niektoré sú vedené po hlavnej cestnej komunikácii (cesta III. triedy od Kežmarku na Šarpanec), niektoré sú vedené aj nespevnenými cestami v podhorí Vysokých Tatier. Blízko západnej hranice katastra Rakús vedie po asfaltovej ceste cyklistický chodník, spájajúci Tatranskú kotlinu s Tatranskou Lomnicou a Veľkou Lomnicou (ide o účelovú komunikáciu – lesnú cestu, kvalita povrchu je však na slabšej úrovni). Veľmi pozitívnym momentom z hľadiska cyklodopravy je skutočnosť, že nedávno bol vybudovaný nový cyklistický chodník spájajúci obec Rakúsy s Mlynčekom. Tento bol vybudovaný ako samostatný stavebný objekt s asfaltovým povrchom (teda nevedie po cestnej komunikácii) a v Rakúsoch začína pri šatniach pri futbalovom ihrisku.

Chodníky pre peších sú v centrálnej časti obce vybudované len popri miestnej komunikácii vedúcej od cesty III. triedy k budove materskej školy. V osade sa nachádzajú chodníky najmä na jej okraji, pri bytových domoch. Kvôli špecifickým územno-technickým pomerom (cesty, na ktoré nadväzujú súkromné pozemky, resp. existujúce budovy) je budovanie ďalších chodníkov popri miestnych komunikáciách ťažko realizovateľné (najmä čo sa týka osady). Budovanie chodníkov je možné v lokalitách so širším územným usporiadaním. Z dôvodu bezpečnosti chodcov je však vhodné vybudovať chodník spájajúci centrálnu časť obce s osadou.

Technická infraštruktúra

Obec má na veľmi dobrej úrovni vybudovanú technickú infraštruktúru. Na verejný vodovod sú napojení všetci obyvatelia centrálnej časti obce a väčšina obyvateľov osady. Na verejnú kanalizačnú sieť je podľa údajov zo SODB 2021 napojených 458 zo 603 bytov. Čistička odpadových vôd sa nachádza pri centrálnej časti obce a z osady sú splaškové vody prečerpávané do tejto ČOV cez prečerpávaciu stanicu. Nakoľko kapacita ČOV je už takmer naplnená a tiež vzhľadom k extrémne rýchlemu rastu počtu obyvateľov v osade je potrebné vybudovať novú čističku odpadových vôd pri osade tak, aby táto mohla vykonávať čistenie odpadových vôd z osady. Vlastníkom vodovodu a kanalizácie je obec Rakúsy, prevádzkovateľmi sú dve súkromné spoločnosti. Plynofikovaná je len centrálna časť obce, v osade plyn dostupný nie je. Všetky časti obce sú plne elektrifikované. V Rakúsoch funguje verejné osvetlenie, ktoré bolo z dôvodu vyššej energetickej účinnosti (a úspornosti) zrekonštruované a zavedené bolo LED osvetlenie. Obecný rozhlas je funkčný, vybavený je bezdrôtovou technológiou. V Rakúsoch je dostupný mobilný signál aj internetové pripojenie. V osade je však (pomernie pomalé) internetové pripojenie dostupné len cez mobilné siete mobilných operátorov. V záujme zlepšenia rýchlosti a kvality internetového pripojenia je vhodné vybudovať vysokorýchlostný internet (napr. cez optické siete) – bez ohľadu na poskytovateľa (či už verejní telekomunikační operátori, lokálni provideri...).

Tabuľka 12: Vybavenie technickou infraštruktúrou

Technická infraštruktúra	
vodovod	áno*
kanalizácia	áno*
ČOV	áno
plyn	áno**
elektrina, verejné osvetlenie	áno
obecný rozhlas	áno
mobilný operátor	áno
internet	áno

* územie časti Rakúsy osada nie je 100 % pokryté

** Nie je dostupné v časti Rakúsy osada

Zdroj: Obecný úrad

Zdravotnícka a sociálna infraštruktúra, služby

Obyvatelia Rakús musia za základnou zdravotnou starostlivosťou dochádzať. Ambulancie základnej zdravotnej starostlivosti pre obyvateľov obce Rakúsy, pre ktoré sa zriaďujú zdravotné obvody (ambulancia praktického lekára pre dospelých, praktického lekára pre deti a dorast, ambulancia zubného lekára a gynekologická ambulancia) sa nachádzajú v Kežmarku. Ďalšie špecializované zdravotné ambulancie sa nachádzajú v okolitých mestách.

Najbližšia stanica Hasičského a záchranného zboru (profesionálnych hasičov) sídli v Kežmarku, rovnako tak najbližšia stanica rýchlej zdravotníckej pomoci. V Rakúsoch je zriadený Dobrovoľný hasičský zbor obce (DHZ-O) a funguje tu aj občianske združenie dobrovoľných hasičov (DHZ). Dobrovoľný hasičský zbor je veľmi aktívny, okrem pôsobenia na úseku ochrany a prevencie pred požiarom dosahuje aj úspechy v oblasti hasičského športu.

Spomedzi základných služieb sú v obci k dispozícii viaceré predajne rozličného tovaru (v centrálnej časti obce aj v osade). Nenachádza sa tu bankomat ani pošta. Najbližšie pobočky banky a zdravotnej poisťovne sa nachádzajú v Kežmarku. Priamo v obci je obyvateľom dostupná služba autoopravovne.

Tabuľka 13: Základné parametre zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry (2022)

Praktický lekár pre dospelých	nie	Zariadenie sociálnych služieb	áno
Praktický lekár pre deti a dorast	nie	Pošta	nie
Stomatologická ambulancia	nie	Predajňa zmiešaného tovaru	áno
Gynekologická ambulancia	nie	Bankomat	nie
Lekáreň	nie	Stanica Hasičského a záchr. zboru	nie
Záchranná zdravotná služba	nie	Dobrovoľný hasičský zbor obce	áno

Zdroj: Obecný úrad

Z hľadiska poskytovania sociálnych služieb (na základe zákona o sociálnych službách) sú priamo v obci registrované 4 poskytované sociálne služby: 2x komunitné centrum (ambulantnou a terénnou formou), pracovňa a stredisko osobnej hygieny. Poskytovateľom všetkých 4 sociálnych služieb je obec Rakúsy, tieto služby sú poskytované v rómskej osade.

V **komunitnom centre** sa okrem komunitnej práce a komunitnej rehabilitácie fyzickej osobe ohrozenej sociálnym vylúčením alebo obmedzením jej schopnosti spoločensky sa začleniť a samostatne riešiť svoje problémy z dôvodu zotrávania v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby

a) poskytuje

- základné sociálne poradenstvo,
- pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov,
- pomoc pri príprave na školské vyučovanie a sprevádzanie dieťaťa do a zo školského zariadenia,

b) vykonáva preventívna aktivita,

c) zabezpečuje záujmová činnosť.

Obec Rakúsy je zapojená aj do projektu **terénnej sociálnej práce**. Jej hlavným cieľom je komplexné riešenie sociálnej exklúzie marginalizovaných skupín občanov žijúcich v obci. Prostredníctvom terénnej sociálnej práce obec systematicky prispieva k zlepšeniu kvality života jednotlivcov a rodín v riziku sociálneho vylúčenia.

Obec Rakúsy zabezpečuje svojim obyvateľom aj tieto sociálne služby a sociálnu pomoc:

- **posudková činnosť na účely odkázanosti na sociálnu službu:** povinná činnosť, ktorú obec v prípade potreby zabezpečuje na základe zákona o sociálnych službách;
- **základné sociálne poradenstvo:** v prípade potreby poskytovanie potrebných informácií jednotlivcom;

V obci nepôsobia žiadni iní verejní poskytovatelia sociálnych služieb.

Okrem vyššie uvedených služieb, zabezpečovaných na základe zákona o sociálnych službách, zabezpečuje obec Rakúsy pre svojich obyvateľov na úseku sociálnych vecí a v záujme podpory komunitného rozvoja aj iné služby, podporu, pomoc a aktivity (na základe iných zákonov alebo všeobecne záväzných nariadení obce):

- **výkon osobitného príjemcu prídavku na deti, ktoré zanedbávajú povinnú školskú dochádzku:** túto činnosť obec vykonáva povinne v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v prípade, ak takáto situácia nastane;
- **výkon osobitného príjemcu dávky v hmotnej núdzi:** túto činnosť obec vykonáva povinne v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v prípade, ak takáto situácia nastane;
- **menšie obecné služby:** služba poskytovaná v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, cieľom ktorej je udržiavať u miestnych dlhodobo nezamestnaných obyvateľov pracovné návyky;
- **miestne občianske poriadkové služby (bývalé rómske občianske hliadky):** služba poskytovaná v spolupráci s Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, ktorej cieľom je (o. i.) zabezpečiť udržiavanie verejného poriadku a bezpečnosti v obci, podporovať komunitný rozvoj a znižovať trestnú činnosť v rámci protispoločenských konaní. Okrem hlavných cieľov sa v rámci spoločenského dialógu taktiež buduje vzťah medzi rómskym a nerómskym obyvateľstvom obce. V rámci tohto projektu získavajú v obci zamestnanie príslušníci marginalizovaných rómskych komunít;
- **iné opatrenia aktívnej politiky trhu práce** (napr. podľa § 50 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti): služby poskytované v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, cieľom ktorých je udržiavať, resp. rozvíjať u nezamestnaných obyvateľov pracovné návyky;
- **sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela:** obec pri výkone svojej samosprávnej pôsobnosti na úseku sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately zabezpečuje rodine, maloletému dieťaťu, mladému dospelému a iným dospelým osobám ochranu a starostlivosť. V prípade umiestnenia maloletého dieťaťa do ústavnej starostlivosti spolupôsobí pri obnove rodinných pomerov za účelom návratu dieťaťa do prirodzeného rodinného prostredia a vyhľadáva fyzické osoby, ktorým by bolo možné zveriť dieťa do starostlivosti. Poskytuje pomoc mladému dospelému po skončení ústavnej starostlivosti pri zabezpečení bývania a zamestnania. Pomoc na úseku sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately obec poskytuje povinne za predpokladu, že takáto situácia nastane.

Školstvo, kultúrno-spoločenský život a šport

Infraštruktúra škôl a školských zariadení je v obci vybudovaná a dostupná na výbornej úrovni. Obec je zriaďovateľom plne organizovanej Základnej školy s materskou školou, ktorá je právny subjekt a ktorá má v centrálnej časti obce a v osade zriadených viacero elokovaných pracovísk.

V rámci predprimárneho vzdelávania sú v centrálnej časti obce k dispozícii dve budovy materskej školy, jedna budova je dostupná priamo v osade. V šk. roku 2021/2022 tieto materské školy navštevuje viac ako dvesto detí. Popri materských školách fungujú aj školské jedálne.

Základná škola je vybudovaná v centrálnej časti obce aj v osade, pričom v osade sa vyučujú žiaci 1. – 3. ročníka a žiaci 3. a 4. ročníka zaradení do špeciálnych tried. Z dôvodu nedostatku kapacitných možností zriaďovateľa žiaci 4. – 6. ročníka a žiaci 4. – 9. ročníka zaradení do špeciálnych tried dochádzajú na elokované pracovisko v Pradiarni pri Kežmarku do budovy, ktorú ma obec Rakúsy v prenájme. Žiaci 7. – 9. ročníka navštevujú školu v centrálnej časti obce.

V popoludňajších hodinách majú žiaci ZŠ s MŠ Rakúsy možnosť absolvovať rôzne výchovno-vzdelávacie aktivity v rámci školského klubu detí. Okrem toho je v Rakúsoch zriadené aj centrum voľného času (CVČ), ktoré má v centrálnej časti obce a tiež v osade zriadených viacero elokovaných pracovísk. Navyše, v záujme umeleckej výchovy žiakov zriadila obec Rakúsy aj základnú umeleckú školu, ktorá má taktiež viacero elokovaných pracovísk a na ktorej je možné študovať viaceré umelecké odbory.

V rámci stredného školstva sa priamo v obci nachádza elokované pracovisko Strednej odbornej školy agropotravinárskej a technickej, ktorej zriaďovateľom je Prešovský samosprávny kraj. Ďalšie stredné školy pre študentov z Rakús sú dostupné najmä v Kežmarku a okolitých mestách.

Z hľadiska infraštruktúry kultúrnych zariadení má obec vybudovaný kultúrny dom so spoločenskou sálou, ktorý sa nachádza v spoločnej budove spolu s obecným úradom. V spoločenskej sále sa organizujú rôzne kultúrno-spoločenské akcie. Pre potreby čitateľov je v obci zriadená aj obecná knižnica. Spomedzi kultúrno-spoločenských telies v obci pôsobí ochotnícke divadelné teleso.

Pre potreby športového využitia obyvateľov sú v obci prístupné viaceré športoviská a športovo-rekreačné zariadenia. V juhozápadnej časti intravilánu je vybudovaný futbalový areál so šatňami a sociálnymi zariadeniami. V šatniach pri futbalovom ihrisku sa nachádza zrekonštruovaná miestnosť s odpruženou podlahou a zrkadlami, ktorú 2x týždenne využívajú ženy na cvičenie aerobiku (tento šport sa v obci realizuje už od roku 1998). Okrem tých športov sa v obci rozvíja aj stolný tenis, v rámci ktorého dlhodobo pôsobí stolnotenisový klub a taktiež motoklub, ktorý má neďaleko obce (v smere na Kežmarok) vybudovaný menší jazdný areál. Pri futbalovom areáli je pre potreby športového využitia širokej verejnosti vybudované multifunkčné ihrisko. Rovnako je pri šatniach futbalového areálu vybudovaná aj požiarňa nádrž, slúžiaca potrebám miestneho DHZ. Pre najmenšie deti sú v obci vybudované dve detské ihriská – jedno v areáli ZŠ s MŠ (v centrálnej časti obce) a jedno pri MŠ v osade.

Tabuľka 14: Infraštruktúra kultúry a športu

Kultúrny dom	áno	Telocvičňa	áno
Kino	nie	Športové ihrisko prírodné	áno
Knižnica	áno	Športové ihrisko umelé	áno
Ochotnícky divadelný súbor	áno	Detské ihrisko	áno
Folklorný súbor	nie	Športový klub	áno

Zdroj: Obecný úrad

Kultúrno-spoločenský život v obci je pomerne bohatý – počas roka sa tu koná viacero rôznych podujatí, organizovaných pre niektoré špecifické skupiny obyvateľstva, ako aj pre širokú verejnosť. Ďalšie podujatia (pre deti a žiakov) sú realizované v rámci škôl.

Tabuľka 15: Kultúrno-spoločenské a športové podujatia organizované v obci počas roka

Mesiac	Podujatie
Máj	- Deň matiek
Jún	- Deň detí
Júl - august	- Cyklistická púť do Levoče - Futbalový turnaj - Motokrosová súťaž
August	- Koniec leta - Hasičská súťaž
Október	- Posedenie s dôchodcami v rámci Úcty k starším
December	- Mikuláš - Štefanská zábava - Silvester

Zdroj: Obecný úrad

Podobne, ako je tomu v iných obciach, aj v Rakúsoch má významné postavenie v živote obce cirkev, ktorá mala odjakživa významný vplyv na náboženské, kultúrne a spoločenské dianie. V centrálnej časti obce sa nachádza klasicistický rímskokatolícky farský kostol sv. Martina (farnosť Rakúsy zahŕňa aj filiálku Mlynčeky) a tiež evanjelický kostol. Pri evanjelickom kostole sa nachádza aj pohrebisko, pre potreby vykonávania smútočných obradov by bolo vhodné vybudovať Dom smútku. Ďalšie pohrebisko (s Domom smútku) je vybudované na severozápadnom okraji miestnej časti Osada.

V ostatnom období bola v obci vybudovaná nová rímskokatolícka fara. Pri rímskokatolíckom kostole bola vybudovaná aj krížová cesta. Rímskokatolícky Kostol sv. Martina bol postavený v roku 1883 v štýle pseudogotickom, vedľa pôvodného kostola, ktorý bol už značne schátraný. Existencia pôvodného rímskokat. kostola je podľa archívnych záznamov známa už v roku 1307. Po tridsiatich piatich rokoch od výstavby súčasného rím.-kat. kostola bola v roku 1928 prekrytá plechom kostolná veža. Kostol sv. Martina je jednoloďová stavba s polygonálnym uzáverom, predstavanou vežou so zvonnicou, v lodi s pruskými klenbami. Fasády sú členené lizénovým lemovaním, okná s lomeným oblúkom sa nachádzajú iba na východnej fasáde (www.wikipedia.sk).

Evanjelický kostol bol za pomoci evanjelického cirkevného zboru z Kežmarku postavený v priebehu roka 1797. Hlavným staviteľom kostola bol Jozef Kolbay a ako stavebný materiál bol použitý kameň a tehla. Kostol je klasicistický, jednoloďový s polkruhovým uzáverom, veža vysoká 28,5 m bola pristavaná v roku 1897. Bočné fasády sú hladké so skosenými hranami. Strecha je sedlová. Po odchode nemeckého obyvateľstva kostol nebol využívaný, preto značne chátral. V roku 2000 sa evanjelický cirkevný zbor v Kežmarku z iniciatívy pána Andreja Vaverčáka rozhodol, že zrekonštruje tento kostol. Kostol sa odvodnil, a postupne sa vymenila vonkajšia i vnútorná omietka, uskutočnila sa výmena okien, kostol sa zelektrifikoval a vymaľoval. Interiér kostola sa doplnil kruhovým kovaným lustrom, ktorého autorom je Ján Scholcz. Vďaka týmto prácam sa evanjelický kostol opäť stal ozdobou Rakús (www.wikipedia.sk).

Administratívno-správne služby

Na kvalitu života obyvateľov obce vplýva aj dostupnosť administratívno-správnych služieb subjektov verejnej správy. Možno konštatovať, že čím viac služieb je v obci dostupných, tým väčší je komfort obyvateľstva. Dostupnosť (blízkosť; nízka náročnosť na dochádzku za danými službami, či už z hľadiska vzdialenosti alebo času) administratívno-správnych služieb patrí medzi dôležité faktory ovplyvňujúce migračný pohyb obyvateľstva v obci.

Tabuľka 16: Spádovosť obce k vybraným poskytovateľom administratívno-správnych služieb

Inštitúcia	Miesto poskytovania služieb
Matričný úrad	Kežmarok
Pracovisko daňového úradu	Kežmarok
Pracovisko Obvodného oddelenia policajného zboru	Kežmarok
Okresný súd	Kežmarok
Okresný úrad	Kežmarok
Pobočka Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Kežmarok

Zdroj: vlastné spracovanie

Bezpečnosť v obci

V centrálnej časti, ako aj v osade, je zavedený monitorovací kamerový systém, ktorého súčasťou sú kamery snímajúce verejné priestranstvá a obecné budovy. Z hľadiska technickej prevádzky sú problémové najmä kamery v osade, ktoré nie sú pripojené na vysokorychlostný internet. Z hľadiska prevencie kriminality a v záujme spoľahlivejšieho zisťovania prípadných porušení zákona by bolo vhodné existujúci kamerový systém rozšíriť (a to tak v centrálnej časti obce, ako aj v osade) a osadiť ďalšie kamery na monitoring verejných priestranstiev, príp. aj potenciálne problémových úsekov z hľadiska cestnej premávky (napr. prechody pre chodcov a pod.).

Hospodárske pomery

Polohová atraktivita územia

V Slovenskej republike sa v plnej miere uplatňuje západo-východný gradient rozvoja, ktorý je odzrkadlením západo-východného gradientu rozvoja v Európe (v súvislosti s ekonomickou výkonnosťou krajín sa v Európe spomína taktiež severo-južný gradient rozvoja). Na Slovensku sa daná skutočnosť prejavuje tým spôsobom, že najvyspelejšie regióny sa nachádzajú v jeho západnej a najzaostalejšie v jeho východnej časti, pričom úroveň rozvoja smerom od západu na východ postupne klesá⁴ (najmä čo sa týka ukazovateľov ako tvorba HDP, miera nezamestnanosti, ekonomická aktivita obyvateľstva, príjmy obyvateľstva, tvorba nových pracovných miest, ale aj infraštruktúrne vybavenie regiónov, kvalita domového a bytového fondu a pod). Makropolohová atraktivita obce Rakúsy, ležiacej na východnom Slovensku, je teda z aspektu jej potenciálu pre prítiahnutie investícií do priemyselnej výroby nízka, keďže ekonomicky najrozvinutejšie regióny krajiny sa nachádzajú najmä na západe (s výnimkou funkčných mestských regiónov Košíc a Prešova).

Na druhej strane, z mezopolohového hľadiska je lokalizácia Rakús pomerne výhodná. Poloha obce vo vzťahu k regionálnym ekonomickým centrámi a vo vzťahu k dopravnej infraštruktúre nadregionálneho významu (prítomnosť ktorej významne zvyšuje lokalizačný potenciál územia pre rôzne investície) je celkom priaznivá. Najvýraznejším ekonomickým centrom v regióne je predovšetkým mesto Poprad s viac ako 50 000 obyvateľmi, ktoré predstavuje pomerne rozvinutý priemyselný uzol s dominanciou strojárskemu priemyslu. Jeho vzdialenosť od obce je cca 20 km. Navyše, obec leží v bezprostrednom zázemí mesta Kežmarok, kde najmä v jeho priemyselnom parku (ale aj inde v rámci mesta) vznikli v ostatných rokoch viaceré podniky strojárskemu výroby (zameranej na automobilový priemysel), ktoré poskytujú možnosti zamestnania aj pre obyvateľov Rakús. Navyše, obec leží v podhorí Vysokých Tatier, kde existuje množstvo prevádzok v rámci ubytovacích, stravovacích a s cestovným ruchom spojených služieb, ktoré miestnym obyvateľom taktiež poskytujú možnosti zamestnania.

Nebolo by asi namieste domnievať sa, že priamo obec Rakúsy má nejaký väčší potenciál pre prilákatie rôznych významných investícií (napr. do priemyselnej výroby) s vyšším počtom nových pracovných miest. Ako však už bolo spomenuté, v blízkosti obce sa nachádzajú viaceré väčšie aj menšie centrá zamestnanosti (najmä Poprad, Kežmarok, Vysoké Tatry, eventuálne aj Spišská Belá), ktoré zabezpečujú pracovné príležitosti pre široké okolie a ktoré majú zároveň potenciál tvorby ďalších nových pracovných miest. Obyvateľstvo obce teda môže svoju zamestnanosť riešiť formou dennej dochádzky do zamestnania do okolitých miest.

Pol'nohospodárstvo, lesné a pozemkové hospodárstvo, priemysel

V štruktúre poľnohospodárskej pôdy v katastri obce dominujú trvalé trávne porasty (244,7 ha) spolu s ornou pôdou (237,0 ha). V poľnohospodárskej výrobe majú teda vzhľadom k pomerne rozsiahlym plochám ornej pôdy i TTP priaznivé podmienky tak rastlinná, ako aj živočíšna poľnohospodárska výroba⁵. V katastri obce hospodári viacero subjektov poľnohospodárskej veľkovýroby, ako aj niekoľko samostatne hospodáriacich roľníkov.

Lesné a pozemkové hospodárstvo v katastri obce Rakúsy realizuje „Pozemkové spoločenstvo urbárskeho majetku obce Rakúsy“. Poľovnícke práva, vrátane starostlivosti o zver, vykonáva v katastri obce Rakúsy poľovnícka organizácia „Poľovné združenie Zlatá hora v Kežmarku“. Kataster obce patrí do poľovnej oblasti Vysoké Tatry a poľovného revíru Kežmarok.

Z hľadiska priemyselnej výroby sa v Rakúsoch žiadne priemyselné prevádzky, ani menšie komerčné remeselné dielne, nenachádzajú.

⁴ Presnejšie, v súvislosti s úrovňou rozvoja jednotlivých slovenských regiónov sa v odbornej literatúre spomína rozdelenie Slovenska na bohatý (severo) západ a chudobný (juho) východ, pričom región Horného Spiša patrí práve do tej chudobnejšej časti.

⁵ Toto konštatovanie sa však týka len dostupnej plochy na poľnohospodársku výrobu, neberieme tu do úvahy ďalšie dôležité faktory, ako sú napr. klimatické, orografické alebo pôdne pomery, dostupnosť ornej pôdy (v zmysle možnosti prenájmu) a pod.

Tabuľka 17: Štruktúra pôdneho fondu (k 31.12.2020; v ha)

Poľnohospodárska pôda						
orná pôda	chmeľnice	vinice	záhrady	ovocné sady	TTP	spolu
237,0	0,0	0,0	6,2	0,0	244,7	488,0
Nepoľnohospodárska pôda						
lesné pozemky	vodné plochy	zastavané plochy a nádvoría		ostatné plochy		Spolu
91,0	3,6	42,3		9,2		146,1
Celková výmera územia						634,1

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Cestovný ruch

Cestovný ruch predstavuje interdisciplinárne odvetvie hospodárstva, na realizácii ktorého sa podieľa mnoho ďalších oblastí, ako sú napr. poľnohospodárstvo (v ostatnom období najmä ekologické poľnohospodárstvo a agroturistika), priemysel, stavebníctvo, služby a pod. Rakúsy ležia v bezprostrednom zázemí mimoriadne atraktívneho turistického regiónu v rámci Slovenska – Tatier, ako aj v blízkosti ďalších významných turistických regiónov – Slovenského raja a Pienin.

Lokalizačné predpoklady cestovného ruchu vyjadrujú príťažlivosť územia pre účastníkov cestovného ruchu, vytvárajú motiváciu pre návštevu danej lokality.

Rakúsy majú teda z hľadiska pritiažnutia turistov pomerne dobrú polohu neďaleko významných národných parkov, pričom lokalizačné predpoklady ešte zvyrazňujú ďalšie vybudované zariadenia a atrakcie v blízkom okolí – napr. termálne kúpalisko s celoročnou prevádzkou v neďalekom vzdialenom Vrbove, Aquacity Poprad, Bachledova dolina so svojimi celoročnými turistickými atrakciami v Spišskej Magure a pod. Okrem národných parkov a vybudovaných zariadení CR na báze prírodného potenciálu sa v blízkosti obce nachádzajú na Spiši aj mnohé kultúrohistorické pamiatky (pamiatky UNESCO – mesto Kežmarok, Levoča, Spišský hrad, ale tiež napr. Ľubovniansky hrad a pod.).

Umelé vytvorené lokalizačné predpoklady CR (spoločenské aj kultúrno-historické) sú taktiež na výbornej úrovni. Z kultúrno-historických hmotných pamiatok a zariadení sa v blízkom okolí nachádzajú napr. kaštieľ Strážky, kostoly, hrad a unikátne námestie v Kežmarku, námestie v Levoči, spomínaný Spišský hrad, Spišská Sobota, Ľubovniansky hrad, skanzen pod Ľubovnianskym hradom, pamiatková rezervácia ľudovej architektúry v Ždiari a ďalšie. Pri poľských hraniciach v Zamagurí sa v Červenom Kláštore nachádza rovnomenný historický kláštor kamaldulských mníchov, v ktorom je umiestnené múzeum s národopisnou, historickou, archeologickou a lekárenskou expozíciou. Ďalšou neďalekou hmotnou kultúrohistorickou pamiatkou je obec Osturňa, ktorej tri najzachovalejšie časti sú vyhlásené za pamiatkovú rezerváciu ľudovej architektúry.

Medzi lokalizačné predpoklady CR patria aj kultúrno-spoločenské a športové podujatia, ktoré taktiež prispievajú k atraktivite okolitého regiónu a významne zvyšujú jeho návštevnosť. Počas roka sa ich v blízkom okolí koná obrovské množstvo. Medzi najvýznamnejšie možno zaradiť medzinárodný festival remesiel a ľudovej kultúry ELRO v Kežmarku, Mariánsku púť v Levoči, hradné dni na hrade Ľubovňa, Zamagurské folklórne slávnosti, Nestville Open Day v Hniezdom, Hradobranie na Spišskom hrade, ale aj univerzálnu noc múzeí a galérií. Lokalizačné predpoklady cestovného ruchu (prírodné aj umelo vytvorené) v okolitom regióne sú teda na výbornej úrovni.

Okrem lokalizačných predpokladov hrajú veľmi dôležitú úlohu v rámci rozvoja regiónu aj realizačné predpoklady cestovného ruchu, medzi ktoré patrí doprava a materiálno-technická základňa (stravovacie, ubytovacie a športovo-technické zariadenia, zariadenia služieb a obchodu a špeciálne zariadenia).

Dopravná infraštruktúra je v regióne na dobrej úrovni. V posledných rokoch prebehla rekonštrukcia mnohých ciest, mostov a chodníkov, čo zabezpečilo zvýšenú kvalitu cestných komunikácií v regióne. Dopravné spojenie s okolitými regiónmi je zabezpečené autobusovou a železničnou dopravou. Zo športovo-technických zariadení sa v regióne nachádza množstvo zjazdoviek, lanoviek, vlekov a ihrísk, a v ostatnom období sa výraznejšie budujú aj cyklistické chodníky. Ubytovacie kapacity sú v regióne

reprezentované hotelmi (najmä v Tatrách), miestnymi penzióňmi a rekreačnými chatami s menším počtom postelí, ktoré sa nachádzajú takmer v každej obci. Najviac ubytovacích a stravovacích zariadení s celoročnou prevádzkou sa nachádza v centrách cestovného ruchu – v Tatrách, v mestách (v ktorých je, prirodzene, vyššia koncentrácia obyvateľstva) a v blízkom Vrbove s termálnym kúpaliskom.

Rakúsy majú teda z hľadiska svojej polohy v blízkosti prírodných atrakcií aj kultúrno-historických pamiatok pomerne priaznivé predpoklady rozvoja cestovného ruchu. Slabou stránkou sú však lokalizačné a realizačné predpoklady rozvoja cestovného ruchu priamo v obci, teda také, ktoré by do obce dokázali pritiahnuť turistov. V obci sa nenachádzajú žiadne komerčné ubytovacie ani stravovacie zariadenia.

Lokalizačné predpoklady rozvoja CR priamo v katastri obce Rakúsy sú zatiaľ na veľmi slabej úrovni. V obci nie je žiadna ponuka ubytovacích a stravovacích služieb pre turistov. Veľmi obmedzená je aj ponuka možností trávenia voľného času (do ponuky športových aktivít možno zaradiť najmä multifunkčné ihrisko a vybudovaný cyklistický chodník medzi Rakúsmi a Mlynčekmi). V nadväznosti na všetky vyššie uvedené skutočnosti možno skonštatovať, že cestovný ruch v obci Rakúsy nebude v blízkej budúcnosti odvetvím, ktoré by pre jej obyvateľov zabezpečovalo príjmy.

Finančné hospodárenie

Finančné hospodárenie obce sa realizuje prostredníctvom rozpočtu obce, zostavovaného podľa dikcie § 9 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení na obdobie jedného kalendárneho roka. Pravidlá rozpočtového hospodárenia obce upravuje zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V § 5 uvedeného zákona sú príjmy obce definované nasledovne:

- a) výnosy miestnych daní a poplatkov podľa osobitného predpisu
- b) nedaňové príjmy z vlastníctva a z prevodu vlastníctva majetku obce a z činnosti obce a jej rozpočtových organizácií podľa tohto alebo osobitného zákona,
- c) úroky a iné príjmy z finančných prostriedkov obce,
- d) sankcie za porušenie finančnej disciplíny uložené obcou,
- e) dary a výnosy dobrovoľných zbierok v prospech obce,
- f) podiely na daniach v správe štátu podľa osobitného predpisu,
- g) dotácie zo štátneho rozpočtu na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok a dotácie zo štátnych fondov,
- h) ďalšie dotácie zo štátneho rozpočtu v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok,
- i) účelové dotácie z rozpočtu VÚC alebo z rozpočtu inej obce na realizáciu zmlúv podľa osobitných predpisov,
- j) prostriedky z EÚ a iné prostriedky zo zahraničia poskytnuté na tento účel,
- k) iné príjmy ustanovené osobitnými predpismi.

Obec môže na plnenie svojich úloh použiť aj prostriedky mimorozpočtových peňažných fondov, prostriedky získané z rozdielu medzi výnosmi a nákladmi z podnikateľskej činnosti po zdanení, návratné zdroje financovania a združené prostriedky.

V súlade s § 9 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy zostavuje viacročný rozpočet. Tento viacročný rozpočet predstavuje ekonomický nástroj finančnej politiky obce, v ktorom sú v rámci jej pôsobnosti vyjadrené zámery rozvoja územia a potrieb obyvateľov vrátane programov obce najmenej na tri rozpočtové roky.

Prehľad majetku a zdrojov

Hodnota dlhodobého majetku obce Rakúsy k 31.12.2022 bola 2 750 623,71 €. V dlhodobom majetku je teda viazaných len 51 % zdrojov obce. Jeho výrazne dominantnú zložku (2 750 623,71 €) tvorí dlhodobý hmotný majetok v podobe pozemkov a najmä stavieb, pomerne významné zdroje má však obec aj v dlhodobom finančnom majetku (275 277,86 € - v realizovateľných cenných papieroch a podieloch). Obežný majetok k 31.12.2022 predstavoval 2 594 737,21 €.

Na konci roku 2022 Obec evidovala pohľadávky v celkovej výške 92 836,31 €, pričom celú sumu predstavovali pohľadávky krátkodobé. Celkové záväzky Obce k uvedenému dátumu boli vo výške 126 004,71 €. Krátkodobé záväzky (voči dodávateľom, zamestnancom, poisťovniam, daňovému úradu a pod.) boli k 31.12.2022 vo výške 81 844,55 €, dlhodobé záväzky vo výške 44 160,16 € (spolu 126 004,71€).

Tabuľka 18: Bilancia aktív a pasív k 31.12.2022 (eur; netto)

AKTÍVA	5 412 244,30	PASÍVA	5 412 244,30
Neobežný majetok spolu	2 750 623,71	Vlastné imanie	3 960 139,10
Dlhodobý nehmot. majetok	9 448,12	Výsledok hospodárenia	3 960 139,10
Dlhodobý hmotný majetok	2 465 897,73	-minulé roky	3 701 409,69
Dlhodobý finančný majetok	275 277,86	-účtovné obdobie	258 729,41
Obežný majetok spolu	2 594 737,21	Záväzky súčet	221 125,23
Zásoby	4 725,14	Rezervy	4 656,66
Zúčtovanie medzi subj. VS	1 713 826,39	Zúčtovanie medzi subjektmi VS	90 463,86
Pohľadávky	92 836,31	Záväzky	126 004,71
Finančné účty	783 349,37	Bankové úvery a ostatné	0,00
Časové rozlíšenie	66 883,38	Časové rozlíšenie	1 230 979,97

Zdroj: Súvaha k 31.12.2022

Príjmy a výdavky obce

Celkové príjmy obce v roku 2022 boli vo výške 2 988 310,96 €. Dominantnú zložku tejto sumy predstavovali daňové výnosy samosprávy vo výške 1 962 042,01 €, výnosy z poplatkov mala obec v roku 2022 vo výške 71 305,18 € (spolu 2 033 347,19 €). Menšie zdroje predstavovali aj ostatné výnosy z prevádzkovej činnosti (19 912,40 €).

Celkové výdavky obce v roku 2022 boli vo výške 2 733 517,74 €. Osobné náklady (mzdy a odvody zamestnancov) boli vo výške 794 589,34 €, prevádzkové výdavky obce za spotrebované nákupy a služby boli vo výške 436 422,94 € (nákupy 144 294,13 €, služby 292 128,81 €). Tieto výdavky predstavujú finančné zdroje na bežný chod samosprávy, sú spotrebovávané bez toho, aby prinášali priamy efekt pre rozvoj obce. V roku 2022 dosiahla Obec Rakúsy kladný hospodársky výsledok vo výške 254 793,22 € pred zdanením.

Tabuľka 19: Náklady a výnosy v roku 2022

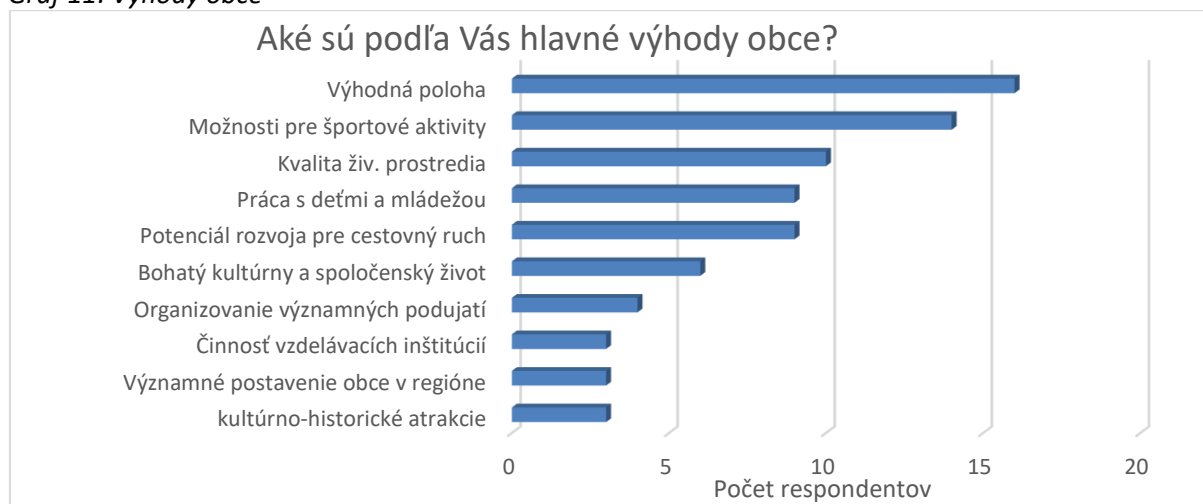
Náklady	eur
Spotrebované nákupy	144 294,13
Služby	292 128,81
Osobné náklady	794 589,34
Dane a poplatky	3 146,91
Ostatné náklady na prevádzkovú činnosť	467 545,90
Odpisy, rezervy a opravné položky z prevádzkovej činnosti a finančnej činnosti a zúčtovanie časového rozlíšenia	266 472,61
Finančné náklady	6 721,42
Náklady na transfery a náklady z odvodu príjmov	758 618,62
Spolu	2 733 517,74
Výnosy	eur
Tržby za vlastné výkony a tovar	54 994,79
Daňové a colné výnosy a výnosy z poplatkov	2 033 347,19
Ostatné výnosy z prevádzkovej činnosti	19 912,40
Zúčtovanie rezerv a opravných položiek z prevádzkovej činnosti a finančnej činnosti a zúčtovanie časového rozlíšenia	20 476,01
Finančné výnosy	912,20
Výnosy z transferov a rozpočtových príjmov v obciach, VÚC a v rozpočtových organizáciách a príspevkových organizáciách zriadených obcou alebo VÚC	858 668,37
Spolu	2 786 058,87
VÝSLEDOK HOSPODÁRENIA po zdanení	254 793,22

Zdroj: Výkaz ziskov a strát obce Rakúsy k 31.12.2022

Vyhodnotenie dotazníkového prieskumu

Dotazníkový prieskum názorov obyvateľstva, týkajúci sa preferencií rozvojových priorít obce Rakúsy, bol realizovaný v termíne od 30. januára 2023 do 9. februára 2023 prostredníctvom webovej stránky obce. Do 6. februára mali občania možnosť svoje podnety doručiť aj do schránky na OcÚ, do podateľne OcÚ alebo na e-mailovú adresu prednosta@rakusy.sk. Vzhľadom na veľmi nízky počet respondentov (26 osôb, čo predstavuje 0,8 % celkového počtu obyvateľov obce) zapojených do prieskumu, nie je možné tento prieskum považovať za objektívne vyjadrenie verejnej mienky. Akokoľvek ale bol počet získaných vyplnených dotazníkov nízky, odpovede na jednotlivé otázky boli natoľko podobné až identické, že je možné si na ich základe vytvoriť predstavu o potrebách miestneho obyvateľstva.

Graf 11: Výhody obce

Graf 12: Najväčšie nedostatky obce

Z predchádzajúcich grafov vyplýva, že výhodnú polohu obce, širokú škálu možností pre realizáciu športových aktivít a kvalitu životného prostredia vnímajú obyvatelia Rakús ako najväčšie výhody obce. Naopak, bezpečnosť, školstvo a doprava a komunikácie sú oblasti, s ktorými sú spokojní najmenej.

V otázkach budúceho rozvoja obce sa väčšina respondentov hlási najmä:

- k budovaniu individuálnej bytovej výstavby (IBV) v obci, konkrétnejšie k dokončeniu IBV Juh,
- k budovaniu hromadnej bytovej výstavby (HBV) v osade,
- k rozšíreniu vzdelávacích možností v osade,
- k rozvoju športovej infraštruktúry v obci, presnejšie v okolí futbalového ihriska,
- k oživeniu kultúrneho života v obci,
- k vybudovaniu oddychových areálov v okolí lesíka nad obcou, v centre obce pri OcÚ, ale aj v osade pri jazierku vytvorenom ťažbou štrkopieskov.

V rámci zvyšovania spokojnosti a skvalitňovania života obyvateľstva obce sa väčšina respondentov prikláňa k potrebe:

- poskytovať služby najmä v oblasti kaderníctva a vlasovej kozmetiky, pedikúry,
- obnoviť prevádzku centra voľného času v dedine,
- zvýšiť kapacitu čističky odpadových vôd, resp. vybudovať novú v osade,
- zaviesť optický internet v obci a vytvoriť verejnú wifi sieť
- vybudovať parkovacie miesta popri najfrekventovanejšej ceste v dedine, osadiť dopravné značenie miestnych komunikácií a skvalitniť ich zimnú údržbu
- razantnejšie udržiavať čistotu verejných priestranstiev a vodných tokov a zlepšiť stav zelene v dedine
- zriadiť funkčné stravovacie zariadenie, denný stacionár a zdravotné stredisko v obci
- aktívne sa venovať územnému rozvoju obce

Ex-post hodnotenie predchádzajúceho PHSR

Predchádzajúci Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mala obec Rakúsy spracovaný na roky 2014-2021 (avšak schválený bol až 14.04.2016). V ňom mala zadefinované 3 prioritné oblasti (hospodárska, sociálna, environmentálna) a v rámci nich 34 rôznorodých projektových zámerov (projektov/aktivít). Viacero projektových zámerov sa samospráve podarilo zrealizovať (najmä čo sa týka škôl a školských zariadení, ale napríklad aj športu, dopravnej infraštruktúry alebo verejných priestranstiev).

Ex-ante hodnotenie stavu projektovej pripravenosti investícií

Cieľom Ex – ante hodnotenia stavu projektovej pripravenosti investícií je analyzovať súčasný stav pripravenosti investičných zámerov a možnosti ich financovania z rôznych zdrojov. V nasledujúcom formulári sú uvedené len tie investičné zámery, na ktoré má obec v čase vypracovania tohto PHSR (jar 2021) už spracovanú príslušnú dokumentáciu (resp. už má podanú žiadosť o NFP a čaká na vyhodnotenie). Súhrn všetkých investičných aj neinvestičných zámerov obce na nasledujúce obdobie je uvedený v ďalšej časti dokumentu (pozri najmä formuláre P1, P2, P3 a F2).

Formulár 4 (A7): Ex - ante hodnotenie stavu projektovej pripravenosti investícií

Ex-ante hodnotenie - stav projektovej pripravenosti investícií k termínu vypracovania nového PHSR (pipe_line)																			
v tis. EUR																			
por. č.	Politika – oblasť*	Názov investície	Klasifikácia stavby - triedy	Rok začatia-plán	Technická príprava mesiac/rok	Cena podľa stavebného zámeru		Navrhovaný objem finančných prostriedkov v príslušnom roku spolu			Finančné prostriedky podľa zdrojov								
				Rok dokončenia-plán	ÚR:	Celkom	Z toho stavebná časť	Rok	Objem fin. prostriedkov celkom	Z toho verejné investície	Štátny rozpočet	Rozpočet samosprávneho kraja	Rozpočet obce	Štátne účelové fondy	Úvery so zárukou štátu	Rozpočet EÚ	Kód OP	Súkr. zdroje	Iné zdroje
					SP:														
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
1	H	Výstavba miestnych komunikácií a chodníkov v osade	2112 - Miestne komunikácie	2023 - 2024	-	300,0	300,0	2023 - 2024	300,0	300,0									
2	H	Výstavba parkovísk v obci	2112 - Miestne komunikácie	2025	-	150,0	150,0	2025	150,0	150,0									
3	H	Dobudovanie vodovodu v osade	2222 - Miestne potrubné rozvody vody	2022 - 2023	-	220,0	220,0	2023	220,0	220,0									

4	H	Plynofikácia budovy ZŠ a CVČ v osade	2221 – Miestne plynovody	2022 - 2023	-	80,0	80,0	2022 - 2023	80,0	80,0								
5	S	Výstavba nájomných bytov v osade (35 b.j.)	1122 – Trojbytové a viacbytové budovy	2025 - 2026	-	1200,0	1200,0	2025 - 2026	1200,0	1200,0								
6	S	Výstavba novej budovy školy v osade	1263 – Školy, univerzity a budovy na vzdelávanie	2023 - 2024	2023	1750,0	1750,0	2023 - 2024	1750,0	1750,0								

* H – Hospodárska, S – Sociálna, E – Environmentálna politika

Zdroj: MDVRR 2015, obecný úrad

A.II Analýza vonkajšieho prostredia

Vonkajšie prostredie v kontexte tohto Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja predstavuje pre obec tie oblasti, ktoré síce ovplyvňujú jej rozvoj (v rôznej miere, či už významne alebo len okrajovo), avšak obec ich zároveň nedokáže svojou činnosťou nijako ovplyvniť. V makroregionálnej mierke je dôležitým činiteľom rozvoja obce európsky rozvojový koncept „Red octopus“, ktorý stanovuje hlavné rozvojové centrá Európy. Ide o tzv. „červenú chobotnicu“ (pomenovanie podľa tvaru tejto rozvojovej siete), ktorá spája najrozvinutejšie európske sídelné a aglomeračné centrá a centrá, ktoré majú najväčší potenciál ďalšieho rozvoja. Jedno z ramien „červenej chobotnice“ prechádza aj Slovenskom, a to jeho juhozápadnou časťou. Rakúsy sú teda od tohto ramena značne vzdialené.

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 (KURS 2001) vyhodnotila jednotlivé sídelné centrá Slovenska ako terciárne centrá, t.j. centrá na základe ich terciárnej obslužnosti (úrovne vybavenosti vybranou vyššou občianskou vybavenosťou). Takýmto spôsobom bolo na národnej úrovni vytvorených päť skupín obcí (okrem Bratislavy a Košíc, ktoré stoja samostatne a nepatria do žiadnej skupiny), ktoré naznačujú úroveň obsluhy ako pre vlastné mesto, tak pre jeho zázemie (prvé tri skupiny sa pritom členia na dve podskupiny). Najbližšie centrá osídlenia pre Rakúsy predstavujú mestá Kežmarok (2b. skupina centier osídlenia), Spišská Belá (4. skupina), Vysoké Tatry (3b. skupina) a najmä mesto Poprad (1b. skupina centier osídlenia).

Okrem centier osídlenia KURS 2001 na Slovensku stanovila jadrové ťažiská osídlenia, ktoré sú navzájom pospájané rozvojovými osami I. stupňa. Ostatné sídelné centrá sú pospájané osami II. a III. stupňa. Tieto rozvojové a urbanizačné osi sú súčasťou vyvázenej hierarchizovanej sídelnej štruktúry. Podporujú sídelné väzby medzi obcami a rovnovážny sídelný rozvoj vrátane rozvoja vidieka. Vytvárajú podmienky pre dostupnosť k infraštruktúram, zachovanie a rozvoj prírodného a kultúrneho dedičstva a zabezpečujú požiadavky, ktoré sú na sídelnú štruktúru kladené z hľadiska ekonomických, sociálnych a environmentálnych potrieb.

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 stanovuje tri stupne rozvojových osí, ktoré vychádzajú z nasledovných kritérií:

- rozvojová os prvého stupňa – prepája centrá osídlenia prvej skupiny a ťažiská osídlenia prvej úrovne v štáte a porovnateľné centrá mimo hraníc krajiny, zahŕňajúc najmenej jednu cestnú komunikáciu a jednu železnicu rýchlostného typu,
- rozvojová os druhého stupňa – prepája centrá osídlenia druhej skupiny a ťažiská osídlenia druhej úrovne s centrami osídlenia prvej skupiny a ťažiskami osídlenia prvej úrovne, resp. prepája centrá osídlenia druhej skupiny a ťažiská osídlenia druhej úrovne medzi sebou, zahŕňajúc najmenej jednu cestnú komunikáciu a jednu železnicu nadregionálneho významu alebo jednu rýchlostnú cestu,
- rozvojová os tretieho stupňa – prepája stredné centrá a ťažiská osídlenia tretej úrovne navzájom, ako aj ostatné vyhodnocované centrá osídlenia s ostatnými centrami osídlenia druhej skupiny.

Z pohľadu rozvoja územia Slovenska najdôležitejšia, teda rozvojová os I. stupňa, prepája Bratislavu a Košice (o. i.) severoslovenským dopravným koridorom cez Žilinu, Poprad a Prešov. Rakúsy teda na tejto najvýznamnejšej osi neležia, avšak ležia v jej blízkosti. Z tohto dôvodu možno očakávať priaznivý rozvojový impulz pre obec z vonkajšieho prostredia prostredníctvom súkromných investorov (ktorí by sa nemuseli usadiť priamo v obci, stačí v jej blízkosti – napr. v Kežmarku alebo Poprade – tak, aby vytvorili nové pracovné príležitosti v rámci rádia dennej dochádzky do zamestnania z obce Rakúsy).

Veľmi dôležitým aspektom v analýze vonkajšieho prostredia je aj stratégia štrukturálnej politiky Európskej únie a jej priemet do slovenských pomerov. Počas programovacieho obdobia EÚ 2000-2006 (čo pre Slovensko znamenalo roky 2004-2006) používala Európska únia stratégiu regionálnej politiky založenú na rovnomernom prístupe samospráv k štrukturálnym fondom (tzv. „pokropením regiónov investíciami“, kde každá samospráva mala rovnaký prístup k týmto fondom). Od programovacieho obdobia 2007-2013 sa však už stratégia regionálnej politiky EÚ zmenila, keďže táto sa už nezamerala na znižovanie regionálnych disparít formou podpory zaostalých regiónov, ale na základe skúseností

z regionálneho rozvoja zo západoeurópskych krajín, rozhodla sa posilňovať predovšetkým vytýčené póly rastu, ktoré sú najviac konkurencieschopné a majú najväčší potenciál rozvoja (týmto opatrením sa taktiež sledovalo posilnenie vonkajšej konkurencieschopnosti EÚ ako celku voči ostatným aktérom vo svetovom hospodárstve). Jednotlivými krajinami vytýčené póly rastu mali byť nositeľmi rozvoja v jednotlivých regiónoch a postupom času by sa rozvoj z týchto pólov rastu mal šíriť do ich bezprostredného okolia (teda do zaostalejších oblastí v ich okolí). Na Slovensku tak boli od programovacieho obdobia 2007-2013 na základe koncepcie územného rozvoja Slovenska stanovené inovačné a kohézne póly rastu (niektoré mestá a obce v ich bezprostrednom zázemí), pričom najväčšia časť podpory zo štrukturálnych fondov smeruje práve do nich.

Výrazným vonkajším rozvojovým impulzom pre oblasť okresu Kežmarok by mohla byť zvýšená podpora zo strany vlády formou investičných stimulov pre tie priame zahraničné investície, ktoré sa realizujú čo najbližšie k tomuto regiónu (keď už nie priamo v ňom). Skúsenosti však ukazujú, že od roku 2002, kedy sa začalo s poskytovaním investičnej pomoci, jednotlivé slovenské vlády touto formou podporovali smerovanie priamych zahraničných investícií primárne do najrozvinutejších regiónov Slovenska (najmä do trojuholníka Bratislava – Trnava – Nitra, do Košíc a oblasti stredného Považia po Žilinu). Výrazne najväčšie investičné stimuly teda smerovali do týchto spomínaných oblastí. Zároveň je však nutné konštatovať, že aj okres Kežmarok (najmä samotné mesto Kežmarok so svojím priemyselným parkom) získal určitý podiel na týchto investičných stimuloch a pravdepodobne aj s ich pomocou sa podarilo v okrese Kežmarok etablovať viacerým významnejším firmám, ktoré zabezpečujú zamestnanosť obyvateľstva aj pre širšie okolie a spádovú oblasť. Nakoľko investičná pomoc vlády je výsostne politická záležitosť, nie je v tejto chvíli možné odhadnúť, nakoľko je možné očakávať priaznivé rozvojové impulzy pre región z prostredia investičnej pomoci.

Spomínaná politika územnej podpory vo forme investičnej pomoci a množstvo ďalších faktorov (napr. faktor sídelnej hierarchie, faktor makropolitikovej atraktivity, faktor veľkej dopravnej infraštruktúry, faktor historickej marginality, faktor depresnosti priľahlých prihraničných regiónov a pod.; Korec 2005) prispeli (a naďalej prispievajú) k veľmi nerovnovážnemu regionálnemu vývoju v rámci Slovenska, keď sa medzi jeho jednotlivými regiónmi vytvorili pomerne výrazné regionálne disparity. Vytvorila sa tak významná priestorová polarizácia spoločnosti s existenciou centier na strane jednej a periférií (vnútorných aj prihraničných periférnych regiónov) na strane druhej. V takomto periférnom regióne leží aj obec Rakúsy.

Členstvo obce v organizáciách

Obec Rakúsy je členom 5 združení, ktoré vznikli za rôznym účelom, majú rôzne ciele a prostredníctvom ktorých sa obec snaží uplatňovať a presadzovať svoje záujmy:

- „*Regionálne združenie tatranských a podtatranských obcí*“ – záujmové združenie právnických osôb (obcí a miest podtatranského regiónu), založené za účelom poradenstva a kvalitnejšieho riešenia spoločných problémov a výziev;
- „*Regionálne vzdelávacie centrum Štrba*“ – záujmové združenie právnických osôb, združujúce obce a mestá v podtatranskom regióne, poskytujúce svojim členom rôzne vzdelávacie aktivity, školenia a prednášky spojené s výkonom samosprávy;
- „*Miestna akčná skupina Tatry-Pieniny LAG*“ (MAS Tatry-Pieniny LAG) – verejno-súkromné partnerstvo rôznych organizácií (obcí, podnikov, podnikateľov, občianskych združení, neziskových organizácií, fyzických osôb a pod.), vytvorené za účelom zlepšovania kvality života v území združenia (územie obcí, ktoré sú členmi tohto združenia), posilnenia ekonomického prostredia, zhodnotenia kultúrneho a prírodného dedičstva a podpory trvalo udržateľného rozvoja;
- „*Asociácia prednostov úradov miestnej samosprávy v SR*“ (APÚMS SR) – občianske združenie dobrovoľne združujúce prednostov mestských a obecných úradov miest a obcí v Slovenskej republike za účelom efektívnejšieho výkonu samosprávných kompetencií miest a obcí;

- „Združenie hlavných kontrolórov miest a obcí Slovenskej republiky“ (ZHK SR) – občianske združenie dobrovoľne združujúce hlavných kontrolórov miest a obcí v Slovenskej republike za účelom efektívnejšieho výkonu kontroly samosprávy.

Štrukturálne fondy v programovom období 2014-2020 a v období 2021-2027

Jednou z možných ciest získavania finančných prostriedkov na realizáciu investičných akcií (okrem ďalších možných zdrojov, uvedených v časti „Indikatívny finančný plán“) sú Európske štrukturálne a investičné fondy. Napriek tomu, že tieto európske štrukturálne a investičné fondy sú z aspektu regionálneho rozvoja definované ako „doplnkové“ zdroje financovania, v súčasnom modeli regionálnej politiky a nastavenia financovania samospráv sú práve tieto prostriedky z EŠIF hlavným zdrojom financií, bez ktorého by len ťažko boli samosprávy schopné financovať svoje rozvojové investičné projekty. V programovom období EÚ 2014 – 2020 čerpalo Slovensko európske štrukturálne a investičné fondy v rámci Cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti a v rámci Cieľa Európska územná spolupráca. Nakoľko v čerpaní eurofondov platí pravidlo n+3, finančné prostriedky z programového obdobia 2014 – 2020 je možné čerpať do konca roku 2023.

V rámci Cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti sa čerpajú financie prostredníctvom nasledujúcich operačných programov:

- Integrovaný regionálny operačný program (OP IROP),
- OP Ľudské zdroje (OP ĽZ),
- OP Integrovaná infraštruktúra (OP II),
- OP Výskum a inovácie (OP VaI),
- OP Kvalita životného prostredia (OP KŽP),
- OP Efektívna verejná správa (OP EVS),
- Technická pomoc,
- Program rozvoja vidieka,
- Rybné hospodárstvo.

V rámci Cieľa Európska územná spolupráca čerpá Slovensko financie prostredníctvom nasledujúcich operačných programov:

Programy cezhraničnej spolupráce

- SK – CZ 2014 – 2020,
- SK – AT 2014 – 2020,
- PL – SK 2014 – 2020,
- SK – HU 2014 – 2020,
- ENI HU – SK – RO – UA 2014 – 2020.

Programy nadnárodnej spolupráce

- Stredná Európa,
- ETC Dunaj.

Programy medziregionálnej spolupráce

- INTERREG,
- ESPON,
- INTERACT,
- URBACT.

Obec Rakúsy môže v rámci Cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti čerpať z EŠIF financie prostredníctvom základných operačných programov – Integrovaný regionálny operačný program OP IROP (ktorého realizátorom na území Prešovského samosprávneho kraja je PSK prostredníctvom

Regionálnej územnej stratégie PSK), OP Ľudské zdroje, OP Kvalita životného prostredia a OP Efektívna verejná správa. V rámci Cieľa Európska územná spolupráca sa obec mohla uchádzať o financie na realizáciu rozvojových aktivít cez Program cezhraničnej spolupráce PL – SK 2014 – 2020.

V čase vzniku tohto PHSR (jar 2023) už je schválená Partnerská dohoda medzi Slovenskom a EÚ na nové programové obdobie 2021 -2027, a teda aj Operačný program Slovensko. Je známe aké konkrétne ciele a priority budú prostredníctvom EŠIF podporované a pre obec Rakúsy bude najpriaznivejšie, ak bude schopná čerpať ich v maximálnej miere.

STEEP analýza

Pri stretávaní sa s rôznymi problémami a výzvami je potrebné si uvedomiť, že ich riešenie môže byť v budúcnosti ovplyvnené rôznymi vonkajšími faktormi, ktoré obec nedokáže ovplyvniť. Úlohou STEEP analýzy (analýzy externého prostredia) je napomáhať tvorcom rozhodnutí predvídať budúci možný vývoj a na tieto zmeny sa pripraviť.

Formulár 5 (A8): STEEP analýza

Sociálne	Technologické	Ekonomické	Ekologické	Politické	Hodnoty
Starnutie obyvateľstva , emigrácia mladých ľudí do miest (platí pre centrum obce)	Úroveň technológie poskytovateľa	Nové trhy a nové príležitosti (napr. cestovný ruch)	Vplyv rôznych subjektov na ŽP	Politika vlády v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti	Zmena postojov k lokálnemu rozvoju
Zmeny postojov a správania – aktívny tretí sektor	Dostupná technológia a využívaná technológia	Klesajúce trhy v niektorých poskytovaných službách	Možnosti obnovy a tvorby ŽP	Štrukturálna politika Európskej únie	Zmena životného štýlu
Zmeny správania obyvateľov	Technológia využívaná obyvateľmi, podnikateľmi	Dostupnosť finančných zdrojov	Politika ŽP	Legislatívne zmeny	Tímová spolupráca
Vysoký prírastok obyvateľstva (platí pre časť osady)	Kontakt s obyvateľmi prostredníctvom technológie	Vysoká nezamestnanosť, nízka vzdelanostná úroveň	Podpora tvorby a ochrany ŽP, nedostatočná kapacita ČOV	Zmena vlády ako výsledok volieb	Osobné hodnoty

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

A.III Zhodnotenie súčasného stavu územia

Zhodnotenie súčasného stavu územia je spracované formou SWOT analýzy. Tá bola vypracovaná na základe auditu rozvojových zdrojov obce.

SWOT analýza

Formulár 6 (A10): SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
• aktivita a pripravenosť obce na získanie financií na realizáciu investičných akcií z externých dotačných zdrojov (viacero pripravených projektových dokumentácií) • vysoký rast počtu obyvateľov • veľmi pozitívny vývoj prirodzeného pohybu obyvateľstva • priaznivá veková štruktúra obyvateľstva • aktivita samosprávy pri príprave lokalít na IBV a HBV (tak v centrálnej časti obce, ako aj v osade) • aktivita samosprávy z hľadiska zvyšovania dostupnosti nájomného bývania priamo v obci • záujem miestnych obyvateľov bývajúcich v osade vlastnými silami riešiť otázku svojho bývania (legalizácia stavieb, vysporiadovanie vlastníckych vzťahov...) • pomerne dobrá kvalita miestnych komunikácií • existencia cyklistického chodníka spájajúceho Rakúsy s Mlynčkami • dobre vybudovaná technická infraštruktúra (domácnosti pripojené na vodovod, kanalizáciu a ČOV) • viacero sociálnych služieb pre obyvateľov žijúcich koncentracii rómskeho obyvateľstva, poskytovaných priamo obcou • na výbornej úrovni dostupná sieť škôl a školských zariadení priamo v obci • prítomnosť elokovaného pracoviska strednej školy priamo v obci • viacero kultúrno-spoločenských a športových subjektov pôsobiach v obci • dobrá mezopolohová lokalizácia obce v blízkosti viacerých centier zamestnanosti (Poprad, Kežmarok, Vysoké Tatry) • výborná poloha obce v blízkosti viacerých stredísk cestovného ruchu • intenzívne využívanie poľnohospodárskej pôdy v katastri obce	• veľmi nízka úroveň vytriedenia komunálnych odpadov • vysoká miera znečistenia zmesového KO v nádobách na odpad • nepriaznivý vývoj migračného salda • vysoká miera nezamestnanosti • veľmi nepriaznivá štruktúra UoZ podľa vzdelania, doby evidencie a klasifikácie zamestnaní • slabá digitálna gramotnosť obyvateľov obce • slabá kvalita bytového fondu v niektorých domoch a bytoch v osade • ČOV na hranici kapacitných možností • nízka kapacita škôl pre II. stupeň ZŠ priamo v obci • absencia ubytovacích a stravovacích kapacít v obci • neuspokojený dopyt po nájomnom bývaní • nedobudované niektoré úseky chodníkov a miestnych komunikácií • slabšia dostupnosť služieb priamo v obci • slabá makropolohová atraktivita územia • málo rozvinutá miestna hospodárska základňa • veľmi slabé predpoklady rozvoja cestovného ruchu • nezrealizovaný projekt pozemkových úprav
Príležitosti	Ohrozenia
• príprava lokalít pre rozvoj IBV a HBV • zlepšovanie kvality domového a bytového fondu v osade, legalizácia príbytkov • zvýšenie úrovne vytriedenia odpadov • výstavba ČOV v osade • podpora miestnych podnikateľských subjektov • realizácia projektu pozemkových úprav	• nedostatočné využitie možných zdrojov z EÚ • vysoká administratívna náročnosť pre získanie financií z EŠIF • neustále zvyšovanie administratívnej záťaže výkonu miestnej samosprávy bez kompenzácie z hľadiska paralelného zvyšovania zdrojov (finančných, personálnych)

- využitie európskych štrukturálnych a investičných fondov na realizáciu rozvojových aktivít
- možnosti podpory nezamestnaných občanov v rámci AOTP (menšie obecné služby, regionálna zamestnanosť...)

Zdroj: vlastné spracovanie

Kľúčové faktory a disparity územia

Vyhodnotením silných stránok a príležitostí zo SWOT analýzy boli identifikované hlavné faktory rozvoja obce. Podobne, na základe vyhodnotenia slabých stránok a ohrození boli identifikované hlavné disparity obce.

Hlavné faktory rozvoja:

- využitie dobrej geografickej polohy obce z hľadiska potenciálu pre rozvoj CR na báze atraktívneho prírodného prostredia a množstva kultúrno-historických pamiatok v okolí
- podpora marginalizovaných rómskych komunít
- zlepšovanie vysporiadania vlastníckych vzťahov v osade
- podpora cezhraničných kontaktov a ochota participovať na cezhraničnej spolupráci
- podpora rozvoja individuálnej bytovej výstavby
- podpora rozvoja hromadnej bytovej výstavby
- aktivita samosprávnych orgánov na poli rozvoja individuálne bytovej výstavby a rozvoja nájomného bývania
- pripravenosť obce na získanie externých zdrojov na realizáciu rozvojových projektov
- zvyšovanie environmentálneho povedomia obyvateľstva
- využitie zdrojov z EŠIF na realizáciu investičných a neinvestičných projektov, aktivita obce pri realizácii rozvojových projektov
- využitie dobrej geografickej polohy obce v blízkosti viacerých centier zamestnanosti pre zvyšovanie zamestnanosti obyvateľstva
- rozvoj poľnohospodárskej výroby

Hlavné disparity rozvoja:

- emigrácia obyvateľstva – z obce emigruje predovšetkým mladé obyvateľstvo, a to z dôvodu absencie ponuky pracovných miest, slabej ponuky trávenia voľného času a nedostatku možností bývania
- nízky potenciál pre prilákanie investícií do priemyselnej výroby – z dôvodu málo výhodnej polohy vo vzťahu k nadradenej dopravnej infraštruktúre má obec veľmi nízky lokalizačný potenciál pre prilákanie investícií do priemyselnej výroby
- slabšia ponuka pracovných príležitostí priamo v obci (v porovnaní s väčšími mestami) – obec nedokáže vygenerovať dostatočný počet pracovných príležitostí pre všetko svoje obyvateľstvo
- nezamestnanosť obyvateľstva – obyvateľstvo, ktoré si nevie nájsť prácu a neemigruje, upadá kvôli absencii dostatočného príjmu na živobytie do sociálnych problémov
- slabo využívaný potenciál cestovného ruchu – v obci sú len v minimálnej miere vybudované zariadenia cestovného ruchu
- veľká rozdrobenosť pozemkov a komplikovaná štruktúra vlastníckych vzťahov v katastrálnom území obce – výrazne limitujúci faktor potenciálnych rozvojových aktivít z dôvodu veľkej náročnosti z hľadiska vysporiadania vlastníckych vzťahov (napr. pre technickú infraštruktúru, budovanie chodníkov a pod.).

B-Strategická časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Rozvoj rôznych regiónov, od lokálnej po makroregionálnu úroveň, je nutné chápať, realizovať a posudzovať v čo možno najširších súvislostiach a väzbách, nie izolovane. Z tohto dôvodu je pre stanovenie rozvojovej stratégie obce nevyhnutné rešpektovať aj rôzne „nadradené“ stratégie, ktoré boli prijaté či už na nadnárodnej úrovni, na úrovni štátu alebo VÚC.

Na medzinárodnej úrovni je Slovenská republika viazaná najmä **Agendou 2030**. Ide o súhrn globálnych záväzkov, ktorými medzinárodné spoločenstvo reaguje na najzávažnejšie výzvy súčasnosti. Zmena klímy, chudoba, vojnový konflikt, zvyšujúce sa ekonomické a sociálne nerovnosti alebo neudržateľnosť prevládajúcich vzorcov výroby a spotreby sú komplexné a navzájom previazané problémy. Izolované zásahy a opatrenia preto strácajú účinnosť pri ich riešení. Agenda 2030 bola prijatá členskými štátmi Organizácie Spojených národov v roku 2015 a vyzýva štáty k spoločnému koordinovanému postupu pri riešení globálnych výziev. Táto Agenda 2030 bola prijatá najmä za účelom zabezpečenia udržateľného rozvoja vo svete. Obsahuje spolu 17 cieľov, ktorých plnenie je v záujme udržateľného rozvoja potrebné naplňať.

Implementácia Agendy 2030 je na Slovensku inštitucionálne rozdelená medzi Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR a Ministerstvo zahraničných vecí SR. V konzultácii s odbornou verejnosťou bola Agenda 2030 na Slovensku premietnutá do užšieho súboru šiestich prioritných oblastí, ktoré zohľadňujú špecifiká Slovenska a ktoré budú základom ďalšej strategickej a koncepcnej práce. Sú nimi:

- *Vzdelanie pre dôstojný život,*
- *Smerovanie k znalostnej a environmentálnej udržateľnej ekonomike pri demografických zmenách a meniacom sa globálnom prostredí,*
- *Znižovanie chudoby a sociálna inklúzia,*
- *Udržateľné sídla, regióny a krajina v kontexte zmeny klímy,*
- *Právny štát, demokracia a bezpečnosť,*
- *Dobré zdravie.*

Vyššie uvedené prioritné oblasti sa premietajú aj do opatrení regionálnej politiky, podporujúcich rozvoj jednotlivých regiónov Slovenska.

Strategická časť Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Rakúsy na roky 2023-2030 nadväzuje na analytickú časť, ktorá predstavuje komplexnú analýzu územia. Táto časť PHSR obsahuje stratégiu rozvoja obce s ohľadom na jej vnútorné špecifiká a danosti. Jej súčasťou je strategická vízia, formulácia a návrh stratégie rozvoja, ako aj formulácia cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti.

Strategická vízia a strategický cieľ obce

Vízia je želanou predstavou obyvateľov o budúcnosti, o tom, ako by mala obec vyzerieť. Je teda nástrojom na motiváciu, opisom ideálneho stavu, ktorý by sme chceli v budúcnosti dosiahnuť. Stanovuje rámec pre definovanie strategických cieľov a priorít na strednodobý časový horizont. Analýzou súčasného stavu obce, analýzou doteraz realizovaných a plánovaných projektov, na základe analýzy hlavných faktorov rozvoja a na základe funkcií, ktoré plní samospráva obce bola sformulovaná nasledovná **strategická vízia** obce Rakúsy:

Obec Rakúsy je miestom s atraktívnym prostredím pre život. Všestranným rozvojom a využívaním svojho vnútorného potenciálu zabezpečuje zvyšovanie kvality života všetkých svojich obyvateľov, ktorým poskytuje kvalitné služby. Pre zatraktívnenie, efektívnu špecifikáciu potrieb a v súvislosti s pribúdajúcim obyvateľstvom do budúcnosti počíta s oddelením súčasnej časti obce – osada, a teda so vznikom novej samosprávy.

Na dosiahnutie uvedenej strategickej vízie bude potrebné naplniť strategický cieľ rozvoja obce Rakúsy na roky 2023-2030. **Strategickým cieľom** rozvoja obce je

„zvýšiť kvalitu života obyvateľov obce a zabezpečiť plnú občiansku vybavenosť v jej oboch častiach aktívnym prístupom k podpore hospodárskej a sociálnej oblasti pri súčasnom zveľadňovaní životného prostredia obce“.

Stratégia rozvoja

Cieľom strategickej časti programu je navrhnuť priority a opatrenia, ktoré budú viesť k naplneniu stanovenej vízie. Ide o návrh takých priorít a opatrení, ktorých riešenie je buď priamo v kompetencii obce alebo tiež takých, ktoré síce nie sú priamo v jej kompetencii, avšak obec ich dokáže svojou činnosťou a svojimi schopnosťami ovplyvniť žiadúcim smerom.

Definovanie stratégie rozvoja obce vychádza najmä z detailného poznania jej vnútorného prostredia a z poznania potrieb obyvateľstva, pričom priamo nadväzuje na výsledky analýz. Stratégia vychádza zo základného predpokladu, že príslušné orgány verejnej správy od národnej po regionálnu úroveň budú zabezpečovať koordinovaný prístup v záujme dosiahnutia realizácie plánovaných zmien a že bude existovať dobrá informovanosť kľúčových aktérov regionálneho rozvoja.

Stratégia rozvoja obce je spracovaná v súlade s **Víziou a stratégiou rozvoja Slovenska do roku 2030**, ktorá plní úlohu Národnej stratégie regionálneho rozvoja Slovenskej republiky v zmysle zákona o podpore regionálneho rozvoja. Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 definuje (okrem iného) priority, ciele a nástroje podpory regionálneho rozvoja podľa typov regiónov, miest a obcí. Je v súlade s politikou súdržnosti Európskej únie v období 2021-2027, v rámci ktorej **Európska komisia zadefinovala 5 hlavných politických cieľov politiky súdržnosti**:

1. *Inteligentnejšia Európa* – inovatívna a inteligentná transformácia hospodárstva
2. *Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa*
3. *Prepojenejšia Európa* – mobilita a regionálna pripojiteľnosť IKT
4. *Sociálnejšia Európa* – vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv
5. *Európa bližšie k občanom* – udržateľný a integrovaný rozvoj mestských, vidieckych a pobrežných oblastí prostredníctvom miestnych iniciatív.

V novom programovom období nastanú v oblasti strategického plánovania a riadenia a implementácie eurofondov viaceré zásadné zmeny. Doposiaľ sa programy rozvoja obcí vypracúvali na úrovni VÚC a na úrovni obcí a miest (pričom obce mali možnosť vypracovať si spoločný program rozvoja obcí). Po novom sa do strategického plánovania pridáva ďalší „medzistupeň“. Tento nový medzistupeň predstavujú tzv. **Strategicko-plánovacie regióny (SPR)**, ktorých hranice zadefinuje príslušný VÚC a schváli ustanovená Rada partnerstva kraja. Pre každý SPR sa následne vypracúva špecifická stratégia, spracovaná vo forme **integrovanej územnej stratégie (IUS)** a obsahujúca špecifické ciele a operácie, vzťahujúce sa len na to-ktoré SPR. Cieľom je zabezpečiť adresnejšie operácie a podporu regiónom na medzistupni medzi regionálnou samosprávou (VÚC) a miestnou samosprávou (obce). Integrovaná územná stratégia pre SPR môže byť vypracovaná v podstate 3 rôznymi spôsobmi:

1. ako svoje vlastné PHSR (v zmysle zákona o regionálnom rozvoji by de facto išlo o spoločný Program rozvoja obcí);
2. druhou možnosťou je, že SPR bude mať svoju špecifickú stratégiu vypracovanú ako integrovanú územnú stratégiu (ako samostatný dokument, avšak nie vo forme PHSR – nie ako spoločný Program rozvoja obcí);
3. integrovaná územná stratégia pre SPR bude samostatnou súčasťou Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja vyššieho územného celku.

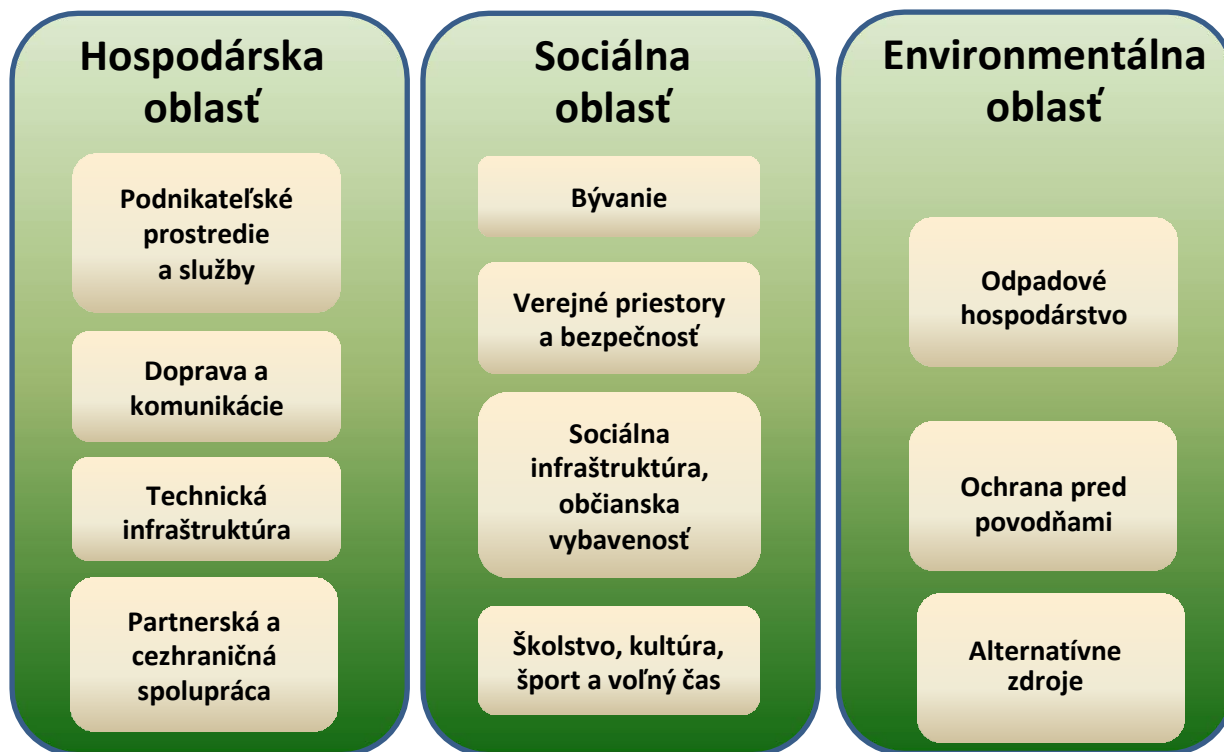
Tretí stupeň strategického plánovania budú stále tvoriť obce a mestá – tým je, samozrejme, ponechaná možnosť vypracovať si svoje vlastné PHSR (ak nevyužijú možnosť vypracovať si svoj PHSR ako súčasť spoločného programu rozvoja obcí). **Obec Rakúsy** leží v Prešovskom samosprávnom kraji a v programovom období 2021-2027 je **súčasťou** strategicko-plánovacieho regiónu **SPR Spiš**.

Zmena nastáva v rámci územného rozvoja. Každý samosprávny kraj na Slovensku si v rámci svojho PHSR definuje tzv. **Integrované projektové balíčky**. Tie pozostávajú z kľúčových projektov (ktorých realizácia je pre implementáciu daného projektového balíka kľúčová, nosná; bez nej by realizácia celého integrovaného balíka nemala zmysel a investície by nepriniesli synergický efekt) a komplementárnych projektových balíkov (ktoré obsahujú indikatívne tematické projektové balíčky). Celý integrovaný projektový balík môže byť financovaný z rôznych zdrojov (napr. EŠIF, Plán obnovy, Fond pre spravodlivú transformáciu, tzv. Nórske fondy, úverové zdroje, vlastné zdroje, dotácie štátu a pod.). Tá časť integrovaného projektového balíka, ktorá bude financovaná len z EŠIF, sa nazýva **Integrovaná územná investícia** (IUI, angl. skratka ITI).

Integrovaný územný rozvoj v rámci územného programu by už nemal byť realizovaný výlučne formou dopytovo-orientovaných projektov (ako tomu bolo doposiaľ). Časť IUI bude pravdepodobne schvaľovaná Radou partnerstva daného VÚC (bez potreby vyhlasovania dopytovo-orientovaných výziev; výhodou tohto spôsobu schvaľovania bude, že najprv Rada partnerstva VÚC schváli konkrétny projektový zámer na realizáciu, takže žiadateľ bude mať istotu, že jeho projektový zámer určite získa financie na realizáciu; potom dostane úspešný žiadateľ čas na dopracovanie a dodanie všetkej potrebnej dokumentácie, ako napr. samotná projektová dokumentácia, územné rozhodnutie, stavebné povolenie a pod.; tento prístup môže teda potenciálne ušetriť žiadateľom množstvo financií, úsilia a času – keďže tí nebudú povinní mať pripravenú celú dokumentáciu už v čase podania žiadosti o NFP, ale až po jej schválení) a časť IUI sa bude stále implementovať formou dopytovo-orientovaných výziev, vyhlasovaných štátnymi orgánmi (rovnakým spôsobom ako tomu bolo doteraz).

Pre naplnenie strategickej vízie (pozri predchádzajúcu kapitolu) si teda obec Rakúsy stanovila tri hlavné rozvojové oblasti a v rámci nich nasledovné priority:

- A.) **Hospodárska oblasť** – táto prioritná oblasť pozostáva zo 4 priorít: podnikateľské prostredie a služby (podpora malého a stredného podnikania, podpora miestnej hospodárskej základne, zavádzanie inovácií, rozvoj poľnohospodárstva, rozvoj digitalizácie), doprava a komunikácie (výstavba nových miestnych komunikácií, chodníkov a parkovísk), technická infraštruktúra (zlepšenie technickej vybavenosti obce – vodovod, ČOV, plyn, elektrické a optické siete) a partnerská spolupráca (spolupráca s partnerskými obcami).
- B.) **Sociálna oblasť** – prioritná oblasť pozostávajúca taktiež zo 4 rozvojových priorít: bývanie (podpora bývania v obci, príprava pozemkov na IBV, výstavba nájomných bytov), verejné priestory a bezpečnosť (prevencia kriminality), sociálna infraštruktúra, občianska vybavenosť (skvalitnenie občianskej vybavenosti, podpora sociálnych služieb a komunitného rozvoja) a školstvo, kultúra, šport a voľný čas (skvalitňovanie školskej infraštruktúry, výstavba novej budovy školy, výstavba športových zariadení, podpora kultúrnych a športových podujatí a telies).
- C.) **Environmentálna oblasť** – tretia prioritná oblasť pozostáva z 3 rozvojových priorít: odpadové hospodárstvo (podpora zhodnocovania odpadov, zvyšovanie úrovne vytriedenia komunálnych odpadov), ochrana pred povodňami (realizácia protipovodňových opatrení) a alternatívne zdroje (fotovoltaika, veterná energia, vodná energia)

Prostredníctvom týchto troch prioritných oblastí a definovaných priorít, ktoré sú v programovej časti dokumentu rozpracované do jednotlivých opatrení, projektov a aktivít, bude obec naplňovať definovanú strategickú víziu rozvoja. Splnením jednotlivých cieľov a stanovených opatrení bude zabezpečovať zvyšovanie kvality života svojich obyvateľov.

Formulár 7 (S1): Hierarchia rozvojových cieľov

Vízia <i>„Obec Rakúsy je miestom s atraktívnym prostredím pre život. Všestranným rozvojom a využívaním svojho vnútorného potenciálu zabezpečuje zvyšovanie kvality života všetkých svojich obyvateľov, ktorým poskytuje kvalitné služby. Pre zatraktívnenie, efektívnu špecifikáciu potrieb a v súvislosti s pribúdajúcim obyvateľstvom do budúcnosti počíta s oddelením súčasnej časti obce – osada, a teda so vznikom novej samosprávy.“</i>			
Strategický cieľ <i>„zvýšiť kvalitu života obyvateľov obce a zabezpečiť plnú občiansku vybavenosť v jej oboch častiach aktívnym prístupom k podpore hospodárskej a sociálnej oblasti pri súčasnom zveľaďovaní životného prostredia obce“.</i>			
Prioritná oblasť	Hospodárska	Sociálna	Environmentálna
Globálny cieľ	<i>Rozvíjať vnútorný potenciál územia, založený na podpore miestneho hospodárstva a vybudovanej dopravnej a technickej infraštruktúry</i>	<i>Podporovať skvalitňovanie občianskej vybavenosti a zabezpečovať pre obyvateľov dôstojné podmienky spoločenského využitia</i>	<i>Zabezpečiť pre obyvateľov obce ako aj jej návštevníkov kvalitné životné prostredie</i>
Priority	• podnikateľské prostredie a služby • doprava a komunikácie • technická infraštruktúra • partnerská a cezhraničná spolupráca	• bývanie • verejné priestory a bezpečnosť • sociálna infraštruktúra, občianska vybavenosť • školstvo, kultúra, šport a voľný čas	• odpadové hospodárstvo • ochrana pred povodňami • alternatívne zdroje
Opatrenia	1.1 Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov 1.2 Rozvoj digitalizácie 1.3 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry 1.4 Zlepšenie technickej vybavenosti obce 1.5 Spolupráca s partnerskými obcami	2.1 Tvorba možností pre rozvoj bývania 2.2 Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov vrátane prevencie kriminality 2.3 Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti 2.4 Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít 2.5 Skvalitnenie ponuky športového využitia a trávenia voľného času 2.6 Skvalitnenie školskej infraštruktúry 2.7 Podpora spoločenského a kultúrneho života	3.1 Podpora zhodnocovania odpadov 3.2 Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry 3.3 Podpora využívania fotovoltiky, veternej energie, vodnej energie

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

C-Programová časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Programová časť PHSR nadväzuje na strategickú časť a obsahuje opatrenia a projekty na zabezpečenie realizácie programu rozvoja, vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám. Táto časť obsahuje podrobnejšie rozpracovanie cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti na úrovni opatrení a aktivít. Táto časť obsahuje:

- konkrétne opatrenia a projekty vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám,
- súbor ukazovateľov, výsledkov a dopadov vrátane východiskových a cieľových hodnôt.

Opatrenia, projekty a aktivity podľa prioritných oblastí

V strategickej časti zadefinované priority v rámci troch prioritných oblastí (hospodárskej, sociálnej, environmentálnej) obsahujú viaceré opatrenia, pričom každé opatrenie pozostáva z jedného alebo viacerých projektov/aktivít. Tie sú plne v súlade s 5 hlavnými politickými cieľmi politiky súdržnosti Európskej únie na programové obdobie 2021-2027. Realizácia projektov/aktivít v rámci zadefinovaných opatrení podporí **inteligentnú transformáciu hospodárstva**, napomôže **prechodu na ekologickejšiu nízkouhlíkovú Európu**, posilní **mobilitu a digitalizáciu**, prispeje k budovaniu **sociálnejšej Európy** a posilní **miestny rozvoj** (samozrejme, myslí sa tu realizácia projektov/aktivít na území obce – pričom tieto projekty/aktivity svojím malým dielom napomôžu realizácii systémových zmien v celoslovenskom a európskom meradle).

Všetky projekty a aktivity, ktoré samospráva plánuje v strednodobom horizonte realizovať, sú uvedené v nasledujúcom formulári. Konkrétne činnosti, ktoré samospráva plánuje realizovať formou projektového zámeru, sú v tomto aj v ďalších formulároch uvedené ako „**Projekt**“. Činnosti, ktoré sa neplánujú realizovať formou projektového zámeru (spravidla „jednoduchšie“, menej náročné činnosti), sú uvedené ako „**Aktivita**“.

Všetky projekty a aktivity, ktoré sú v tomto PHSR zadefinované, môžu byť realizované v rámci **integrovaných projektových balíkov**, zadefinovaných v Programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja a môžu byť taktiež zahrnuté medzi **integrované územné investície** (financované z EŠIF).

Formulár 8 (P1): Prehľad opatrení, projektov a aktivít podľa oblastí

Prioritná oblasť 1 – HOSPODÁRSKA	
Opatrenie	Projekt/Aktivita
1.1 Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov	Aktivita: 1.1.1 Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci - príprava pozemkov, budov, priestorových a technických podmienok pre vznik nových služieb a rozvoj existujúcich podnikateľských aktivít - prenájom obecných pozemkov a budov - podpora subjektov lesného hospodárstva a zhodnocovania drevnej hmoty - podpora poľnohospodárskych subjektov Aktivita: 1.1.2 Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov - zavádzanie nových produktov, zlepšených procesov, využívanie nových materiálov, zlepšovanie výrobných metód

1.2 Rozvoj digitalizácie	Aktivita: 1.2.1 Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby - realizácia podporných aktivít pri zavádzaní digitálnych riešení do spoločnosti (napr. v doprave, cestovnom ruchu, odpadovom hospodárstve, vo výrobných procesoch, pri poskytovaní elektronických služieb občanom a pod.) - zavedenie digitalizácie v obecnej knižnici (PC, audioknihy, ...) Aktivita: 1.2.2 Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce - realizácia vzdelávacích aktivít pre zamestnancov pracujúcich v podnikoch a verejnej správe a pre miestnych obyvateľov
1.3 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry	Projekt: 1.3.1 Výstavba miestnych komunikácií a chodníkov v osade Aktivita: - vybudovanie nových miestnych komunikácií a chodníkov Projekt: 1.3.2 Výstavba parkovísk v obci Aktivita: - vybudovanie odstavných plôch pre osobné automobily na viacerých miestach v obci Projekt: 1.3.3 Výstavba chodníka medzi centrálnou časťou obce a osadou Aktivita: - vybudovanie nového chodníka popri hlavnej ceste
1.4 Zlepšenie technickej vybavenosti obce	Projekt: 1.4.1 Dobudovanie vodovodu v osade Aktivita: - dostavba verejnej vodovodnej siete v miestnej časti Osada Projekt: 1.4.2 Výstavba ČOV v osade Aktivita: - vybudovanie čističky odpadových vôd a pripojenie kanalizačných vetiev na túto ČOV Projekt: 1.4.3 Plynifikácia budovy ZŠ a CVČ v osade Aktivita: - napojenie budovy na plynovú prípojku Projekt: 1.4.4 Dokončenie infraštruktúry v IBV JUH RAD 2 Aktivita: - dobudovanie elektrických a plynových prípojok v lokalite IBV

	Projekt: 1.4.5 Vybudovanie IBV „Za humnami“ Aktivita: - vybudovanie kompletnej infraštruktúry umožňujúcej výstavbu rodinných domov - vybudovanie miestnej komunikácie a chodníka (1.3.1) Projekt: 1.4.6 Vybudovanie IBV „Zlatá hora“ Aktivita: - vybudovanie kompletnej infraštruktúry umožňujúcej výstavbu rodinných domov - vybudovanie miestnej komunikácie a chodníka (1.3.1) Projekt: 1.4.7 Zriadenie optického internetu v obci a osade (+ prepojenie obce a osady) Aktivita: - výstavba telekomunikačnej siete, zabezpečujúcej vysokorychlostný internet
1.5 Spolupráca s partnerskými obcami	Aktivita: 1.5.1 Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce - rozvoj spolupráce s partnerskými obcami/mestami
Prioritná oblasť 2 – SOCIÁLNA	
Opatrenie	Projekt/Aktivita
2.1 Tvorba možností pre rozvoj bývania	Aktivita: 2.1.1 Zmeny a doplnky územného plánu - vykonanie potrebných úprav v územnoplánovacej dokumentácii, reagujúcich na zmenené sociálno-ekonomické podmienky Projekt: 2.1.2 Výstavba nájomných bytov v osade (35 b.j.) Aktivita: - vybudovanie 35 nájomných bytov pre obyvateľov žijúcich v osade Projekt: 2.1.3 Výstavba ďalších nájomných bytov v osade (20-35 bytov) Aktivita: - vybudovanie ďalších nájomných bytov pre obyvateľov žijúcich v osade (podľa dopytu po tomto type bývania a priestorových/finančných možností obce) Projekt: 2.1.4 Výstavba nájomných bytov v centrálnej časti obce (10 b.j.) Aktivita: - vybudovanie 10 nájomných bytov pre obyvateľov žijúcich v centrálnej časti obce

2.2 Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov vrátane prevencie kriminality	Projekt: 2.2.1 Rozšírenie kamerového systému <i>Aktivity:</i> - osadenie ďalších bezpečnostných kamier za účelom prevencie kriminality a protispoločenského správania (v centrálnej časti obce aj v osade) Projekt: 2.2.2 Vybudovanie novej autobusovej zastávky s otočiskom v obci <i>Aktivity:</i> - premiestnenie autobusovej zastávky na miesto priľahlé ceste III. triedy tak, aby nedochádzalo k obmedzovaniu cestnej premávky
2.3 Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti	Projekt: 2.3.1 Výstavba Domu smútku v obci <i>Aktivity:</i> - vybudovanie nového Domu smútku pri cintoríne - vybavenie interiéru Projekt: 2.3.2 Dobudovanie cintorína a Domu smútku v osade <i>Aktivity:</i> - dokončenie stavebno-technických úprav areálu cintorína, vrátane Domu smútku

2.4 Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít	Aktivita: 2.4.1 V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP - spolupráca obce s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny pri realizácii projektov na úseku aktívnych opatrení trhu práce Aktivita: 2.4.2 Poskytovanie sociálnych služieb samosprávou (komunitné centrum, práčovňa, stredisko osobnej hygieny...) - prevádzkovanie komunitného centra a ďalších sociálnych služieb, vrátane zabezpečenia a financovania personálnych kapacít a priestorov Projekt: 2.4.3 Zriadenie denného stacionára Aktivita: - zavedenie novej sociálnej služby denného stacionára pre miestnych obyvateľov, dostupnej priamo v obci Projekt: 2.4.4 Zriadenie obecného sociálneho podniku „Goldgrub“ Aktivita: - príprava podnikateľských priestorov na prevádzkovanie podniku - vypracovanie podnikateľského plánu, realizácia podnikateľských aktivít v podniku (realizácia komunálnych služieb, služby na úseku odpadového hospodárstva, pomocné stavebné práce a pod.) - zamestnanie miestnych uchádzačov o zamestnanie, znevýhodnených na trhu práce
2.5 Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času	Projekt: 2.5.1 Výstavba viacúčelového ihriska v obci Aktivita: - vybudovanie exteriérových priestorov so spevneným povrchom na realizáciu viacerých športových aktivít (inline hokej, florbal, v zimnom období ľad a pod.) - osadenie mantinelov a výstavba osvetlenia Projekt: 2.5.2 Výstavba multifunkčného ihriska v osade Aktivita: - vybudovanie ihriska s umelým povrchom na realizáciu viacerých športových aktivít (futbal, tenis, basketbal a pod.)
2.6 Skvalitnenie školskej infraštruktúry	Projekt: 2.6.1 Rozšírenie kapacity ZŠ v osade Aktivita: - vybudovanie nových priestorov tak, aby došlo k rozšíreniu priestorovej kapacity základnej školy a k vytvoreniu podmienok na vyučovanie žiakov II. stupňa ZŠ

2.7 Podpora spoločenského a kultúrneho života	Aktivita: 2.7.1 Podpora kultúrnych a športových podujatí - podpora kultúrnych podujatí - podpora športových podujatí - podpora miestnych kultúrnych a športových telies - revitalizácia miestneho resp. regionálneho folklóru Projekt: 2.7.2 Vybudovanie novej obecnej knižnice Aktivita: - rekonštrukcia priestorov obecnej budovy za účelom vybudovania modernej obecnej knižnice - materiálne vybavenie novej knižnice (police, gauče, stoly, stoličky a ďalší nábytok, digitálna výbava...)
Prioritná oblasť 3 – ENVIRONMENTÁLNA	
Opatrenie	Projekt/Aktivita
3.1 Podpora zhodnocovania odpadov	Projekt: 3.1.1 Výstavba malej kompostárne a zakúpenie komunálnej techniky Aktivita: - vybudovanie malej kompostárne (so spracovateľskou kapacitou do 100 ton ročne) s plánovaným zhodnocovaním biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu - zakúpenie potrebných zariadení na prevádzkovanie kompostárne (traktor, kontajnery, stroje a príslušenstvo pre nakladanie s BRKO) Projekt: 3.1.2 Obstaranie malej triediacej linky na mechanickú úpravu zmesových odpadov Aktivita: - zakúpenie triediacej linky, jej osadenie - vyškolenie obslužného personálu Aktivita: 3.1.3 Realizácia osvetových vzdelávacích aktivít a skvalitnenie systému zberu odpadov - zlepšenie systému zberu odpadov, - nastavenie motivačných poplatkov - realizácia osvetových aktivít v školách a domácnostiach
3.2 Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry	Projekt: 3.2.1 Realizácia protipovodňových opatrení v obci a na miestnych potokoch Aktivita: - vykonanie potrebných úprav na miestnych potokoch a v rigoloch

Zdroj: MDVRR 2015, Obecný úrad, vlastné spracovanie

Súbor ukazovateľov, výsledkov a dopadov

Súčasťou programovej časti je aj stanovenie ukazovateľov pre hodnotenie PHSR. Ukazovatele výsledkov a dopadov pre PHSR obce sú spracované v nasledujúcom formulári. Rozdelené sú do troch kategórií:

- ukazovatele výstupu – práce, tovary a služby, financované počas realizácie aktivít projektu,
- ukazovatele výsledku – okamžitý efekt realizácie aktivít projektu, príp. služby poskytnuté cieľovej skupine,
- ukazovatele dopadu – dlhodobý efekt vplyvu na danú prioritnú oblasť alebo cieľovú skupinu.

Východiskové hodnoty dopadových ukazovateľov v rámci hodnotenia dopadov pre PHSR obce boli stanovené ako nulové v roku 2023, cieľové hodnoty boli stanovené pre roky 2024 a 2027.

Formulár 9 (P2): Zoznam ukazovateľov cieľov/prioritných oblastí PHSR

Typ ukazovateľa	Ukazovateľ	Informačný zdroj/odkaz	Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota	
				2023	2024	2027
Hospodárska oblasť						
Opatrenie 1.1. - Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov						
Výsledok	Podpora podnikateľa	OcÚ	počet / rok	0	3	3
Výsledok	Zavedené inovatívne riešenia	OcÚ	počet	0	3	6
Opatrenie 1.2. - Rozvoj digitalizácie						
Výstup	Realizované digitálne riešenia	OcÚ, zamestnávateľa	počet	0	10	20
Dopad	Zvýšená zamestnanosť obyvateľstva	OcÚ, ŠÚSR	%	0	3	6
Opatrenie 1.3. - Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry						
Výstup	Novo vybudované miestne komunikácie v osade	OcÚ	m	0	300	300
Výstup	Nové parkovacie miesta v obci	OcÚ	počet	0	0	70
Výstup	Nový chodník medzi obcou a osadou	OcÚ	m	0	0	1500
Opatrenie 1.4. - Zlepšenie technickej vybavenosti obce						
Výsledok	Dobudovaná vodovodná sieť	OcÚ	súbor	0	1	1
Dopad	Obyvatelia osady napojení na verejný vodovod	OcÚ	%	90	90	100

Výstup	Vybudovaná ČOV	OcÚ	počet	0	1	1
Výstup	Plynofikovaná budova ZŠ a CVČ v osade	OcÚ	súbor	0	1	1
Výstup	Vybudované inžinierske siete v lokalite IBV JUH RAD 2	OcÚ	súbor	0	1	1
Výstup	Vybudované inžinierske siete v lokalite IBV Za humnami	OcÚ	súbor	0	1	1
Výstup	Vybudované inžinierske siete v lokalite IBV Zlatá hora	OcÚ	súbor	0	0	1
Výstup	Vybudovaný optický internet v obci a osade	OcÚ	súbor	0	1	1
Dopad	Obyvatelia pripojení na vysokorychlostný internet	OcÚ	%	0	100	100
Opatrenie 1.5. - Spolupráca s partnerskými obcami						
Výsledok	Podporené partnerské projekty	OcÚ	počet	0	3	5
Sociálna oblasť						
Opatrenie 2.1. - Tvorba možností pre rozvoj bývania						
Výsledok	Aktualizovaný územný plán reflektujúci na aktuálne potreby obce a potreby v budúcnosti	OcÚ	súbor	0	1	1
Výstup	Novo vybudované nájomné byty v osade	OcÚ	počet	0	35	35
Výstup	Novo vybudované nájomné byty v centrálnej časti obce	OcÚ	počet	0	10	10
Opatrenie 2.2. - Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov vrátane prevencie kriminality						
Výstup	Nové kamery monitorujúce verejné priestory v obci	OcÚ	počet	0	10	10
Výstup	Nové kamery monitorujúce verejné priestory v osade	OcÚ	počet	0	15	15
Výsledok	Nižší počet priestupkov	OcÚ, Polícia	%	0	10	20
Opatrenie 2.3. - Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti						
Výstup	Vybudovaný Dom smútku v obci	OcÚ	objekt	0	1	1
Výstup	Revitalizácia areálu cintorína v osade	OcÚ	objekt	0	1	1
Výstup	Dobudovaný Dom smútku v osade	OcÚ	objekt	0	1	1
Opatrenie 2.4. - Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít						
Výsledok	Osoby zamestnané cez projekty AOTP	OcÚ	počet	0	5	5
Výstup	Poskytované soc. služby v komunitnom centre, resp. služby rozvojových tímov, pracovne a strediska osobnej hygieny	OcÚ	počet služieb	0	3	3
Výstup	Osoby využívajúce služby kom. centra, resp. služby rozvojových tímov pracovne a strediska osobnej hygieny	OcÚ	počet/rok	0	200	200
Výstup	Zriadená služba denného stacionára na území obce	OcÚ	počet služieb	0	0	1
Výstup	Osoby využívajúce služby denného stacionára	OcÚ	počet/rok	0	0	20

Výsledok	Osoby zamestnané v soc. podniku	OcÚ	počet	0	15	30
Opatrenie 2.5. - Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času						
Výstup	Vybudované viacúčelové ihrisko v obci	OcÚ	objekt	0	0	1
Výstup	Vybudované multifunkčné ihrisko v osade	OcÚ	objekt	0	0	1
Opatrenie 2.6. - Skvalitnenie školskej infraštruktúry						
Výsledok	Rozšírená kapacita ZŠ v osade	OcÚ, škola	%	0	0	100
Výsledok	Žiaci II. stupňa ZŠ z osady, vyučovaní priamo v Rakúsoch	OcÚ, škola	%	0	0	100
Výstup	Zrekonštruované priestory elokovaného pracoviska SOŠ	OcÚ, škola	objekt	0	1	1
Opatrenie 2.7. - Podpora spoločenského a kultúrneho života						
Výsledok	Zrealizované kultúrne a športové podujatia	OcÚ	počet/rok	0	10	10
Výsledok	Podporené subjekty	OcÚ	počet/rok	0	4	4
Výsledok	Vybudovanie novej obecnej knižnice	OcÚ	objekt	0	1	1
Environmentálna oblasť						
Opatrenie 3.1. - Podpora zhodnocovania odpadov						
Výstup	Vybudovaná kompostáreň na zhodnocovanie BRKO	OcÚ	počet	0	1	1
Výstup	Prebudovaný zberný dvor	OcÚ	objekt	0	1	1
Výstup	Obstaraná triediaca linka	OcÚ	počet	0	1	1
Výstup	Realizované osvetové aktivity	OcÚ	počet / rok	0	5	5
Výsledok	Úroveň vytriedenia odpadov	OcÚ	%	pod 10	30	60
Opatrenie 3.2. - Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry						
Výstup	Zrealizované protipovodňové opatrenia	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1

Zdroj: MDVRR 2015, Obecný úrad, vlastné spracovanie

Súhrnný prehľad všetkých projektových zámerov a aktivít na nasledujúce obdobie poskytuje Formulár P3.

Formulár 10 (P3): Súhrnný prehľad projektových zámerov obce

P. č.	Typ zámeru	Klasifikácia stavby	Zameranie projektu (názov vystihujúci zámer)	Oblasť, na ktorú je projektový zámer orientovaný		Ukazovatele výstupov		Stav pripravenosti projektového zámeru		Predpokladaný termín realizácie (od - do)	Predpokladané náklady (tis. eur)	Priorita zámeru		Spolupráca s partnerom pri realizácii	Realizácia projektu je viazaná na podmienku
				Oblasť	Kategória	Ukazovateľ / jednotka	Plánovaná hodnota	Stav	Iné - doplňte			Priorita	Iné - doplňte		
1	4	5	6	8	8a	9	9a	10	10a	11	12	13	13a	14	15
1	Neinvestičný		Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci	Zamestnanosť		podpora podnikateľa / počet	3		-	2023-2030	3,00 €	Budeme realizovať aj bez prípadnej dotácie	-	N	N/A
2	Neinvestičný		Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov			zavedené inovatívne riešenia / počet	6		-	2023-2030	2,00 €	Budeme realizovať aj bez prípadnej dotácie	-	N	N/A
3	Neinvestičný		Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby	Zamestnanosť		realizované digitálne riešenia / počet	20		-	2023-2030	4,00 €	Budeme realizovať aj bez prípadnej dotácie	-	N	N/A

4	Neinvestičný		Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce	Zamestnanosť		zvýšená zamestnanosť o / %	6		-	2023-2030	2,00 €	Budeme realizovať aj bez prípadnej dotácie	-	N	N/A
5	Investičný	2112 - Miestne komunikácie	Výstavba miestnych komunikácií a chodníkov v osade	Technická infraštruktúra	Doprava, komunikácie, MHD	dĺžka novej komunikácie / m	300	Spracovaná projektová dokumentácia	-	2023	300,00 €	Budeme realizovať aj bez prípadnej dotácie	-	N	N/A
6	Investičný	2112 - Miestne komunikácie	Výstavba parkovísk v obci	Technická infraštruktúra	Doprava, komunikácie, MHD	nové parkovacie miesta / počet	70	Spracovaná projektová dokumentácia	-	2025-2027	150,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	N	N/A
7	Investičný	2112 - Miestne komunikácie	Výstavba chodníka medzi centrálnou časťou obce a osadou	Technická infraštruktúra	Doprava, komunikácie, MHD	dĺžka nového chodníka / m	1500	V štádiu úvah	-	2024-2026	300,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	N	N/A
8	Investičný	2222 - Miestne potrubné rozvody vody	Dobudovanie vodovodu v osade	Technická infraštruktúra	Rozvody elektriny, vody a plynu	obyvatelia osady napojení na verejný vodovod / %	100	Spracovaná projektová dokumentácia	-	2023	220,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	N	N/A
9	Investičný	2223 - Miestne kanalizácie	Výstavba ČOV v osade	Technická infraštruktúra	Kanalizácia, čistiareň odpadových vôd	kanalizácia v osade napojená na vlastnú ČOV / súbor	1	Zámer je pokračovaním už realizovaného projektu	-	2025-2027	500,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	N	N/A
10	Investičný	2221 - Miestne plynovody	Plynofikácia budovy ZŠ a CVČ v osade	Technická infraštruktúra	Rozvody elektriny, vody a plynu	plynifikovaná budova / súbor	1	Spracovaná projektová dokumentácia	-	2023	80,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	N	N/A

11	Investičný		Dokončenie infraštruktúry v IBV JUH RAD 2	Technická infraštruktúra		vybudované inžinierske siete / súbor	1	Zámer je pokračovaním už realizovaného projektu	-	2023	80,00 €	Budeme realizovať aj bez prípadnej dotácie	-	N	N/A
12	Investičný	2224 - Miestne elektrické a telekomunikačné rozvody a vedenia	Zriadenie optického internetu v obci a osade (+ prepojenie obce a osady)	Technická infraštruktúra	Telekomunikačné siete	obyvatelia obce a osady pripojení na vysokorychlostný internet / %	100	V štádiu úvah	-	2023-2025	50,00 €	Zámer je v súčasnosti len v polohe úvah	-	A	N/A
13	Neinvestičný		Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce			podporené partnerské projekty	3		-	2023-2030	6,00 €	Budeme realizovať aj bez prípadnej dotácie	-	A	N/A
14	Neinvestičný		Zmeny a doplnky územného plánu			Vykonané ZaD v územnom pláne / súbor	2	Zámer je pokračovaním už realizovaného projektu	-	2023-2030	4,00 €	Budeme realizovať aj bez prípadnej dotácie	-	N	N/A
15	Investičný	1122 - Trojbytové a viacbytové budovy	Výstavba nájomných bytov v osade (35 b.j.)	Sociálna infraštruktúra	Bývanie	nové nájomné byty / počet	35	Spracovaná projektová dokumentácia	-	2024-2026	1 200,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	N	N/A
16	Investičný	1122 - Trojbytové a viacbytové budovy	Výstavba ďalších nájomných bytov v osade (20-35 bytov)	Sociálna infraštruktúra	Bývanie	nové nájomné byty / počet	20-35	Zámer je pokračovaním už realizovaného projektu	-	2027-2030	900,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	N	N/A
17	Investičný	1122 - Trojbytové a viacbytové budovy	Výstavba nájomných bytov v centrálnej časti obce (10 b.j.)	Sociálna infraštruktúra	Bývanie	nové nájomné byty / počet	10	V štádiu úvah	-	2024-2026	700,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	N	N/A

18	Inv esti čný	2224 - Miestne elektrické a telekomunik ačné rozvody a vedenia	Rozšírenie kamerového systému	Sociálna infraštruktúra	Bezpečnosť	nové kamery / počet	25	Zámer je pokračovaní m už realizované ho projektu	-	2023-2026	35,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	N	N/A
19	Inv esti čný	1272 - Budovy a miesta na vykonávanie náboženskýc h aktivít	Výstavba Domu smútku v obci	Sociálna infraštruktúra	Občianska vybavenosť	nová budova / objekt	1	V štádiu úvah	-	2024-2025	250,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	N	N/A
20	Inv esti čný	1272 - Budovy a miesta na vykonávanie náboženskýc h aktivít	Dobudovanie cintorína a Domu smútku v osade	Sociálna infraštruktúra	Občianska vybavenosť	dobudovaný areál / objekt	1	V štádiu úvah	-	2023-2024	40,00 €	Budeme realizovať aj bez prípadnej dotácie	-	N	N/A
21	Nei nve stič ný		V spolupráci s UPSVar zapájanie obce do projektov AOTP	Zamestnanosť		Zamestnané osoby / počet	5	Zámer je pokračovaní m už realizované ho projektu	-	2023-2030	20,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	A	N/A
22	Nei nve stič ný		Poskytovanie sociálnych služieb samosprávou (komunitné centrum, práčovňa, stredisko osobnej hygieny...)	Sociálna infraštruktúra	Sociálna vybavenosť	obcou poskytované soc. služby / počet	3	Zámer je pokračovaní m už realizované ho projektu	-	2023-2030	40,00 €	Budeme realizovať aj bez prípadnej dotácie	-	N	N/A
23	Inv esti čný	1264 - Nemocničné budovy a zdravotnícke zariadenia	Zriadenie denného stacionára	Sociálna infraštruktúra	Sociálna vybavenosť	prevádzkovan é nové soc. služby / počet	1	V štádiu úvah	-	2025-2027	15,00 €	Zámer je v súčasnosti len v polohe úvah	-	N	N/A

24	Investičný		Zriadenie obecného sociálneho podniku Goldgrub	Zamestnanosť	Sociálny podnik	zamestnaní UoZ / počet	15	spracovanie projektov o zámeru	-	2023	20,00 €	Budeme realizovať aj bez prípadnej dotácie	-	N	N/A
25	Investičný	2411 - Športové ihriská	Výstavba viacúčelového ihriska v obci	Sociálna infraštruktúra	Šport, voľný čas	nové športové zariadenie / počet	1	V štádiu úvah	-	2025-2026	100,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	N	N/A
26	Investičný	2411 - Športové ihriská	Výstavba multifunkčného ihriska v osade	Sociálna infraštruktúra	Šport, voľný čas	nové športové zariadenie / počet	1	V štádiu úvah	-	2025-2026	60,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	N	N/A
27	Investičný	1263 - Školy, univerzity a budovy na vzdelávanie	Rozšírenie kapacity ZŠ v osade	Sociálna infraštruktúra	Školstvo	rozšírené kapacity ZŠ / súbor aktivít	1	Zámer je pokračovaním už realizovaného projektu	-	2023-2024	1 700,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	N	N/A
28	Investičný	1263 - Školy, univerzity a budovy na vzdelávanie	Rekonštrukcia budovy elokovaného pracoviska SOŠ + výstavba cesty	Sociálna infraštruktúra	Školstvo	prevádzkované elokované pracoviská SŠ / počet	1	Zámer je pokračovaním už realizovaného projektu	-	2023	20,00 €	Budeme realizovať aj bez prípadnej dotácie	-	A	N/A
29	Neinvestičný		Podpora kultúrnych a športových podujatí a telies			podporené subjekty za rok / počet	4		-	2023-2030	150,00 €	Budeme realizovať aj bez prípadnej dotácie	-	N	N/A

30	Inv esti čný	2420 - Ostatné inžinierske stavby, i.n.	Výstavba malej kompostárne a zakúpenie komunálnej techniky	Životné prostredie	Zhodnocovani e odpadu	vybudované kompostárne / počet	1	V štádiu úvah	-	2024-2025	120,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	N	N/A
31	Inv esti čný		Obstaranie malej triediacej linky na mechanickú úpravu zmesových odpadov	Životné prostredie	Zhodnocovani e odpadu	obstarané linky / počet	1	V štádiu úvah	-	2023	200,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	N	N/A
32	Nei nve stič ný		Realizácia osvetových vzdelávacích aktivít a skvalitnenie systému zberu odpadov	Životné prostredie	Zhodnocovani e odpadu			Zámer je pokračováni m už realizované ho projektu	-	2023-2024	10,00 €	Budeme realizovať aj bez prípadnej dotácie	-	N	N/A
33	Inv esti čný	2152 - Priehrady	Realizácia protipovodňových opatrení v obci a na miestnych potokoch	Životné prostredie	Prevencia pred prírodnými nešťastiami	realizované protipovodňo vé opatrenia / súbor aktivít	1	Zámer je pokračováni m už realizované ho projektu	-	2023-2024	80,00 €	Zámer je v súčasnosti len v polohe úvah	-	N	N/A

Zdroj: MDVRR 2015, Obecný úrad, vlastné spracovanie

D-Realizačná časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Realizačná časť je zameraná na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce na základe stanovenia merateľných ukazovateľov a vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov. Realizačná časť obsahuje:

- akčný plán,
- popis úloh jednotlivých partnerov pri realizácii PHSR,
- popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia,
- stručný popis komunikačnej stratégie PHSR k jednotlivým cieľovým skupinám,
- popis systému monitorovania a hodnotenia plnenia PHSR.

Akčný plán obce

Akčný plán predstavuje konkrétny harmonogram činností/projektov/aktivít súvisiacich s rozvojom obce v nadväznosti na prioritné oblasti sociálno-ekonomického rozvoja. Tento plán vychádza zo stratégie, je jej logickou súčasťou a realizuje sa prostredníctvom konkrétnych projektov a aktivít. Obsahuje predpokladané termíny plnenia jednotlivých úloh, zoznam inštitúcií zodpovedných za ich plnenie a predpokladané zdroje financovania.

Formulár 11 (R1): Akčný plán

Opatrenie, projekt/aktivita	Termín	Zodpovedný	Financovanie (tis. eur)
HOSPODÁRSKA OBLASŤ			
1.1 Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov			
Aktivita: 1.1.1 Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci	od 2023 priebežne	obec	3,00
Aktivita: 1.1.2 Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov	od 2023 priebežne	obec, firmy	2,00
1.2 Rozvoj digitalizácie			
Aktivita: 1.2.1 Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby	od 2023 priebežne	obec, firmy	4,00
Aktivita: 1.2.2 Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce	od 2021 priebežne	obec	2,00
1.3 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry			
Projekt: 1.3.1 Výstavba miestnych komunikácií a chodníkov v osade	2023-2024	obec	300,00
Projekt: 1.3.2 Výstavba parkovísk v obci	2025-2027	obec	150,00
Projekt: 1.3.3 Výstavba chodníka medzi centrálnou časťou obce a osadou	2024-2026	obec	300,00
1.4 Zlepšenie technickej vybavenosti obce			
Projekt: 1.4.1 Dobudovanie vodovodu v osade	2023	obec	220,00
Projekt: 1.4.2 Výstavba ČOV v osade	2025-2027	obec	500,00
Projekt: 1.4.3 Plynofikácia budovy ZŠ a CVČ v osade	2023	obec	80,00
Projekt: 1.4.4 Dokončenie infraštruktúry v IBV JUH RAD 2	2023	obec	80,00
Projekt: 1.4.5 Zriadenie optického internetu v obci a osade (+ prepojenie obce a osady)	2023-2025	obec, firma	50,00
1.5 Spolupráca s partnerskými obcami			
Aktivita: 1.5.1 Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce	od 2023 priebežne	obec	6,00

SOCIÁLNA OBLASŤ			
2.1 Tvorba možností pre rozvoj bývania			
Aktivita: 2.1.1 Zmeny a doplnky územného plánu	2023-2030	obec	4,00
Projekt: 2.1.2 Výstavba nájomných bytov v osade (35 b.j.)	2025-2026	obec	1 200,00
Projekt: 2.1.3 Výstavba ďalších nájomných bytov v osade (20-35 bytov)	2026-2027	obec	900,00
Projekt: 2.1.4 Výstavba nájomných bytov v centrálnej časti obce (10 b.j.)	2024-2026	obec	700,00
2.2 Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov vrátane prevencie kriminality			
Projekt: 2.2.1 Rozšírenie kamerového systému	2023-2025	obec	35,00
2.3 Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti			
Projekt: 2.3.1 Výstavba Domu smútku v obci	2023-2024	obec	250,00
Projekt: 2.3.2 Dobudovanie cintorína a Domu smútku v osade	2023-2024	obec	40,00
2.4 Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít			
Aktivita: 2.4.1 V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP	od 2023 priebežne	obec, UPSVaR	20,00
Aktivita: 2.4.2 Poskytovanie sociálnych služieb samosprávou (komunitné centrum, pracovňa, stredisko osobnej hygieny...)	od 2023 priebežne	obec	40,00
Projekt: 2.4.3 Zriadenie denného stacionára	2025-2027	obec	15,00
Projekt: 2.4.4 Zriadenie registrovaného sociálneho podniku	2023	obec	20,00
2.5 Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času			
Projekt: 2.5.1 Výstavba viacúčelového ihriska v obci	2024-2026	obec	100,00
Projekt: 2.5.2 Výstavba multifunkčného ihriska v osade	2024-2026	obec	60,00
2.6 Skvalitnenie školskej infraštruktúry			
Projekt: 2.6.1 Rozšírenie kapacity ZŠ v osade	2023-2024	obec	3 000,00
Aktivita: 2.6.2 Rekonštrukcia budovy elokovaného pracoviska SOŠ + výstavba cesty	2023	obec	20,00
2.7 Podpora spoločenského a kultúrneho života			
Aktivita: 2.7.1 Podpora kultúrnych a športových podujatí a telies	od 2023 priebežne	obec	150,00
ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ			
3.1 Podpora triedenia a zhodnocovania odpadov			
Projekt: 3.1.1 Výstavba malej kompostárne a zakúpenie komunálnej techniky	2023-2024	obec	120,00
Projekt: 3.1.2 Prestavba a premiestnenie zberného dvora	2023-2024	obec	25,00
Projekt: 3.1.3 Obstaranie malej triediacej linky na mechanickú úpravu zmesových odpadov	2024	obec	200,00
Aktivita: 3.1.4 Realizácia osvetových vzdelávacích aktivít a skvalitnenie systému zberu odpadov	2023-2024	obec	10,00

3.2 Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry

Projekt: 3.2.1 Realizácia protipovodňových opatrení v obci a na miestnych potokoch	2023-2025	obec	80,00
---	-----------	------	-------

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Administratívne, organizačné a inštitucionálne zabezpečenie PHSR

Vypracovaním a schválením tohto programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja plní obec jeden zo základných princípov regionálnej politiky, ktorým je princíp programovania. Implementácia navrhovaných projektov a aktivít si bude vyžadovať konkrétnych ľudí, ktorí budú tieto projekty/aktivity uskutočňovať od začiatku do konca a ktorí za nich budú aj zodpovední. Vzhľadom na poddimenzovanosť samosprávy z aspektu ľudských zdrojov sa predpokladá, že niektoré projekty/aktivity bude potrebné realizovať v spolupráci s externými poradcami, odborníkmi, príp. špecializovanými firmami.

V systéme riadenia a implementácie PHSR je **Riadiacim orgánom** na úrovni obce obecný úrad prostredníctvom starostu obce. Ten zodpovedá za systém riadenia PHSR, ako aj za systém čerpania získaných dotácií, použitia úverových zdrojov a v prípade získania pomoci zo štrukturálnych fondov aj za čerpanie tejto pomoci. Obecné zastupiteľstvo plní úlohu **Monitorovacieho výboru**. **Orgánom auditu** je hlavný kontrolór. Funkciu **Platobného orgánu** vykonáva ekonomické oddelenie OcÚ a príslušné oddelenia OcÚ plnia funkciu **Sprostredkovateľského orgánu**. PHSR ako aj všetky jeho zmeny a doplnky schvaľuje obecné zastupiteľstvo (Inštitút priestorového plánovania, 2016).

Administratívne zabezpečenie realizácie tohto programu je teda nevyhnutnou podmienkou jeho plnenia. Realizácia si však bude vyžadovať pravidelnú systematickú prácu. Z tohto dôvodu sa odporúča zriadiť pri obecnom zastupiteľstve komisiu strategického rozvoja. Táto komisia by vystupovala ako poradný orgán, ktorého úlohou by bolo vypracovať a posúdiť Správu o realizácii PHSR, stav finančného čerpania prostriedkov, podieľať sa na určovaní priorít realizácie PHSR a zúčastňovať sa dôležitých stretnutí, týkajúcich sa rozvoja obce. V prípade potreby by táto komisia mala za úlohu prehodnotiť plán na ďalšie obdobie, eventuálne doplniť úlohy a opatrenia, ktoré neboli uvedené v tomto programe a pod.

Samospráva tak bude raz ročne získavať a spracovávať pripomienky poslancov, zamestnancov OcÚ, partnerov a verejnosti. Spracovanie pripomienok bude trvať do stanoveného termínu (napr. do septembra príslušného roku), kedy bude zastupiteľstvu predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok a aj jeho prípadná aktualizácia. Obecné zastupiteľstvo vo vzťahu k realizácii PHSR berie na vedomie návrh strategickú časť dokumentu, schvaľuje celý dokument PHSR a každoročne schvaľuje vyhodnotenie jeho plnenia. Úlohou obecného zastupiteľstva je taktiež schvaľovanie spolufinancovania pripravovaných projektov. Obecné zastupiteľstvo teda každoročne schvaľuje hodnotiace a monitorovacie správy k PHSR a rozhoduje o prípadných zmenách a aktualizácii programu.

Stručný popis komunikačnej stratégie

Súčasťou každého z pripravovaných a realizovaných projektov PHSR budú, či už z dôvodu povinného informovania a publicity (najmä pri projektoch financovaných z EŠIF) alebo v rámci komunikácie medzi obcou a cieľovými skupinami pri príprave a realizácii projektov, rôzne formy komunikácie. V prípade realizácie projektov z EŠIF budú v záujme informovania verejnosti osadené informačné tabule, príp. budú organizované úvodné a záverečné informačné stretnutia.

V podmienkach obce prebieha komunikácia predovšetkým osobným stykom verejnosti a záujmových skupín s jej volenými orgánmi a zamestnancami. Významným komunikačným kanálom najmä pre mladšie a stredné vekové kategórie obyvateľstva je webová a facebooková stránka obce. Staršie vekové kategórie uprednostňujú najmä obecný rozhlas, úradnú tabuľu a osobné podanie. Ďalším nástrojom komunikácie budú pozvánky na priamu účasť verejnosti na zasadnutiach obecného zastupiteľstva. Prostredníctvom uvedených komunikačných kanálov bude až do ukončenia platnosti PHSR prebiehať neustála komunikácia s obyvateľmi týkajúca sa realizácie tohto Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce.

Systém monitorovania a hodnotenia

Cieľom systému monitorovania a hodnotenia je získavanie informácií o reálnom plnení PHSR a o jeho prípadnom negatívnom vývoji. Dôsledkom dobrého nastavenia systému monitorovania a hodnotenia bude prípadná zmena spôsobu realizácie, podľa potreby aj definovanie a prijatie nových opatrení. Ako už bolo spomenuté vyššie, samospráva bude raz ročne (do začiatku prípravy rozpočtu na ďalší rok) získavať a spracovávať pripomienky poslancov, zamestnancov OcÚ, zainteresovaných partnerov a verejnosti. Spracovanie pripomienok bude trvať do stanoveného termínu, kedy bude zastupiteľstvu predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok a aj jeho prípadná aktualizácia.

Monitorovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa teda bude vykonávať priebežne počas celého trvania PHSR až do ukončenia jeho platnosti. Tento proces bude vychádzať z údajov uvedených vo Formulári P2 – ukazovatele výstupu, výsledku a dopadu projektu. Výstupom monitorovania PHSR bude monitorovacia správa za príslušný rok schválená obecným zastupiteľstvom, ktorej súčasťou môže byť aj prípadná monitorovacia správa schválená riadiacim orgánom v rámci implementácie projektov z EŠIF. Za prípravu monitorovacej správy konkrétného projektu bude zodpovedať jeho garant podľa povahy projektu. Za prípravu monitorovacej správy PHSR bude zodpovedať samospráva obce – či už prostredníctvom starostu obce, hlavného kontrolóra, poslancov, zriadenej komisie strategického rozvoja, zamestnancov obecného úradu, príp. inej poverenej osoby.

Formulár 12 (R5): Plán hodnotenia a monitorovania

Plán priebežných hodnotení PHSR počas jeho platnosti 2023 - 2030		
Typ hodnotenia	Vykonať prvýkrát	Dôvod vykonania/ periodicita
Strategické hodnotenie	najskôr v roku 2025	podľa rozhodnutia obce a vzniknutej spoločenskej potreby
Operatívne hodnotenie	v prípade potreby	kontrola súladu programu s reálnou situáciou
Tematické hodnotenie časti PHSR	2024	téma hodnotenia identifikovaná ako riziková časť vo výročnej monitorovacej správe za predchádzajúci kalendárny rok
Ad hoc mimoriadne hodnotenie	v prípade potreby	pri značnom odklone od stanovených cieľov; pri návrhu na revíziu PHSR
Ad hoc hodnotenie celého PHSR alebo jeho časti	2023-2030	na základe rozhodnutia starostu, kontrolného orgánu, podnetu poslancov, správy auditu a pod.

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

E-Finančná časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Finančná časť obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnu a organizačnú stránku realizácie programu rozvoja obce. Táto časť obsahuje:

- indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHSR,
- model viaczdrojového financovania jednotlivých opatrení, aktivít (projektov) za účasti sociálno-ekonomických partnerov v území,
- hodnotiacu tabuľku pre výber projektov.

Indikatívny finančný plán

Výška potrebných finančných prostriedkov je v tomto PHSR uvedená pri jednotlivých projektoch a opatreniach. Uvedené sumy sú stanovené odhadom, keďže bez spracovania projektovej dokumentácie nie je možné ex-ante určiť predpokladanú sumu, potrebnú na realizáciu projektu. Navyše, táto suma sa ešte mení po realizácii verejného obstarávania. Pri rozhodovaní o financovaní jednotlivých projektov sa bude prihliadať na ich dôležitosť a na ich prínos pre rozvoj obce. Niektoré projekty/aktivity sa budú môcť realizovať v rámci bežnej prevádzky samosprávy, iné si však budú vyžadovať náročnejšie zdroje z hľadiska finančného aj personálneho zabezpečenia.

Potenciálne zdroje, ktoré sa samospráva môže snažiť získať na realizáciu opatrení a aktivít uvedených v tomto PHSR, sú najmä:

- bankové úvery,
- štátne dotácie z účelových fondov (napr. Environmentálny fond, ŠFRB),
- financovanie z národných projektov (napr. úrady práce, soc. vecí a rodiny - AOTP),
- rozpočet samosprávneho kraja,
- európske štrukturálne a investičné fondy,
- nadácie, neinvestičné fondy,
- Svetová banka,
- účelové fondy zahraničných zastupiteľstiev v SR,
- sponzorské dary podnikateľov, súkromných osôb, neziskového sektora a pod.,
- vlastné zdroje (rozpočet obce).

Celkovým prehľadom plánovaných finančných prostriedkov počas celej doby platnosti schváleného Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja je Indikatívny rozpočet – sumarizácia.

Formulár 13 (F1): Indikatívny rozpočet - sumarizácia

Oblasť	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
Hospodárska	111,70	121,70	271,70	401,70	201,70	1,70	1,70	1,70	1 697,00
Sociálna	271,00	581,00	2 176,00	2 086,00	26,00	21,00	21,00	21,00	6 554,00
Environmentálna	342,00	32,00	2,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	435,00
SPOLU (tis. €)	624,70	734,70	2 449,70	2 487,70	227,70	22,70	22,70	22,70	8 686,00

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Model viaczdrojového financovania a finančný rámec

Financovanie jednotlivých projektov sa bude realizovať z viacerých zdrojov, pričom závisieť bude od aktuálnej finančnej situácie obce a aktuálnych potrieb. Financovanie sa tak bude opierať o zdroje obce, o národné zdroje, o zdroje z EŠIF, VÚC, o súkromné a ďalšie zdroje.

Intervenčná matica predstavuje odhad objemu potrebných zdrojov na realizáciu jednotlivých projektových zámerov. Finálna podoba a konkrétna výška investícií bude známa až po vypracovaní projektovej dokumentácie a vychádzať bude najmä z procesu verejného obstarávania.

Formulár 14 (F5): Model viaczdrojového financovania – intervenčná matica

Viaczdrojové financovanie (tis. eur)								
Opatrenie	Celkové náklady	Verejné zdroje					Súkromné zdroje	Iné zdroje
		EÚ	Štát	VÚC	Obec	Spolu		
Opatrenie 1.1	5,00	1,70	0,20		3,10	5,00		
Opatrenie 1.2	6,00	3,40	0,40		2,20	6,00		
Opatrenie 1.3	750,00	637,50	75,00		37,50	750,00		
Opatrenie 1.4	930,00	680,00	80,00		125,00	885,00	45,00	
Opatrenie 1.5	6,00			4,00	2,00	6,00		
Opatrenie 2.1	2 804,00		2 660,00		144,00	2 804,00		
Opatrenie 2.2	35,00		33,25		1,75	35,00		
Opatrenie 2.3	290,00	246,50	29,00		14,50	290,00		
Opatrenie 2.4	95,00	17,00	2,00		76,00	95,00		
Opatrenie 2.5	160,00	85,00	50,00		25,00	160,00		
Opatrenie 2.6	3 020,00	2 550,00	300,00		170,00	3 020,00		
Opatrenie 2.7	150,00			20,00	130,00	150,00		
Opatrenie 3.1	355,00		304,00		51,00	355,00		
Opatrenie 3.2	80,00	68,00	8,00		4,00	80,00		
SPOLU	8 686,00	4 289,10	3 541,85	24,00	786,05	8 641,00	45,00	0,00

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Finančný rámec na realizáciu PHSR pre potreby súhrnného prehľadu plánovaných projektov a aktivít je formulárom s podrobnou štruktúrou plánovaných finančných prostriedkov na opatrenia, projekty a aktivity PHSR na celé jeho obdobie. Obsahuje podrobné členenie predpokladaných finančných zdrojov, potrebných na realizáciu jednotlivých projektov.

Formulár 15 (F2): Finančný rámec pre realizáciu PHSR

Číslo opatrenia	Kód a názov projektu/aktivity	Klasifikácia stavieb - trieda	Hlavný ukazovateľ - výsledku, dopadu	Termín začatia a ukončenia realizácie projektu / aktivity	RN Spolu (tis. eur)	Verejné zdroje celkom	Verejné zdroje		Súkromné zdroje	Úverové zdroje	EIB príspevok (informatívne)	Iné zdroje
				rok			Národné celkom	EÚ (EŠIF) celkom				
					a=b+e+f+g+h	b=c+d	c	d	e	f	g	h
I. Hospodárska politika					1 697,00 €	1 652,00 €	329,40 €	1 322,60 €	45,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Opat. 1.1	1.1.1 Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci		rozvinutie lokálnej ekonomiky	2023-2030	3,00 €	3,00 €	3,00 €					
	1.1.2 Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov		rozvinutie lokálnej ekonomiky	2023-2030	2,00 €	2,00 €	0,30 €	1,70 €				
Opat. 1.2	1.2.1 Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby		rozvinutie lokálnej ekonomiky	2023-2030	4,00 €	4,00 €	0,60 €	3,40 €				
	1.2.2 Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce		zvýšená zamestnanosť obyvateľstva	2023-2030	2,00 €	2,00 €	2,00 €					

Opat. 1.3	1.3.1 Výstavba miestnych komunikácií a chodníkov v osade	2112 - Miestne komunikácie	zabezpečený kvalitný prístup k bytom; zvýšená bezpečnosť chodcov	2023	300,00 €	300,00 €	45,00 €	255,00 €				
	1.3.2 Výstavba parkovísk v obci	2112 - Miestne komunikácie	zvýšená bezpečnosť cestnej premávky	2025-2027	150,00 €	150,00 €	22,50 €	127,50 €				
	1.3.3 Výstavba chodníka medzi centrálnou časťou obce a osadou	2112 - Miestne komunikácie	lepší prístup príslušníkov MRK o službám, školám, občianskej vybavenosti a pod.	2024-2026	300,00 €	300,00 €	45,00 €	255,00 €				
Opat. 1.4	1.4.1 Dobudovanie vodovodu v osade	2222 - Miestne potrubné rozvody vody	všetci obyvatelia osady napojení na verejný vodovod; lepšie zdravie obyvateľov	2023	220,00 €	220,00 €	33,00 €	187,00 €				
	1.4.2 Výstavba ČOV v osade	2223 - Miestne kanalizácie	čistejšie životné prostredie; lepšie zdravie obyvateľov	2025-2027	500,00 €	500,00 €	75,00 €	425,00 €				

	1.4.3 Plynofikácia budovy ZŠ a CVČ v osade	2221 - Miestne plynovody	nižšia produkcia CO ₂ pri vykurovaní	2023	80,00 €	80,00 €	12,00 €	68,00 €				
	1.4.4 Dokončenie infraštruktúry v IBV JUH RAD 2		lokalita kompletne pripravená na výstavbu RD	2023	80,00 €	80,00 €	80,00 €					
	1.4.5 Zriadenie optického internetu v obci a osade (+ prepojenie obce a osady)	2224 - Miestne elektrické a telekomunikačné rozvody a vedenia	Obyvatelia pripojení na vysokorýchlostný internet	2023-2025	50,00 €	5,00 €	5,00 €	45,00 €				
Opat. 1.5	1.5.1 Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce		3 podporené partnerské projekty	2023-2030	6,00 €	6,00 €	6,00 €					
II. Sociálna politika					6 554,00 €	6 554,00 €	3 625,75 €	2 928,25 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Opat. 2.1	2.1.1 Zmeny a doplnky územného plánu		ÚP reflektujúci zmenené potreby obce	2023-2030	4,00 €	4,00 €	4,00 €					

	2.1.2 Výstavba nájomných bytov v osade (35 b.j.)	1122 - Trojbytové a viacbytové budovy	35 nových nájomných bytov v osade	2024-2026	1 200,00 €	1 200,00 €	1 200,00 €					
	2.1.3 Výstavba ďalších nájomných bytov v osade (20-35 bytov)	1122 - Trojbytové a viacbytové budovy	20-35 nových nájomných bytov v osade	2027-2030	900,00 €	900,00 €	900,00 €					
	2.1.4 Výstavba nájomných bytov v centrálnej časti obce (10 b.j.)	1122 - Trojbytové a viacbytové budovy	10 nových nájomných bytov v centrálnej časti obce	2024-2026	700,00 €	700,00 €	700,00 €					
Opat. 2.2	2.2.1 Rozšírenie kamerového systému	2224 - Miestne elektrické a telekomunikačné rozvody a vedenia	zvýšená bezpečnosť obyvateľov	2023-2026	35,00 €	35,00 €	5,25 €	29,75 €				
Opat. 2.3	2.3.1 Výstavba Domu smútku v obci	1272 - Budovy a miesta na vykonávanie náboženských aktivít	dostupné priestory pre vykonávanie pohrebných obradov	2024-2025	250,00 €	250,00 €	37,50 €	212,50 €				
	2.3.2 Dobudovanie cintorína a Domu smútku v osade	1272 - Budovy a miesta na vykonávanie náboženských aktivít	dostupné priestory pre vykonávanie pohrebných obradov	2023-2024	40,00 €	40,00 €	6,00 €	34,00 €				
Opat. 2.4	2.4.1 V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP		5 zamestnaných osôb	2023-2030	20,00 €	20,00 €	20,00 €					

	2.4.2 Poskytovanie sociálnych služieb samosprávou (komunitné centrum, práčovňa, stredisko osobnej hygieny...)		3 podporované sociálne služby	2023-2030	40,00 €	40,00 €	40,00 €					
	2.4.3 Zriadenie denného stacionára	1264 - Nemocničné budovy a zdravotnícke zariadenia	1 nová sociálna služba	2025-2027	15,00 €	15,00 €	15,00 €					
	2.4.4 Zriadenie registrovaného sociálneho podniku		15 zamestnaných osôb z prostredia MRK	2023	20,00 €	20,00 €	20,00 €					
Opat. 2.5	2.5.1 Výstavba viacúčelového ihriska v obci	2411 - Športové ihriská	verejnosť realizujúca športové aktivity	2025-2026	100,00 €	100,00 €	15,00 €	85,00 €				
	2.5.2 Výstavba multifunkčného ihriska v osade	2411 - Športové ihriská	verejnosť realizujúca športové aktivity	2025-2026	60,00 €	60,00 €	60,00 €					
Opat. 2.6	2.6.1 Rozšírenie kapacity ZŠ v osade	1263 - Školy, univerzity a budovy na vzdelávanie	všetky deti absolvujúce vyučovanie priamo v Rakúsoch	2023-2024	1 700,00 €	1 700,00 €		1 700,00 €				

	2.6.2 Rekonštrukcia budovy elokovaného pracoviska SOŠ + výstavba cesty	1263 - Školy, univerzity a budovy na vzdelávanie	vyšší počet študentov, ktorí úspešne absolvovali stredoškolské vzdelávanie	2023	20,00 €	20,00 €	3,00 €	17,00 €				
Opat. 2.7	2.7.1 Podpora kultúrnych a športových podujatí a telies		kultúrne a športové podujatia konané na území obce	2023-2030	150,00 €	150,00 €	150,00 €					
III. Environmentálna politika					435,00 €	435,00 €	367,00 €	68,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Opat. 3.1	3.1.1 Výstavba malej kompostárne a zakúpenie komunálnej techniky	2421 - Ostatné inžinierske stavby, i.n.	vyššia úroveň vytriedenia odpadov	2024-2025	120,00 €	120,00 €	120,00 €					
	3.1.2 Obstaranie malej triediacej linky na mechanickú úpravu zmesových odpadov		vyššia čistota zmesového KO (neobsahujúci druhy odpadov vhodné na vytriedenie)	2023	200,00 €	200,00 €	200,00 €		-	-	-	-
	3.1.3 Realizácia osvetových vzdelávacích aktivít a skvalitnenie systému zberu odpadov		vyššia úroveň vytriedenia odpadov	2023-2024	10,00 €	10,00 €	10,00 €		-	-	-	-

Opat. 3.2	3.2.1 Realizácia protipovodňových opatrení v obci a na miestnych potokoch	2152 - Priehrady	žiadne škody na životoch a majetku v dôsledku povodní	2023-2024	80,00 €	80,00 €	12,00 €	68,00 €				
Celkom					8 686,00 €	8 641,00 €	4 322,15 €	4 318,85 €	45,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €

Zdroj: MDVRR 2015, Obecný úrad, vlastné spracovanie

Systém hodnotenia a zaradovania projektov do financovania

Dôležitým momentom v procese realizácie PHSR bude schvaľovanie financovania jednotlivých projektových zámerov obecným zastupiteľstvom. Pri výbere projektov bude preto nutné prihliadať na ich dôležitosť a význam či už z legislatívneho hľadiska alebo vo vzťahu k rozvoju obce.

Nasledujúca hodnotiacia tabuľka pre výber projektov je upravená pre potreby obce. Najvyššiu prioritu (úroveň dôležitosti) majú projekty, ktorých realizácia vyplýva priamo z legislatívy a projekty, ktoré budú riešiť výrazne naliehavú havarijnú alebo mimoriadnu situáciu. Kategória s vysokou prioritou zahŕňa projekty s oporou vo VZN obce, projekty Miestnej akčnej skupiny, oblastnej organizácie cestovného ruchu, projekty s vydaným právoplatným stavebným povolením (príp. aj projekty s ukončeným procesom verejného obstarávania), projekty, na ktoré sa dajú získať zdroje z EŠIF a/alebo ich realizácia je zároveň nutná pre rozvoj obce a projekty, ktoré majú vysokú podporu u obyvateľstva. Kategória so strednou úrovňou dôležitosti obsahuje tie projekty, ktoré majú možnosť byť spolufinancované z európskych štrukturálnych a investičných fondov a/alebo ich realizácia je zároveň vhodná pre rozvoj obce. Kategóriu 4 a 5 predstavujú projekty nachádzajúce sa vo fáze úvah (bez spracovania prvotných analýz, projektovej dokumentácie, stavebného povolenia a pod.).

Formulár 16 (F3): Hodnotiacia tabuľka pre výber projektov

Kategória	Úroveň dôležitosti	Hodnotiace kritérium (podmienky pre zaradenie do úrovne dôležitosti)	Projekt/Aktivita
1	Najvyššia	a) projekty vyplývajúce zo zákona alebo legislatívy EÚ b) projekty riešiace havarijnú alebo mimoriadnu situáciu	2.1.1;
2	Vysoká	a) projekty s oporou vo VZN obce b) projekty s právoplatným stavebným povolením c) projekty MAS d) projekty OOCR e) projekty miestnych rozvojových organizácií f) projekty s vysokou podporou obyvateľov g) projekty s potenciálom spolufinancovania z EŠIF a z iných zdrojov a/alebo projekty, ktorých realizácia je pre rozvoj obce nutná	1.3.1; 1.3.3; 1.4.1; 1.4.2; 1.4.4; 2.1.2; 2.1.3; 2.1.4; 2.2.1; 2.4.1; 2.4.2; 2.4.4; 2.6.1; 2.7.1; 3.1.1; 3.1.2; 3.1.3; 3.1.4; 3.2.1;
3	Stredná	projekty s potenciálom spolufinancovania z EŠIF a z iných zdrojov a/alebo projekty, ktorých realizácia je pre rozvoj obce vhodná	1.1.2; 1.2.1; 1.2.2; 1.3.2; 1.4.3; 1.4.5; 1.5.1; 2.3.1; 2.3.2; 2.4.3; 2.5.1; 2.5.2; 2.6.2;
4	Nízka	projekty v štádiu zámerov / úvah	1.1.1;
5	Najnižšia	ostatné	

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Záver

Formulár 17 (Z1): Schválenie PHSR

Schválenie PHSR	
Dokument	<u>Názov dokumentu:</u> Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Rakúsy na roky 2023-2030 <u>Štruktúra dokumentu:</u> dokument je štruktúrovaný podľa zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov, podľa Metodiky na vypracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC, vydané Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, verzia 2.0, február 2015, podľa Metodiky na spracovanie Programu rozvoja obce, vydané Inštitútom priestorového plánovania, september 2016 a podľa Metodiky tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja, vydané Úradom podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu, január 2020.
Spracovanie	<u>Forma a obdobie spracovania:</u> spracovanie PHSR vykonala obec v partnerstve s externým odborníkom, ktorý koordinoval proces tvorby dokumentu a zabezpečoval dodržiavanie metodických postupov. Dokument bol spracovaný na jar 2023. <u>Riadiaci tím:</u> riadiaci tím pozostával z 3 členov a v procese spracovania mal 4 pracovné zasadania. <u>Účasť verejnosti a komunikácia s ňou:</u> verejnosť participovala na procese spracovania PHSR prostredníctvom dotazníkového prieskumu a osobných stretnutí na obecnom úrade. <u>Autor dokumentu:</u> RNDr. Radomír Babiak <u>Editori:</u> PhDr. Jozef Pitoňák Štefan Vdovjak <u>Náklady na spracovanie:</u> z rozpočtu obce.
Prerokovanie	<u>Prerokovanie v orgánoch samosprávy dňa:</u>
Schválenie	<u>Návrh na uznesenie zastupiteľstva:</u> „Obecné zastupiteľstvo schvaľuje Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Rakúsy na roky 2023-2030“.

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Prílohy

Zoznam informačných zdrojov použitých v PHSR

Bázálne environmentálne informácie o sídlach Slovenska (www.beiss.sk)

Halás, M. (2008): Priestorová polarizácia spoločnosti s detailným pohľadom na periférne regióny Slovenska. *Sociologický časopis/Czech Sociological Review*, 2008, Vol. 44, No. 2

Inštitút priestorového plánovania (2016): *Stručná metodika spracovania Programu rozvoja obce a Spoločného programu rozvoja obcí*. Bratislava: september 2016.

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001

Korec, P. (2005): *Regionálny rozvoj Slovenska v rokoch 1989-2004*. Bratislava: Geografika, 2005. ISBN 80-969338-0-9, 227 s.

MDVRR (2015): *Metodika na vypracovanie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC*. Bratislava: Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, verzia 2.0, február 2015, 62 s.

Operačné programy 2014-2020

Partnerská dohoda 2014-2020

PHSR Prešovského samosprávneho kraja 2014-2020

Povodňová dokumentácia obce Rakúsy

Program rozvoja vidieka 2014-2020

Register pozemkových spoločností

Register účtovných závierok

Súvaha obce Rakúsy k 31.12.2020

Štatistický úrad Slovenskej republiky

Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu (2020): *Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja*. Bratislava: január 2020.

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

Územný plán obce Rakúsy

Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030

Vstupná správa pre vypracovanie PHRSR Prešovského samosprávneho kraja na roky 2021-2030

Výkaz ziskov a strát obce Rakúsy k 31.12.2020

Weisová, D., Bernátová, M. (2012): *Strategické plánovanie samosprávy*. Žilina: Municipalia, 2012.

Zákon č. 389/1990 Zb. o obecnom zriadení

Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti

Zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy

Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja

Internetové zdroje:

census2011.statistics.sk

datacube.statistics.sk

datacube.statistics.sk/SODB/

<http://cp.atlas.sk>

<http://uzemia.enviroportal.sk>

<https://gis.nlc.sk.org/islhp/#lesnictvo>

statdat.statistics.sk

www.beiss.sk

www.cdb.sk

www.ives.minv.sk/heraldreg

www.maps.google.com

www.minv.sk

www.orsr.sk

www.pamiatky.sk

www.rakusy.sk

www.registeruz.sk

www7.statistics.sk

www.zrsr.sk

Zoznam skratiek použitých v PHSR

AOTP	Aktívne opatrenia trhu práce	NFP	Nenávratný finančný príspevok
b.j.	Bytové jednotky	NN	Nízke napätie
BRKO	Biologicky rozložiteľný komunálny odpad	NPR	Národná prírodná rezervácia
CDB	Cestná databanka	OcÚ	Obecný úrad
CLLD	Community-led Local Development (Miestny rozvoj vedený komunitou)	o. i.	Okrem iného
CR	Cestovný ruch	OOCR	Oblasťná organizácia cestovného ruchu
ČOV	Čistička odpadových vôd	PA	Povodňová aktivita
DHZ	Dobrovoľný hasičský zbor	PP	Prírodná pamiatka
EAO	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo	PR	Prírodná rezervácia
EIB	Európska investičná banka	PPA	Pôdohospodárska platobná agentúra
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy	PPF	Poľnohospodársky pôdny fond
EZÚS	Európske zoskupenie územnej spolupráce	PSK	Prešovský samosprávny kraj
ha	Hektár	SHR	Samostatne hospodáriaci roľníci
IBV	Individuálna bytová výstavba	SPR	Strategicko-plánovací región
IUI	Integrovaná územná investícia	ŠFRB	Štátny fond rozvoja bývania
KURS	Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001	ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
KZAM	Klasifikácia zamestnaní	ÚPSVaR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
MAS	Miestna akčná skupina	ÚSES	Územný systém ekologickej stability
MOK	Maloobjemový kontajner	TTP	Trvalé trávne porasty
MRK	Marginalizované rómske komunity	UoZ	Uchádzač o zamestnanie
MSP	Malí a strední podnikatelia	VÚC	Vyšší územný celok
MŽP	Ministerstvo životného prostredia	VZN	Všeobecne záväzné nariadenie

Akčný plán na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky

Obec si v tomto PHSR naplánovala realizovať viacero projektov/aktivít. Niektoré z naplánovaných projektov/aktivít sú pomerne jednoduché, nevyžadujú si veľké finančné, materiálne, príp. personálne úsilie. Na druhej strane, iné projekty si zo svojej povahy budú vyžadovať množstvo úsilia, času, schopností a financií. Akčný plán na daný rozpočtový rok predstavuje zhrnutie projektových zámerov a aktivít obce, ktoré sa plánujú realizovať v roku 2023 a výhľadovo aj v rokoch 2024 a 2025. Zložitejšie projekty/aktivity sú v tomto Akčnom pláne rozpracované formou Formuláru na prípravu projektov.

2023

- **1.1.1 Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci**
 Cieľ aktivity: Podporovať miestnych podnikateľov
 Termín realizácie: od 2023 každoročne
 Predpokladané náklady: 300,- eur ročne
- **1.1.2 Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov**
 Cieľ aktivity: Podporovať miestnych podnikateľov
 Termín realizácie: od 2023 každoročne
 Predpokladané náklady: 200,- eur ročne
- **1.2.1 Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby**
 Cieľ aktivity: Podporiť transformáciu hospodárstva
 Termín realizácie: od 2023 každoročne
 Predpokladané náklady: 400,- eur ročne
- **1.2.2 Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce**
 Cieľ aktivity: Zlepšiť zručnosti obyvateľov v používaní moderných technológií
 Termín realizácie: od 2023 každoročne
 Predpokladané náklady: 200,- eur ročne
- **1.5.1 Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce**
 Cieľ aktivity: Rozvíjať partnerskú a cezhraničnú spoluprácu
 Termín realizácie: od 2023 každoročne
 Predpokladané náklady: 600,- eur ročne
- **2.1.1 Zmeny a doplnky územného plánu**
 Cieľ aktivity: Pripraviť záväzný rozvojový dokument, reflektujúci súčasné a budúce potreby obce
 Termín realizácie: 2023-
 Predpokladané náklady: 4 000,- eur
- **2.4.1 V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP**
 Cieľ aktivity: Zvýšiť zamestnanosť miestnych obyvateľov znevýhodnených na trhu práce
 Termín realizácie: od 2023 každoročne
 Predpokladané náklady: 2 000,- eur ročne

- **2.4.2 Poskytovanie sociálnych služieb samosprávou (komunitné centrum, práčovňa, stredisko osobnej hygieny...)**

Cieľ aktivity: Poskytovať potrebné sociálne služby cieľovým skupinám obyvateľov
Termín realizácie: od 2023 každoročne
Predpokladané náklady: 40 000,- eur ročne

- **2.4.4 Zriadenie registrovaného sociálneho podniku**

Cieľ aktivity: 15 zamestnaných osôb z prostredia MRK
Termín realizácie: od 2023
Predpokladané náklady: 20 000,- eur

- **2.6.2 Rekonštrukcia budovy elokovaného pracoviska SOŠ + výstavba cesty**

Cieľ aktivity: Rozličnými nástrojmi a spôsobmi podporovať elokované pracovisko strednej školy, ktorá zabezpečuje stredoškolské vzdelanie miestnym obyvateľom
Termín realizácie: 2023
Predpokladané náklady: 20 000,- eur

- **2.7.1 Podpora kultúrnych a športových podujatí a telies**

Cieľ aktivity: Podporovať kultúrny a športový život v obci
Termín realizácie: od 2023 každoročne
Predpokladané náklady: 15 000,- eur ročne

- **3.1.4 Realizácia osvetových vzdelávacích aktivít a skvalitnenie systému zberu odpadov**

Cieľ aktivity: Zvyšovať úroveň vytriedenia odpadov; znižovať úroveň znečistenia zmesového KO
Termín realizácie: 2023-2025
Predpokladané náklady: 10 000,- eur

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	1.3.1 Výstavba miestnych komunikácií a chodníkov v osade
Cieľ projektu	Zabezpečiť obyvateľom prístup k obydliam, vybudovať komunikácie, vrátane chodníkov
Termín	2023
Garant	Obec Rakúsy
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	300 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, štátne dotácie, rozpočet VÚC, EŠIF
Výstupy	Vybudované miestne komunikácie a chodníky
Užívatelia	Príslušníci MRK, obyvatelia obce

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	1.4.1 Dobudovanie vodovodu v osade
Cieľ projektu	Zabezpečiť obyvateľom prístup k verejnému vodovodu
Termín	2023
Garant	Obec Rakúsy
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	220 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, štátne dotácie, štátne fondy, EŠIF, Envirofond
Výstupy	Vybudovaný vodovod
Užívatelia	Príslušníci MRK

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	1.4.3 Plynofikácia budovy ZŠ a CVČ v osade
Cieľ projektu	Znížiť množstvo produkovaného CO ₂ , vznikajúceho pri vykurovaní budov
Termín	2023
Garant	Obec Rakúsy
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	80 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, štátne dotácie, štátne fondy, EŠIF
Výstupy	Budova napojená na plyn
Užívatelia	Všetky osoby zdržujúce sa v škole

x

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	2.2.1 Rozšírenie kamerového systému
Cieľ projektu	Znížiť počet riešených priestupkov; preventívne pôsobiť na úseku zvyšovania bezpečnosti obyvateľov
Termín	2023-2026
Garant	Obec Rakúsy
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	35 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, štátne dotácie, EŠIF
Výstupy	Kamerový systém doplnený o 25 kamier (10 v centrálnej časti obce + 15 v osade)
Užívatelia	Obyvatelia obce, Obecný úrad, Polícia

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	2.4.4 Zriadenie obecného sociálneho podniku
Cieľ projektu	Sprístupniť znevýhodneným skupinám obyvateľov možnosti zamestnať sa
Termín	2023
Garant	Obec Rakúsy
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	20 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet
Výstupy	Zriadený podnikateľský subjekt, pôsobiaci na úseku sociálneho podnikania
Užívatelia	Obyvatelia obce, samospráva obce

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	1.4.4 Dokončenie infraštruktúry v IBV JUH RAD 2
Cieľ projektu	Vytvoriť možnosti pre rozvoj bývania v obci
Termín	2023
Garant	Obec Rakúsy
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	80 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, štátne dotácie, štátne fondy, EŠIF
Výstupy	Vybudované elektrické a plynové prípojky k parcelám v predmetnej lokalite
Užívatelia	Budúci obyvatelia lokality IBV

2024

• **3.2.1 Realizácia protipovodňových opatrení na miestnych potokoch**

Cieľ aktivity: Chrániť životy a majetok pred povodňami
 Termín realizácie: 2023-2025
 Predpokladané náklady: 80 000,- eur

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	2.1.2 Výstavba nájomných bytov v osade (35 b.j.)
Cieľ projektu	Zlepšiť kvalitu bývania a znížiť koncentráciu obyvateľov v existujúcich rodinných domoch v osade sprístupnením možností na bývanie v nájomných bytoch
Termín	2024
Garant	Obec Rakúsy
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	1 200 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, Štátna dotácia, ŠFRB
Výstupy	Vybudovaných 35 nájomných bytov
Užívatelia	Obyvatelia obce

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	2.3.1 Výstavba Domu smútku v obci
Cieľ projektu	Vybudovať dôstojné priestory pre vykonávanie pohrebných obradov, lokalizované priamo na cintoríne v centrálnej časti obce
Termín	2024-2025
Garant	Obec Rakúsy
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	250 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, štátne dotácie, EŠIF
Výstupy	Vybudovaný Dom smútku
Užívatelia	Obyvatelia obce

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	2.3.2 Dobudovanie cintorína a Domu smútku v osade
Cieľ projektu	Dobudovať dôstojné priestory pre vykonávanie pohrebných obradov, lokalizované priamo na cintoríne v osade
Termín	2024
Garant	Obec Rakúsy
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	5 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, štátne dotácie, EŠIF
Výstupy	Dobudovaný Dom smútku
Užívatelia	Obyvatelia obce

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	3.1.1 Výstavba malej kompostárne a zakúpenie komunálnej techniky
Cieľ projektu	Zvýšiť úroveň vytriedenia komunálnych odpadov; zhodnocovať vyprodukovaný biologicky rozložiteľný komunálny odpad
Termín	2024-2025
Garant	Obec Rakúsy
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	120 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, štátne dotácie, EŠIF, Envirofond
Výstupy	Vybudovaná kompostáreň
Užívatelia	Obyvatelia obce, samospráva obce

2025

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	1.4.5 Zriadenie optického internetu v obci a osade (+ prepojenie obce a osady)
Cieľ projektu	Zabezpečiť všetkým obyvateľom a subjektom pôsobiaci v obci vysokorýchlostný internet
Termín	2025
Garant	Obec Rakúsy
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	50 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, štátne dotácie, EŠIF, súkromné zdroje
Výstupy	Vybudovaná telekomunikačná sieť s optickým internetom
Užívatelia	Obyvatelia a subjekty pôsobiace v obci

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	3.1.3 Obstaranie malej triediacej linky na mechanickú úpravu zmesových odpadov
Cieľ projektu	Znížiť náklady obce na odpadové hospodárstvo znížením miery znečistenia zmesového komunálneho odpadu
Termín	2025
Garant	Obec Rakúsy
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	200 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, štátne dotácie, EŠIF, Envirofond
Výstupy	Obstaraná triediaca linka
Užívatelia	Samospráva obce

Zoznam máp, tabuliek, grafov, obrázkov a formulárov

Mapa 1: Poloha obce Rakúsy - širšie vzťahy.....	3
Mapa 2: Poloha obce Rakúsy voči susediacim obciam.....	4
Tabuľka 1: Zoznam analyzovaných koncepcných dokumentov	14
Tabuľka 2: Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát.....	15
Tabuľka 3: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva.....	17
Tabuľka 4: Vývoj priemerného veku obyvateľstva	20
Tabuľka 5: Veková štruktúra obyvateľov podľa produktívnych vekových skupín.....	21
Tabuľka 6: Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa dochádzky do zamestnania a odvetvia ekonomickej	22
Tabuľka 7: Vývoj nezamestnanosti v obci	23
Tabuľka 8: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2022	24
Tabuľka 9: Byty podľa systému dodávky vody	25
Tabuľka 10: Byty podľa obytných miestností.....	26
Tabuľka 11: Byty podľa obdobia výstavby.....	26
Tabuľka 12: Vybavenie technickou infraštruktúrou	29
Tabuľka 13: Základné parametre zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry (2022)	29
Tabuľka 14: Infraštruktúra kultúry a športu	31
Tabuľka 15: Kultúrno-spoločenské a športové podujatia organizované v obci počas roka	31
Tabuľka 16: Spádovosť obce k vybraným poskytovateľom administratívno-správnych služieb.....	32
Tabuľka 17: Štruktúra pôdneho fondu (k 31.12.2020; v ha)	34
Tabuľka 18: Bilancia aktív a pasív k 31.12.2022 (eur; netto).....	36
Tabuľka 19: Náklady a výnosy v roku 2022	37
Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov obce Rakúsy.....	18
Graf 2: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022.....	18
Graf 3: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022	19
Graf 4: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022.....	19
Graf 5: Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12.2022	20
Graf 6: Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného vzdelania	21
Graf 7: Počet evidovaných UoZ v rokoch 2013-2022 (k 31.12.).....	23
Graf 8: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2022.....	24
Graf 9: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2022	24
Graf 10: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2022	25
Graf 11: Výhody obce	37
Graf 12: Najväčšie nedostatky obce	38
Obrázok 1: Letecký pohľad na centrálnu časť obce Rakúsy	5
Obrázok 2: Vstup do Rakús v smere od Kežmarku	6
Obrázok 3: Rómske obydlia v miestnej časti Osada	27
Formulár 1 (Ú1): Zámer spracovania PHSR	10
Formulár 2 (Ú2): Harmonogram spracovania PHSR	11
Formulár 3 (Ú8): Štruktúra dokumentu	11
Formulár 4 (A7): Ex - ante hodnotenie stavu projektovej pripravenosti investícií	39
Formulár 5 (A8): STEEP analýza.....	44
Formulár 6 (A10): SWOT analýza.....	45
Formulár 7 (S1): Hierarchia rozvojových cieľov.....	52

Formulár 8 (P1): Prehľad opatrení, projektov a aktivít podľa oblastí	54
Formulár 9 (P2): Zoznam ukazovateľov cieľov/prioritných oblastí PHSR.....	60
Formulár 10 (P3): Súhrnný prehľad projektových zámerov obce	63
Formulár 11 (R1): Akčný plán	70
Formulár 12 (R5): Plán hodnotenia a monitorovania	73
Formulár 13 (F1): Indikatívny rozpočet - sumarizácia	75
Formulár 14 (F5): Model viaczdrojového financovania – intervenčná matica.....	76
Formulár 15 (F2): Finančný rámec pre realizáciu PHSR.....	77
Formulár 16 (F3): Hodnotiaca tabuľka pre výber projektov	84
Formulár 17 (Z1): Schválenie PHSR	85